

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

POPÜLER KÜLTÜR İÇERİSİNDEKİ ROCK MÜZİK TOPLULUKLARININ
ANKARA ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ 9.,10. SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN RESİMLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Deniz SEVİMLİ

Danışman
Yrd.Doç.Dr. Nuran SAY

ANKARA - 2009

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Deniz SEVİMLİ' nin "Popüler Kültür İçerisindeki Rock Müzik Toplulukları'nın Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 9. ve 10. Sınıf Öğrencilerinin Resimlerine Etkisi" başlıklı tezi 07/04/2009 tarihinde, jürimiz tarafından, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye (Tez Danışmanı): Yrd.Doç. Dr. Nuran SAY

Üye : Doç.Dr. Necati CEMALOĞLU..... ..

Üye : Yrd.Doç. Dr. Meliha YILMAZ

ÖNSÖZ

Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 9. ve 10. Sınıf öğrencileri arasında 2008- 2009 öğretim yılı içerisinde yapılan bu araştırma Popüler Kültür İçerisindeki Rock Müzik Toplulukları'nın öğrencilerin resimlerine etkisinin olup olmadığının araştırılmasıdır.

Araştırmamın her aşamasında deneyim ve bilgileriyle yol gösterici, anlayışıyla destek olan tez danışmanım Yrd.Doç.Dr. Nuran SAY'a teşekkür ediyorum.

Doç.Dr. Necati CEMALOĞLU'na, Yrd.Doç.Dr. Meliha YILMAZ'a, ve Yrd.Doç.Dr.Atilla TAZEBAY'a değerli görüşleri ile tez araştırma sürecimde bana yardımcı oldukları için teşekkür ediyorum.

Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi idaresi ve öğretmenlerine bu araştırmayı anlayış ve ilgi ile karşıladıkları ve destek oldukları için, Resim Bölümü 9.sınıf ve 10.sınıf öğrencilerine de uygulama çalışmalarına ilgiyle katılım sağladıkları ve içtenliklerini sergiledikleri için teşekkür etmeyi bir borç biliyorum.

Prof.Dr.Müslim Ekni'ye, Kültür Antropoloğu Dr.Atilla Erden'e ve emekli resim öğretmeni Gülhan Karadağ'a, özellikle uygulama çalışmaları konusunda faydalandığım öneri ve düşünceleriyle bana destek oldukları için teşekkür ediyorum.

Ayrıca araştırma süresince benden manevi desteğini esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Deniz SEVİMLİ-2009

ÖZET

POPÜLER KÜLTÜR İÇERİSİNDEKİ ROCK MÜZİK TOPLULUKLARININ ANKARA ANADOLU GÜZEL SANATLAR LİSESİ 9.,10. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN RESİMLERİNE ETKİSİ

Sevimli, Deniz

Yüksek Lisans, Resim-İş Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr.Nuran SAY

Nisan – 2009

Araştırmada Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde öğrenim gören 9. Sınıf ve 10. Sınıf öğrencilerinin resimlerine Popüler Kültür içerisindeki Rock Müzik topluluklarının etkisinin olup olmadığı, etkinin hangi yönde ve düzeyde olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın evreni Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin 9.Sınıf ve 10. Sınıf öğrencileridir. Örneklemi ise Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 9.sınıf ve 10.sınıfta okuyan öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmada örneklem olarak Orta Öğretim sınıf düzeyleri içerisinde 9.sınıf ve 10. sınıf düzeylerinin belirlenmesinin başlıca sebebi, popüler kültürün egemen müzik tarzlarından biri olan Rock müziğinin çeşitli etkilerinin giderek daha küçük yaştaki öğrencilerde gözlemlenebiliyor olmasıdır. İlköğretimden Ortaöğretime yeni geçiş yapmış öğrencilerde bu etkinin açık ve net görüleceği varsayımı ile hareket edilerek Orta Öğrenimin ilk düzeyleri olan 9.sınıf ve 10.sınıf belirlenmiştir.

Sosyal, psikolojik ve kültürel boyutları olan bu etkilerin öğrencilerin giyim, davranış konuşma biçimlerinde görüldüğü gibi resimlerine de yansımalarının kaçınılmaz olacağı düşüncesi ile bu etkinin araştırılmasında, kendin alanında ilk teşkil eden bu araştırmanın eğitim bilimlerine katkı yapacağı ve araştırmalara ışık tutacağı düşünülerek yola çıkılmıştır.

Araştırmanın ana verilerini Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde 9.sınıf ve 10.sınıflarda yapılan resim çalışması yoluyla elde edilen öğrenci resimleri oluşturmaktadır.

Öğrencilerin Rock müzik dinlemeden yapmış oldukları resimler ile Rock müzik dinledikten sonra yapmış oldukları resimler arasındaki farklılıklar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmanın esasını Rock kültürünün, görsellerinin resim öğeleri olarak öğrencilerin çalışmalarına yansması oluşturmaktadır. Öğrencilerin Rock müzik dinlemeden önce yaptıkları resimlerde kullandıkları unsurları Rock müzik dinledikten sonra da kullanıp kullanmadıkları ya da kullanımlarında artış ya da azalma görülüp görülmediği saptanmaya çalışılmıştır.

Öğrencilerin Rock müzik ve kültürüne bakış açıları, ilgi ve etkilenim düzeyleri anket sorularına verdikleri cevapların analizi yoluyla değerlendirilmeye tabi tutulmuştur.

Öğrenci sayısının azlığı nedeniyle sınırlı olmakla birlikte elde edilen veriler (öğrenci resimleri) ışığında, öğrenci resimlerinde yer alan unsurların, göze çarpan özelliklerin Rock müzik ile bağlantılı yönleri eşleştirmeler yoluyla ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Yapılan araştırmada Rock müzik ve kültürünün büyük kentlerdeki orta öğrenim gençliğinin duygu ve düşünce dünyasına sosyal, psikolojik ve kültürel boyutlarıyla çeşitli yönlerde etkide bulunduğu, bunun doğal bir sonucu olarak resim çalışmalarına belirgin biçimde yansıdığı görülmüştür.

ABSTRACT

Sevimli, Deniz

Master Thesis , Department of Art and Craft Education Science

Thesis Consultant: Associate Professor Nuran SAY

April – 2009

THE IMPACT OF ROCK BANDS WITHIN POPULAR CULTURE ON THE PAINTINGS OF 9TH AND 10TH GRADE STUDENTS OF THE ANKARA ANATOLIAN HIGH SCHOOL OF FINE ARTS

SEVİMLİ, Deniz

Master Thesis, Department of Art and Craft Education Science

Thesis Consultant: Associate Professor Nuran SAY

April – 2009

In the research, it was attempted to determine whether rock bands within popular culture has an impact on the paintings of 9th and 10th grade students of the Ankara Anatolian High School of Fine Arts; and the direction and degree of this impact.

The universe of the research is composed of 9th and 10th grade students attending to Anatolian High School of Fine Arts in all Turkey. The sample of the research is composed of 9th and 10th grade students of the Ankara Anatolian High School of Fine Arts.

The basic reason why 9th and 10th grade levels were selected from among grade levels of secondary education is that various effects of rock music, as one of the dominant music styles of popular culture, is gradually being observed in younger students. As the first levels of secondary education, the 9th and 10th grade were determined with the assumption that this impact would be seen more openly and

clearly in students who have newly transferred from primary education to secondary education.

The basic idea behind this trailblazing research in its own field was to contribute to educational sciences and shed light on future researches, with the thought that the mentioned effects that have social, psychological and cultural dimensions would inevitably reflect in the paintings of the students, as they stand out in their clothing, behavior and speech.

The basic data of the research are composed of the student paintings obtained during 9th and 10th grade painting classes at the Ankara Anatolian High School of Fine Arts.

The differences between paintings the students made before and after they listened to rock music were compared. The basis of the comparison is the reflection of the rock culture and its visual materials, on the students' work as picture elements. It was attempted to determine whether the elements the students used in their paintings before listening to rock music, appeared after listening to rock music and whether any increase or decrease in their use was observed.

The viewpoint of the students about rock music and rock culture, the level of the interest they have and the influence they get was evaluated by way of the analysis of the answers they gave to the questionnaire.

Although limited due to the limited number of students, the data obtained (student paintings) was used to put forth the connections of elements in student paintings and their prominent characteristics with rock music by way of matching.

During the research, it was observed that rock music and rock culture has various effects of social, psychological and cultural dimensions on the emotional and intellectual world of secondary education youth living in big cities, and that these effects distinctively reflected in their paintings as a natural outcome.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI	I
ÖNSÖZ.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	V
İÇİNDEKİLER.....	VII
TABLOLAR LİSTESİ	X
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
GİRİŞ.....	1
1.1 Problem	1
1.1.2 Alt problemler	2
1.2 Amaç	3
1.3 Önem.....	3
1.4 Varsayımlar	4
1.5 Sınırlılıklar	4
BÖLÜM II.....	7
KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE.....	7
2.1 Rock Müzik ve Kültürü	7
2.1.1 Tanım	7
2.1.2 Köken ve Gelişimi.....	8
2.1.3. Rock Müzik Karakteristikleri.....	12
2.2 Rock Kültürü.....	14
2.2.1 Altkültürler	15
2.3. Rock Müzik ve Kültürün Gençlik Üzerindeki Etkileri	19
2.3.1 Rock Müziğin Gençlerin Sanat Eğitiminde Etkisi	19
2.4 Ergenlik Döneminde Gelişim ve Öğrenme	24
2.4.1 Ergenlik Dönemi'nin Genel Özellikleri ve İnsan Yaşamındaki Yeri ...	24
2.4.2 Ergenlik Dönemi'nde Bedensel Yapıda Değişimler	28

2.4.3 Ergenlik Dönemi'nde Bilişsel Yapıda Değişimler	29
2.4.3.1 Soyut İşlemsel Düşüncenin Özellikleri	29
2.4.3.2 Ergenlik Döneminde Benmerkezcî Düşünce	32
2.4.3.3 Duyum, Algı, İmge, İmgelem ve Çağrışım	34
2.4.3.3.1 Duyum ve Algı	34
2.4.3.3.2 İmge ve İmgelem ve Çağrışım	37
2.4.4 Ergenlik Dönemi'nde Psiko-Sosyal Gelişim	41
2.4.4.1 Arkadaşlık ve Akran Grupları	41
2.4.5 Ergenlik Döneminde Sanat Eğitimi	47
2.4.5.1 Sanat Eğitiminin ve Görsel Sanatlar Eğitiminin Önemi	47
2.4.5.3 Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri	51
BÖLÜM III	53
YÖNTEM	53
3.1 Araştırmanın Modeli	53
3.2 Evren ve Örneklem	53
3.3 Verileri Toplama Teknikleri	53
3.4 Verilerin Analizi	54
3.4.1 AGSL'deki Resim Çalışması	54
3.4.1.2 Resim Çalışmalarına Ait Ders Planları	55
3.4.1.3 Resim Çalışmalarında Karşılaşılan Güçlük ve Sıkıntılar	56
3.4.2 Ankara AGSL'ndeki Anket Çalışması	57
3.4.2.1 Ankara AGSL 9.Sınıf ve 10.Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Durumu	57
3.4.2.2 Anket Çalışmasına Ait Ders Planları	58
3.4.2.3 Anket Çalışmasında Karşılaşılan Güçlükler ve Sınırlılıklar	59
BÖLÜM IV	60
BULGULAR VE YORUMLAR	60
4.1 Öğrenci Resimlerinde Rock Müziğin Etkisinin İncelenmesi	61

4.1.1 Öğrenci Resimlerinin Rock Müzik Topluluklarına Ait Görsellerle Bağlantı ve Benzerlikleri.....	61
4.1.2 Popüler Rock Müzik Topluluklarına Ait Görsellerin Genel Karakteristiği.....	78
4.1.3 Rock Müzik Dinlemeden Önce ve Dinleyerek Yapılan Resimlerin Karşılaştırılması	81
4.1.2.1 9. Sınıf Öğrencilerinin Rock Müzik Dinlemeden Önce ve Rock Müzik Dinleyerek Yaptıkları Resimlerin Karşılaştırılması	82
4.1.2.2 10.Sınıf Öğrencilerinin Rock Müzik Dinlemeden Önce ve Dinleyerek Yaptıkları Resimlerin Karşılaştırılması.....	89
4.2 Anketten Elde Edilen Veriler ve Değerlendirmeler	95
BÖLÜM V.....	124
SONUÇ VE ÖNERİLER	124
5.1 Sonuç.....	124
5.2 Öneriler	126
KAYNAKÇA.....	128
EKLER	
EK-I 9.Sınıf Öğrenci Resimleri	158
EK-II 10.Sınıf Öğrenci Resimleri	182
EK-III Anket Formu.....	183
EK-IV Yargıcılar Kurulu Değerlendirme Formu.....	189

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1: Beş Duyu.....	34
Tablo 2: Figüratif Çalışanlar (9. Sınıf).....	82
Tablo 3: Sembol Kullanımı (9. Sınıf).....	83
Tablo 4: Duygulara yer verenler (9. Sınıf)	84
Tablo 5: Yazı Kullananlar (9. Sınıf).....	85
Tablo 6: Ağırlıklı olarak; çizgi, leke ve şekillerle düzenlemeler oluşturanlar (9. Sınıf)	86
Tablo 7: Kendi Kurguladığı sahnelere yer verenler (9. Sınıf).....	86
Tablo 8: Doğaya yer verenler (9. Sınıf)	87
Tablo 9: Nesnelere ve Hayvanlara İnsana Ait Özellikler Katanlar (9. Sınıf)	87
Tablo 10: Resimlerde kullanılan mekanın özelliği (9. Sınıf)	88
Tablo 11: Figüratif Çalışanlar (10. Sınıf).....	89
Tablo 12: Sembol Kullanımı (10. Sınıf)	90
Tablo 13: Duygulara Yer verenler (10. Sınıf)	91
Tablo 14: Yazı Kullananlar (10. Sınıf).....	92
Tablo 15: Ağırlıklı olarak çizgi, leke ve şekillerle düzenlemeler oluşturanlar (10. Sınıf).....	93
Tablo 16: Öğrencinin kendi kurguladığı sahnelere yer verenler (10. Sınıf)	93
Tablo 17: Doğaya Yer Verenler (10.Sınıf).....	94
Tablo 18: Resimlerde Kullanılan Mekanın Özelliği (10. Sınıf)	94
Tablo 19: Anket Çalışmasına Katılım	95
Tablo 20: 1.Soruya 9 Sınıfın Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	96
Tablo 21: 1.Soruya 10. Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	97
Tablo 22: 2.Soruya 9. Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	100
Tablo 23: 2. Soruya 10. Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	101
Tablo 24: 3.Soru'ya 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	102
Tablo 25: 3.Soruya 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	103

Tablo 26: 3. Sorunun 2.Bölümüne 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	104
Tablo 27: 3. Sorunun 2.Bölümüne 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	105
Tablo 28: 4.Soruya 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	106
Tablo 29: 4.Soruya 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	107
Tablo 30: 5.Soruya 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	108
Tablo 31: 5.Soruya 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	109
Tablo 32: 6.Soruya 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	110
Tablo 33: 6.Soruya 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar	111
Tablo 34: 7.Sorunun 1.Bölümüne 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	112
Tablo 35: 7.Sorunun 1.Bölümüne 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	113
Tablo 36: 7.Sorunun 2.Bölümüne 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	114
Tablo 37: 7.Sorunun 2.Bölümüne 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar	115

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil	Sayfa
Şekil 1 : Rock Müzik ve Müzik Türlerinin Etkileşimi (Lee, 1982, s.8).....	9
Şekil 2: Mısır Gizemleri ile Bağlantılı Rock Müzik Albüm Kapakları	21
Şekil 3: Çeşitli Mitoloji Kaynaklı Gizemlerle Bağlantılı Rock Görselleri	23
Şekil 4: Melek ve Şeytan Figürleri, İyinin ve Kötünün Bir arada Yer Alması	62
Şekil 5: Göz Motifi.....	64
Şekil 6: Rock Kültüründe Rastlanan Mistik Semboller	66
Şekil 7: Ünlü Rock Görselleriyle Ayniyet ve Benzerlikler.....	67
Şekil 8: Rock Görselleriyle Benzeşen Şiddet Öğeleri.....	68
Şekil 9: Rock Görselleriyle Benzeşen Asılma İfadeleri.....	69
Şekil 10: Rock İsimleri, Şarkı Sözleri, Renk ve Yazı Stilleriyle Benzeşenler.....	70
Şekil 11: Rock Tempo ve Enerjisi ve Temalarını Görselleştirenler.....	72
Şekil 12: Öğrenci Resimlerinde Rock Görselleriyle Benzer Ruh Halleri.....	74
Şekil 13: Rock Figürleriyle Tarz Benzerliği	75
Şekil 14: Maske ve Gizem	76
Şekil 15: “Metalci” işareti olarak da bilinen Boynuzlu el (Horned Hand) işareti.....	77
Şekil 16: Ölüm ve Ölümden Sonrası, Melekler	78
Şekil 17: Şiddet içeriği	80
Şekil 18: Epik öykülemeler	80
Şekil 19: Rock Müzik Dinleyerek Yapılan Resimlerde Coşku Örnekleri	99

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1 Problem

Rock müzik, öğrencilerin okul ve aile çevresinde ya da medyada tanışıp karşılaştıkları ve çeşitli etkileriyle şekillendikleri bir müzik türüdür. Bu etkilenmenin günümüzde oldukça erken yaşlardan itibaren başladığı gözlenebilmektedir. Sadece dinlenen bir müzik türü değil, gençliğin içinde yaşadığı bir kültür olarak ele alınabilecek kapsam ve genişliğe ulaşmış bulunmaktadır. Öğrencilerin dış görünümüne, davranış biçimlerine ve konuşma şekillerine yansıyan bu durumun, çocuğun duygu ve düşünce dünyasının bir dışavurumu olan resimlerine de yansyacağı ve etkilerinin niteliğinin belirlenmesi için bu resimlerin araştırılması, incelenmesi gerekliliği çalışmamızın temel dayanağını oluşturmuştur.

1950’li yıllardan günümüze popüler kültürün egemen biçimi olarak Rock müziği ve kültürü, Amerika ve Avrupa’da sayısız araştırmaya konu olmuştur. Bir gençlik kültürü olarak da nitelendirilen Rock, internet çağında aldığı şekille ve kazandığı ivmeyle yeniden ve daha geniş bir çerçevede inceleme ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Gençlik ve yetişme çağındaki çocuklar üzerindeki etkileri, Rock ile ilişkili alt kültürler, internet ve mobil müzik aygıtlarının yaygınlaşmasının yol açtığı sonuçlar, vb. hususlar çok geniş bir araştırma ve literatür meydana getirmektedir. Bu alandaki kuramsal çerçeve ve literatür, zenginliği nedeniyle Rock müziği ve kültürünü teorik ve genel özellikleriyle ele aldığımız sonraki bölümde ele alınmıştır.

Bu araştırmada, öncelikle Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi’nde yapılan uygulamalarda elde edilen veriler ile, genelde Rock müziği ve kültürünün, özelde ise Rock Müziği topluluklarının öğrencilerin genel olarak eğitiminde ve özel olarak resim eğitiminde olumlu ve olumsuz yönleriyle ortaya çıkarmak, çocukların ruhsal ve kültürel gelişimine etkisini değerlendirmek eğitim bilimlerine, psikoloji

bilimlerine gençlik eğitimi için yararlı olacak, ışık tutacak veriler sunmak amaçlanmıştır.

Görsel Sanatlar Eğitiminin, öğrencilerin bilinç ve hayal gücü dünyasını zenginleştiren, kendini ifade edebilmesini sağlayan ve çevresine karşı duyarlılık kazandıran bir süreç olması, onları etkileyen Rock müziği kültürünün ve gençlerin gözünde bu kültürün temsilcisi olan Rock müzik topluluklarının, öğrenci resimlerine yansımaları inceleme gerekliliğini doğurur.

Eğitim Bilimleri ve psikoloji alanlarında yapılacak araştırmalarda, Rock müziği ve gençlerin etkileşiminin incelenmelerinde ışık tutucu olabilecek bir çalışma olması amaçlanmıştır. Alt kültürlerin okul çağındaki gençlere etkisi ile birlikte Rock öğelerinin çocukların dünya görüşlerine ve resim çalışmalarına yansıma biçimi ve şekillerinin gösterilmesi araştırmanın temel işlevidir.

1.1.2 Alt problemler

Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 9.Sınıf ve 10.Sınıf öğrencilerinin

- 1- Rock müziğine ilgi ve bakış açıları nedir?
- 2- Rock müzik ile etkileşimleri nasıl olmaktadır?
- 3- Resimlerinde Rock müzik ve kültürünün yansıması görülüyor mu?
- 4- Resim çalışması sırasında Rock müziği dinlemeleri, resimlerde ayırt edilebilir bir farklılaşmaya yol açıyor mu?
- 5- Resimlerinde hangi yönlerden ve nasıl bir farklılaşma sağlıyor?

1.2 Amaç

Bu araştırmanın amacı ‘Popüler kültür içerisindeki Rock müzik topluluklarının Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 9.sınıf, 10.sınıf öğrencilerinin resimlerine etkisini araştırmaktır.

1.3 Önem

Egemen popüler kültür biçimi olarak Rock müzik kültürü üzerine, altkültür olarak kabul edilen punk, vb. gençlik kültürü içerisinde değerlendirilen çeşitli grupların toplumbilimsel incelemeleri günümüzde çok yaygın bir yer tutmaktadır. Gençliğin toplumsal sorunları ve eğitimi ele alındığında Rock müzik kültürü ve ilgili altkültürlerin etkisi önde gelen bir araştırma alanı oluşturmaktadır. Dünyadaki yaygın literatüre karşın ülkemizde bu alandaki araştırmalar sınırlı kalmaktadır. İlk ve orta öğrenim çağındaki çocukların popüler kültür biçimleriyle ve bu planda rock müzik ve kültürüyle etkileşimi bazı akademik incelemeler ve araştırma çalışmalarında ele alınmakla birlikte, gençlerin sanat eğitime ve özel olarak resim çalışmalarına etkisi üzerine henüz araştırma bulunmamaktadır. Resim eğitimi alanında özel bir yer tutan AGSL böyle bir araştırma açısından da önemli bir eğitim kurumudur. Resim eğitiminde Rock müzik kültürünün etkisini ortaya çıkaran bu araştırma bu alandaki eğitim ve toplum bilimleri çalışmalarına bir katkı sağlayacağına inanılmaktadır.

Hızla değişen dünyamızda eğitim değişimden en çabuk etkilenen ve buna göre düzenlenmesi gereken bir alandır. Popüler kültürlerin eğitime etkisi alanında özgün ve değişik araştırmaların her zaman için yarar ve önem taşıyacağı açıktır.

1.4 Varsayımlar

1- Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin resim çalışması ve anket çalışmalarında içten bir şekilde katılım sağlayacağı ve araştırmanın sonucuna ulaşmamızda bize yol gösterecek gerçekçi veriler sunacakları varsayılmıştır.

2- İlköğretimden orta öğrenime geçişte üst sınıflara göre 9.sınıf ve 10.sınıf öğrencilerden elde edilecek verilerin, araştırmaya daha açık ve net katkılar sağlayacağı varsayılmıştır. Başlıca sebep günümüzde popüler olan Rock müzik topluluklarının ve Rock müzik kültürünün etkisinin gittikçe daha küçük yaşlardan itibaren öğrencilerde basit gözlemler yoluyla görülebilmesidir.

3- Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi resim bölümü öğrencilerinin müzikle iç içe bir şekilde eğitimlerini sürdüren öğrenciler olması sebebiyle bu araştırmaya uygun öğrenciler olduğu varsayılmıştır.

1.5 Sınırlılıklar

1- Bu araştırma Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nin Resim Bölümü öğrencileri ile sınırlıdır.

2- Resim Bölümü öğrencileri içerisinde 9. Sınıf ve 10.Sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.

3- Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi her eğitim öğretim yılı başında yetenek sınavı ile Resim Bölümü ve Müzik Bölümü'nün herbiri için 24'er öğrenci almaktadır. Bu bakımdan araştırmaya konu olan öğrenci sayısı 9. Sınıftan 24 öğrenci, 10.Sınıftan 24 öğrenci olmak üzere, toplam 48 öğrenci ile sınırlıdır.

4- Yapılan resim çalışmasında her iki sınıftan 1'er kişi olmak üzere, 2 kişi bulunmamıştır. Resim çalışması toplam 46 öğrenci ile yapılmıştır.

5- Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde yapılan bu araştırmada öğrencilerden iki yolla veri elde edilmiştir:

- Rock müzik dinlemeden önce ve Rock müzik dinleyerek yapılan resim çalışması.
- Öğrencilerin günlük yaşamda ve resim çalışmaları yaparken Rock müzik ile olan etkileşimlerinin saptanmaya çalışıldığı anket çalışması.

6- Resim çalışmasının süresi her iki sınıf için de 1 ders süresi(40 dakika) ile sınırlıdır.

7- Yapılan resim çalışması iki ana bölümle sınırlıdır:

- Rock müzik dinlemeden önce yapılan resim.
- Rock Müzik dinleyerek yapılan resim.

8- Süre, resim çalışmasının iki bölüm olarak yapılabilmesi için ders süresinin 20'şer dakika olmak üzere ikiye bölünmesi şeklinde sınırlandırılmıştır.

9- Öğrencilere bu çalışma için rahat bir şekilde kullandıkları, kullanmayı sevdikleri malzemeleri getirmeleri önceden hatırlatılmakla birlikte, rutin bir şekilde yanlarında getirdikleri malzemelerle yetinilmiştir.

10- Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde yakın geçmişteki yıllarda, ilk eğitim öğretim yılı olan İngilizce Hazırlık sınıfında Resim Bölümü ve Müzik Bölümü öğrencilerinin birlikte eğitim görmesinin ve daha sonraki yıllarda kendi dallarına ayrılmasının, birbirleriyle daha yakından etkileşim içerisinde olmalarında, resim öğrencilerinin müzik bilgi ve kültürünün artmasında destekleyici olduğu düşünülebilir. Yeni düzende ise öğrencilerin liseye giriş yıllarından itibaren resim ve

müzik olarak ikiye ayrıldığı görülmektedir. Öğrencin Müzik Bölümü'yle olan etkileşimleri ders dışı ile sınırlıdır.

11- Rock müziğin resme dönük etkilerini araştıran bir çalışmanın bulunmayışı ayrı bir sınırlılık teşkil etmektedir.

12- Her iki sınıfta da öğrenciler uygulamanın 2. Bölümünü oluşturan Rock müzik dinleyerek resim yapılacağı zaman, kendilerine verilen müziği değiştirmek isteyerek, kendi istedikleri müzik ile çalışmayı tercih etmişlerdir., Hiçbir öğrencinin itiraz etmediği Rock müzik parçaları çalınarak resim çalışması yapılmıştır. Dinlenen Rock Müzik parçaları aşağıdakiler ile sınırlıdır:

9. Sınıf:

Rammstein - Büch Dich

Mötley Crue - Wild Side

Judas priest - Johnny Be Good

10. Sınıf:

Scorpions - Wind of Change

Scorpions - Rock You Like A Hurricane

13- Yapılan resim çalışmasını destekleyici nitelikte gerçekleştirilen anket çalışması ile ilgili karşılaşılan sınırlılıklar da mevcuttur:

Bunlardan en önemlisi 9. Sınıfların 9 öğrencisinin anketin yapılacağı ders saatinden önce okuldan ayrılmış olmaları, kalan öğrencilerin de günün yorgunluğu sebebiyle sorulara yeterince odaklanamamalarıdır.

Anket çalışmasından elde edilen veriler 9.sınıftan 15, 10. Sınıftan ise 23 öğrencinin verileri ile sınırlıdır. Toplam 38 öğrenci ile anket çalışması yapılmıştır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1 Rock Müzik ve Kültürü

Rock müzik alanında, birbiriyle iç içe geçmiş ve çoğu zaman karışarak belirsizlik oluşturan kavramları açıklamak güçlük arz etmekle birlikte tanım, köken, gelişim ve nitelikleri ile sonuç ve etkileri ele alınarak değerlendirme yapılabilir.

2.1.1 Tanım

Rock and Roll, Rock & Roll, Rock 'n' Roll şeklinde de adlandırılan Rock, 1950'li yıllarda ortaya çıkıp yaygınlaşan bir popüler müzik türüdür.

Rock müziğin 20. Yüzyılın sonunda hâkim popüler müzik türü olduğu söylenebilir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1950'lerde doğan Rock, 60'lı yıllarda öteki İngilizce konuşan ülkelere ve Avrupa'ya yayıldı. 1990'lı yıllara gelindiğinde ise birçok yerel biçime de girmiş haliyle küresel bir yaygınlık kazanmış durumdaydı.

Rock müzik, Radyo ve TV'lerde çalma listeleri (playlist), eskiden plak ve şimdilerde CD satış listelerinin yanı sıra çokuluslu müzik kayıt sanayisinin organizasyonuna da yön veren ticari bir önem de edinmiştir.

Klasik müzik, caz, folk müzik gibi öteki müzik türleri ile kıyaslandığında Rock, müzikte ana akımı teşkil etmektedir. Tüm müzik türleri bir ölçüde Rocklanmış durumdadır. Bu da Rock tanımını güçleştirmekte, belirsizleştirmektedir. Rock'ın kültür olarak anlamını kavramak için sosyal ve müzikal yönlerden nasıl çalıştığını irdelemek gerekir.

Rock için sözlüklerde yapılan tanımlar da güçlükler arz etmektedir. Rock esas olarak güçlü vuruşlarla karakterize edilen bir müzik türü olarak kabul edilmektedir.

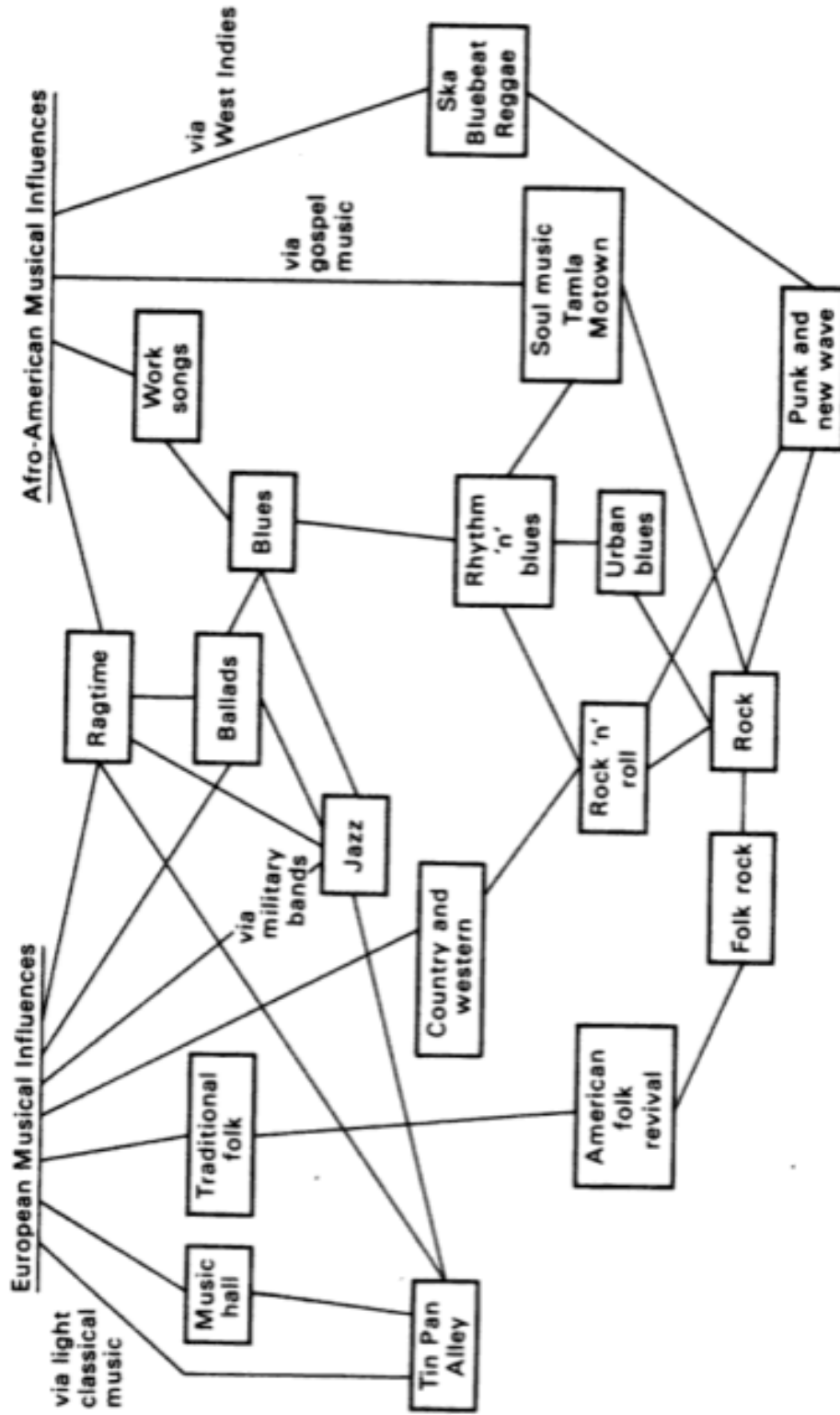
Collins Sözlüğü Rock müziği ‘basit ezgilerle ve güçlü vuruşlarla çalınan ve söylenen genellikle yüksek sesli olup küçük bir grup insan tarafından elektro gitar ve davul ile icra edilen bir müzik türü’ olarak tanımlamaktadır. Fakat bunlara tam olarak uymayan birçok istisna da bulunmakta olup pratikte bu tanım geçersizleşmektedir. Yasal olarak yapılmaya çalışılan tanımlarda bu tür; elektro gitar, bas, org veya piyano gibi rock çalgıları ile ve Blues biçimlerinin kullanılması ile güçlü vuruşlarla karakterize edilen rock veya rock yönelimli müzik olarak yer almaktadır. Rock; yaratılma, içten gelme, ticarileşme, popülerlik gibi bir dizi müzik dışı unsurla belirlenerek gelişen bir müzik türü olarak anlatılmaktadır. Rock tanımı tarihsel bir yaklaşımla ve örnekleriyle daha iyi ortaya konabilir (EB, 2008, Rock maddesi).

2.1.2 Köken ve Gelişimi

Rock müziğin kökenleri bu alan ile ilgili toplanan kaynaklarda zenci kökenli olarak belirtilmektedir.

Popüler müzik türlerinin etkileşim ve gelişimini gösteren bir diyagram oluşturulduğunda (Şekil-1), Rock müziğin (beyaz) Avrupalı müzik kaynaklarından gelen Country ve Western müzik ile, Afro-Amerikan (siyah) kökenli Rhythm ve Blues karışımı şeklinde ortaya çıkan Rock and Roll’ün evrimi ile Urban Blues ve Soul müzik etkilerini de taşıyarak şekillendiği görülmektedir. Rock müzik yine beyaz-Avrupalı Folk müzik etkileriyle karışarak Folk Rock türlerine; Afro-Amerikan kökenli Ska ve Reggae etkileriyle de Punk ve Yeni Dalga türlerine yol açmıştır (Lee & Vulliamy, 1982, s.8).

Şekil 1: Rock Müzik ve Müzik Türlerinin Etkileşimi (Lee, 1982, s.8)

Rhythm & Blues'dan Rock'n Roll'a oradan da Rock'a yönelen gelişim çizgisi günümüzde tüm ayrıntılarıyla belgelenmiştir. Hepsinin ortak noktası siyah ve sıcak olmalarıdır. Siyah Amerikalı, yaptığı müzikle, batılı genç insanları batı kültürünün ruhsuz, içine kapanık geleneğinden kurtarmış ve bu insanlara kendilerini daha iyi ifade edebilecekleri bir müzik sunmuştur (Mc Gregor, 1990, s.52).

“Çağdaş popüler müziğin -Rock, Soul, Blues, Reggae, Fussion, Caz, Boogie, Gospel, Disko, Ska, Punk- hemen hepsi aslen çok yenidir. Batı kültürü içinde bu müzik türlerinin gerçek anlamda hiçbir öncülü yoktur. Özünde sıcak olan bu müzik, insanda sıcak duygular uyandırır. Batı kültüründen, Avrupa kaynaklarından kotarılmamış olan bu müzik; siyah kölelerin kendileriyle birlikte yeni dünyaya taşıdıkları Afrika müziğinden kotarılmıştır. Birleşik devletlerde farklı etkileşimlerle de kaynaşan bu müzik eşsiz bir Afro-Amerikan kültürü oluşturmuştur” (Mc Gregor, 1990, s.50)

Miller, Rock sözcüğünün müzik piyasasında kullanılmaya başlanmasını şöyle açıklamıştır:

“Rock sözcüğünü öne çıkaran plaklarda artış yaşanması, 1948 yılında Wynonie Harris'in “Good Rokin' Tonight” isimli kaydının listelerde bir numarada olması ile birlikte ortaya çıkmıştır. Daha sonrasında “Rockin' Boogie”, “We're gonna rock, we're gonna roll”, “Rokin' at midnight”, “Rock the joint” ve ardından Wild Bill Moore'dan “Rock and Roll” gelmiştir. Ancak bu öncü şarkılar sayısal olarak daha fazla olan beyaz dinleyicilere ulaşamamıştır. Bu şarkıların yer aldığı plaklar esas olarak zenci kulüplerine dağıtılmaktaydı. Bu durum tamamıyla siyahların deri renginden kaynaklanmıyor, rock sözcüğünün küfür olarak kabul edilmesi ve bu nedenle şarkıların pazarlama olanaklarının kısıtlı olması idi” (Miller, 2005, s.10)

Rock müziğin temeline baktığımız zaman Blues'u görüyoruz. Blues zencilerin kendilerini ifade etme biçimi olarak doğmuştur. Daha sonra daha ritmik kalıplarla Rock'n Roll'a dönüşüyor. Elvis'ten önce insanlar Rock'n Roll'u zencilerin, ikinci sınıf insanların müziği olarak görüyorlardı. Elvis'le birlikte o zihniyet yıkıldı. Gençler

rock'ı kendi zihniyetlerini yansıtabilecek bir araç olarak gördüler. Ona yüklendiler; Woodstock olayları vs. gençlerin kendi söylemlerini yansıtabilecekleri birçok yol var, rock da bunlardan biri olarak gelişim sürecinde yerini aldı (Akay, 1995, s.74).

James Miller Rock müziğin tarihini ayrıntılı biçimde ele aldığı Çöpteki Çiçekler isimli kitabında 1977'de Elvis Presley'in ölümü ile öyküsünü sona erdirdi. Çünkü sonrasında rock and roll'un bir müzik tarzı olarak, bir değerler dizisi olarak, dünyanın dört bir yanındaki gençlik altkültürlerinin bir parçası olarak kurumsallaştığını öne sürer (Miller, 2005, s.XIII).

Miller, marazi bir şekilde kendine acıyan Rock parçalarının ilki olarak Elvis Presley'in Heart Break Hotel isimli parçasını göstermiştir:

1956 yılına girildiğinde çılgın sayılan tarzıyla gazetelerin başlıklarında yer alan Elvis Presley haberlerde geçen bir intihar öyküsünden ilham alarak Heartbreak Hotel isimi parçayı yazmıştı. Söz konusu intiharın notunda “boş bir sokakta yürüyorum” deniyordu. Bu sözler Elvis Presley'i derinden etkilemişti. Sanki daha fazla yaşama arzusu kalmamışçasına söylüyordu. Bu şarkı marazi bir şekilde kendine acıyan rock parçalarının ilki olmuştu. Bu tarz Smashing Pumpkins gibi gruplarla 80'ler ve 90'larda da devam etti (Miller, 2005, s.132-133).

Miller'ın şu sözleri 1960 sonrası Rock müziğin geldiği durumu açıklar niteliktedir:

“...neredeyse tanınmayacak derecede dönüşüme uğratmışlardı. Bir zamanlar temelde gençlere özgü bir eğlence biçimi olarak görülüp kaale alınmayan şey, artık çoğu zaman akli başında yetişkinler için bile uygun bir kültür formu olarak kabul görüyordu... Daha önce hiç görülmediği şekilde, Rock'n Roll artık potansiyel bir nakit kaynağına dönüşmüştü” (Miller, 2005, s.327)

Amerika’da bu şekilde 50’lerde ortaya çıkıp yaygınlaşan Rock müzik, 60’ların ortasında İngiltere’de ikinci bir ivme kazanmış, buradan önce Batı dünyasında sonra da küresel ölçekte etki ve yaygınlığa ulaşmıştır.

2.1.3. Rock Müzik Karakteristikleri

Rock müzik enerjik, sıcak, zevk ve haz veren nitelikleriyle öne çıkmış, öteki müzik türlerine kıyasla yaygınlık kazanmıştır.

Rock müzik özellikle gençlik üzerindeki etkisini gençliğin ayırt edici bir özelliği olan enerjiyi dile getirmekten almaktadır. Mc Gregor Rock müziğinin yaydığı enerjiyi anlatmak için şu ifadeleri kullanmıştır:

“Pop enerjidir. Rock enerjidir. Hareket enerjidir. Hepimiz enerjyiz, hepimiz Herakleitos'un ırmağının birer parçasıyız. Anlamsız bir süreci yaşayarak doğumdan ölüme doğru gidiyoruz. Bu görünmez akışın önünde sürüklenirken, bu hızlı sürüklenişin trajedisi ve hazzına uygun şekiller, semboller, karşılıklar yaratıyoruz... Biz 20.yy insanları önce Blues'u, peşinden Caz'ı, Swing'i, Rock'n Roll'u ve Rock'ı ortaya çıkardık. Tüm bunlar ezilmiş, horlanmış eski kölelerin yarattığı müziklerdir. Bu eski köleler ezilmiş, horlanmış, endüstri devrimi sonrası insanının ihtiyaç duyduğu yaygın pop müziğinin de yaratıcılarıdır. Frd McDowell “ben Rock'n Roll yapmıyorum” diyordu. Fakat dünyanın her tarafında binlerce beyaz delikanlı, gitarı bu suratı Çinliye benzer siyah adam gibi çalıyor, aynı şarkıları söylüyordu, aynı ritimleri kullanıyor ve yaptıkları müziğe Rock'n Roll diyorlardı. Kitle iletişim araçları o kadar hızlı çalışıyordu ki...” (Mc Gregor, 1990, s. 37)

Rock müziği sıcak müzik olarak nitelendiren Mc Gregor, sıcak müziğin dinleyenlerde yaratacağı etkileri şöyle nitelendirmiştir:

“Sıcak” ne demektir? Kavram yüzyılın başlarında siyah cazcılar tarafından kullanılmaya başlanmıştır. Eleştirmen Rudi Blesh, günümüzde caz'ın müzik sosyolojisi açısından ele alındığı tek ve en iyi kitap olan “Shining Trumpets”de, sıcak

kavramını analiz eden altı sayfalık bir ek koymuş. Ayrıca kavramın aslının siyah Amerikan müziğindeki Afrika kalıntıları olduğunu da göstermek istemiştir (Mc Gregor, 1990, s.37).

“Sıcak müzik, dinleyende, şiddetli bir fiziki tepki doğurur. İnsanda ayağa kalkma, hareket etme, el çırpma dans etme duyguları uyandırır. Heyecanı, duyguyu hatta ruhsal coşkuyu hedefleyen canlı, dışa dönük bir müziktir. İyi Rock müzik aynen iyi caz müzikte olduğu gibi yoğunluk ve duygu yüklü bir zirveye ulaşabilir. işte bu noktada yapılacak bir mutluluk çılgılığı atmaktır” (Mc Gregor, 1990, s.53)

Rock enerjik ve sıcak niteliği yanı sıra haz ve zevk sağlama özelliğiyle de ilgi ve etki yaratmaktadır:

“Rock büyük ölçüde haz sağlayan bir biçim olmasaydı kültürle uğraşan şirketlerin ya da politik tarafların pek az ilgisini çekerdi. Rock’ın içerdiği haz kaynakları ve biçimleri çok çeşitlidir ve fenomenin kendisine benzer şekilde katı anlamda müzikal olana çeşitli yakınlık dereceleri içerisinde var olur. Rock şarkı sözlerinden zevk alınması, Rock videosu ve modasının yaratıcılığı, hayranların yoldaşlığı ve üslubun inatçı bir tarzda sergilenişi, Rock’ın müzikle zorunlu bağlantısı olmayan ve Rock kültürünü oluşturan önemli öğelerdir” (Rowe, 1996, s.130)

“Sound’dan alınan zevk, kısmen yüksek sese verilen otomatik fiziksel tepkinin bir parçası olabilir...Rock and Roll gövdesel ve işgalcidir. Sözgelimi, anlamın dolayımı olmaksızın rock and roll’un sırf sesi ve yinelenen ritimleri hayranları için gerçek bir maddi haz üretir...ve...ailevi ilişkileri yeniden yapılandırır.” (Rowe, 1996, s.131)

“Rock’ın “ezeli oluşu”nu takdir edenler ya da eleştirenler açısından vurgulanması gereken birincil nokta, Rock’ın aşırı güçlendirici fizyolojik etkisidir” (Rowe, 1996, s.133)

2.1.4 Türkiye’de Rock Müzik

Ülkemizde Rock müzik, Türk müziği ile Rock müziğin bir karışımı şeklinde 60’lı yılların ortalarından başlayarak ve ilkin Anadolu Rock olarak kendini göstermiştir. Barış Manço, Erkin Koray, Cem Karaca bu türün öncüleri olmuş, yaygınlaşmasını sevilmesini sağlamışlardır. Günümüzde TV, konserler, CD ve video klipler ile yaygınlaşan, atılım yapan geniş bir genç kuşak sanatçı çevresine dayalı yerli Rock müzik dünyası oluşmuş bulunmaktadır. Gençlik her yerde olduğu gibi ülkemizde de bu müzik türünün hedef kitlesini meydana getirmektedir (Eliçik, 2006, s.93).

2.2 Rock Kültürü

Rock müziği kazandığı kitlesellik ve yaygınlık ile popüler kültürün önde gelen, hâkim bir türünü de oluşturmaktadır. Artık sadece Rock müziğinden değil Rock müzik kültüründen veya kısaca Rock kültüründen de bahsediyoruz.

Bilimsel anlamda kültür, toplumun üyesi olarak insanın, yaşayarak, yaparak öğrendiği ve öğrettiği maddi manevi her şeyden oluşan karmaşık bütündür... Kültür sanat ile özdeş bir kavram değildir (Güvenç, 1997, s.51).

Kültür kavramı, birey olarak insanı olduğu gibi onu çevreleyen grubu, zümreyi, sınıf ve katmanı ve içinde yaşadığı toplumu da ilişkilendiren bir kavramdır. "Kültür" üzerine yapılan değerlendirmelerden biri de "bireyin kültürünün bir sınıfın kültürüne, bir sınıfın kültürünün ise içinde ürettiği bir toplumun kültürüne bağlı olarak geliştiği"dir. Bu analogiden, bireyin kültürünün toplumun kültürüne bağlı olarak geliştiği sonucunu çıkarmak mümkündür. Önerme daha açık bir ifade ile "toplumun bireyi günlük hayatında belirlediği" düşüncesine dayanmaktadır. Ancak toplumun belirleyici etkisi karşısında bireyin kendine özgü ifade ve tepki yeteneğinin ne ölçüde dikkate alındığı ise belirsiz kalmaktadır (Doğan, 1993, s.108).

1960'ların son yarısı, gençler arasında ortaya çıkan, yetişkinlerin hemen gençlik kültürü adı altında toplayıverdiği, yeni yeni kültürlerle şahit oldu. Ne var ki, bu kültürler ne tamamen yeniydi, ne yalnızca gençlere sesleniyordu, ne de bir tek yaftayla tanımlanabilecek homojenlikteydi.

“...Bu gelişmeler arasında, sözde gençlik kültürü, zenciler, Porto Riko'lular ve yoksunluk çeken öteki azınlıklar ulusalcılık hareketlerinin kültürü ve zamanında Avrupa'dan gelmiş olan göçmenlerin Amerika'da doğan çocuklarının ve torunlarının yeniden canlandırmaya çalıştığı etnik kültürler var” (Gans, 2007, s.128)

“Hiçbir kültür tamamen yeni olamaz; şimdi tamamen yeni olarak kabul ettiğimiz kültür de, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan Bohem kültürüyle, 1950'lerde ve 1960'ların başında görülen Beat ve Hip kültürlerini çağrıştırıyor. Örneğin giyim kuşamın rahatlığı, tavırların senli benliliği, Dada örneğinde görüldüğü gibi geleneksel sanat biçimlerinin ve öteki yüksek kültür ürünlerinin reddedilmesi, uyuşturucu kullanımı, zenci kültüründen ve halk kültüründen alıntılar yapılması, radikal değerlerin savunulması... hepsi, izlerini daha önceden yaşanmış olan avangard yüksek kültürde bulabileceğimiz özellikler. Ancak yeni olan, bu yüksek kültür biçimlerinin daha aşağı beğeni kültürlerine yayılmış olması, kamusunun genişliği ve desteklediği kültürel yelpazenin içerdiği çeşitlilik. Bunların arasında yeni türlerde Rock ve Folk müziği, sinema ve gazeteler, psychedelic sanatlar, multimedya sanatları, batık yöntemiyle yapılmış unisex giyimi içeren yeni modalar ve uyuşturucu kültüre özel eşyalarla posterler sayılabilir. Bu yeni kültürel ürünler, beğeni kültürünün kapsamını aşan başka yeniliklerle tamamlanıyor-yeni ailevi ilişkiler ve komünal yaşama biçimleri gibi” (Gans, 2007, s.128-129)

2.2.1 Altkültürler

Gruplar, sosyal yaşantımızın vazgeçilmez birer parçası olarak belirlemektedir. Her birey, ister istemez bir gruba üyedir. “Ben üniversite öğrencisiyim”, “ben

öğretmenim”, “ben erkeğim” gibi tanımlamalar, kendimizi bunlar ve bunlar gibi çeşitli grupların üyeleri olarak algıladığımızı gösterir (Cüceloğlu, 2008, s.532).

“Altkültür, kendine özgü yaşama biçimini kendi grubunda içselleştirmiş ve ona benimsetmiş olan bir topluluktur. Ancak, bu topluluğun altkültür olarak anlamı onun belirli bir topluma göreliği ile açıklanabilir. Yani herhangi bir altkültür belirli toplum içindeki konumu ile anlam kazanmaktadır. Toplumun genel dokusu ile farklılık arzeden grupsal her hareketin bir çeşit altkültür olarak tanımı mümkündür. Bu çerçevede ait oldukları toplumların geleneksel değerleri ve yaşama biçimlerinden farklı olan gruplar sözkonusu toplumlarda birer altkültür teşkil etmektedirler: Azınlıklar, Çingeneler, göçmenler, kendilerine özgü yaşam biçimleri ile çeşitli gençlik kesimleri, dini cemaatler ilk planda gelen örneklerdir. Burada göçmenlerin en azından ilk kuşakta altkültürlerin tüm özelliklerine sahip olduğu öne sürülebilir. İlk ikisi ise tüm zamanlar için altkültür olma özelliği göstermektedirler” (Doğan, 1993, s.110)

Alt kültür özellikleri aşağıdaki şekilde açıklanabilir.

“Farklı toplumsal ilişkiler sistemi olarak altkültürler ait oldukları toplumun, "toplumsallaştırma normlarının ve ilişkilerinin dışında kendi toplumsal normlarıyla yaşayan; farklı (kendine özgü) bir ahlakı ve iletişim biçimini, barınma, eğlenme tarzını, sanatsal faaliyeti" ile gerçekte bireysel tepki ve ifade biçimlerini grupsal söyleme dönüştürmektedirler: Yani altkültür, "grup kültürünün egemen kültürden farklı olduğunu ifade eder. Grup üyeleri bu farklılıkları onaylar, devamını arzu ederler." Ancak, toplumun genel geçer normlarıyla herhangi bir çatışmaya girmeyen altkültürlerin varlığı konunun ikinci boyutu olarak gözden uzak tutulmamalıdır. Bununla, bir altkültürün topluma yönelik aykırı taleplere sahip olduğu gibi bir genellenmenin yanlışlığına dikkat çekilmektedir. O nedenle çatışan ve belirli duyarlıklar çevresinde taleplerini toplumsal söyleme dönüştüren altkültürlere karşılık toplumla bir ölçüde uyum içinde olan altkültürler bu alanda aynı zamanda iki farklı örneği ortaya koymaktadırlar. Gelişen bu anlam farklılığının aslında toplumsal gerçeğin kendisini yansıttığı ileri sürülebilir” (Doğan, 1993, s.108)

Altkültür kavramı yaygın bir şekilde kullanılmakla birlikte tanımı üzerinde tam bir birlik bulunmamaktadır. Altkültürün tanımının sürekli bir tartışma konusu olduğunu belirten Hebdige bu tartışmalarda öne çıkan zıtlıkların birbiriyle çarpıştığı alanı “tarz” olarak belirlemiştir.... “Bu süreç, doğal düzene karşı işlenen bir suçla başlar; gerçi burada düzenden sapma, saçların dik bir şekilde taranması, alınan küçük bir motosiklet veya plak ya da bir takım elbise gibi küçük şeylerde gizlidir. Yine de bunlar meydan okuma veya hor görme, bir tebessüm ya da alaycı bir gülümseme şekillerini alarak belli bir tarzın oluşması demektir; bu da bir reddiye işaretidir” (Hebdige, 2004, s.10-11)

“Altkültür terimi nüfusun belirli dilimleri tarafından sergilenen kültürel değişkenlere gönderme yapar. Altkültürler, salt bir iki özellikte birbirinden ayrılmazlar; nispeten kendi içinde bağlantılı toplumsal sistemler meydana getirirler. Onlar, ulusal kültürümüzün daha geniş dünyasının içindeki dünyalardır” (Komarovsky ve Sargent, 1949, s.143)

Altkültür gruplarının üyeleri birbirleri ile açık bir biçimde sergilenen şifreler aracılığıyla iletişime geçerler. Bu iletişim, farklı bir düzene sahip ve kasıtlıdır, ayırt edilebilir yapısı ile kendini belli ederek, anlaşılmayı kolaylaştıran özellikler taşır. Günlük hayatta, sıradan insanların işe giderken, caddede gezerken giydikleri kıyafetler, normallliği dışavurur. Altkültür gruplarının üyeleri, tarzları ile dikkatleri üzerlerine çekerek etraflarını saran kültürden ayrışır (Hebdige, 2004, s.96).

Hızlı toplumsal değişimlerin yaşanmasından en çok etkilenen gençliktir. Toplumun, teknolojinin hayatlarımıza getirdiği yenilikler ve standartların hızında yeni değerler üretememesinin oluşturduğu boşluk, etkisini en çok “gençlik” üzerinde gösterir. Bazı toplumlarda çeşitli nedenlerle oluşan yetişkinler ve gençler arasındaki ayrılık, kopmalar, gençleri yeni değerlerin arayışına ya da düzene bütünüyle aykırı yaşamaya itibar etmelerine de yol açabilmektedir. İşte bu hareketin grupsal biçimde ifade edilmesi altkültürlerdir (Doğan, 1993, s.110-111).

“Toplumsal değişmenin dünyada ve ÷lkelerde meydana getirdiği yeni dönüş÷mler toplumun bütün birimlerinde (kesimlerinde) en çok gençleri etkilemektedir.... Teknolojik değişim ve gelişmeler geleneksel hayata getirdiği yeni boyutların yanı sıra toplumun her kesiminde olduğu gibi gençlerde de uyum sorunları meydana getirmiştir. Teknolojinin yol açtığı bu yeni kulvarda yürümek mümkün olmadığı gibi herhangi bir teknolojik nimetten uzak olmak da kişileri etkilenmekten kurtarmamaktadır. Statü gruplarının şahsında toplumsal sınıf farkı gözetmeyen bu yeni olgu bütün bu nedenlerle toplumun her kesimini ve tüm bireyleri etki alanına dahil etmiştir. En başta mevcut statü ve geleneksel roller değişmiştir. Kapalı toplumlara özgü uyumun getirdiği, kendi dünyasında mutlu ve huzurlu olan bireyler birden bire sarsılan statüler ile değişen rollere yöneldiler. Yeni statü ve yeni rol demek, bireylerin kendilerini kanıtlama çabası demektir. İşte gençlerin bu değişen toplumda en büyük sorunu: "kendini kanıtlamak".

Geleneksel toplumlarda gençler ergenlik törenleri, belirli yiğitlik ve kahramanlık gösterileriyle kendilerini topluma kabul ettiriyor, kendi rollerini bu tür etkinliklerle adeta 'tescil ettiriyor'lardı. Ama yeni toplumda (çağdaş modern toplum, sanayi-sanayi ötesi, bilgi toplumu) bireyin kendisini kanıtlaması ancak toplumun taleplerine verebilecek çabalarla mümkün olabilmektedir. O nedenle modern toplumda kişi yeteneklerinin gelişiminde kendisi ile olduğu kadar başkalarıyla, ait olduğu kategorinin diğer üyeleriyle de yarışmak zorundadır.... Askerliği, polisi, saygıyı, müdahaleyi, otoriteyi, nasihati, kuralları sevmeyen bu genç insanların sevgi imgeleri de son derece sınırlı bir tasarruf yeteneğine sahiptir. Arkadaş, eğer aykırı yaşamı istenen boyutlarda paylaşıyor ve bu yaşamı zenginleştiriyorsa sevgiye layıktır. Metal ya da Rock, aykırı yaşamı, isyanı (asiliği) anlattığı için sevilmektedir. Sevgiye biçilen bu sınırlı kulvar, sevginin geçmişte sınırsız takdiminden (Hippy yaşamı aracılığıyla) sonuç alınamamasının bir sonucudur. İsyen ve şiddetle, yüksek sesle bir şeyler yapmak mümkündür. Bunu da şimdilik aykırı yaşamın değişik çizgileri ve özellikle müzikle geliştirdiklerine inanmaktadırlar (Doğan, 1993, s.123-125).

2.3. Rock Müzik ve Kültürün Gençlik Üzerindeki Etkileri

Rock müzik kültürü esas itibariyle bir gençlik kültürü olarak görülmüş ve adlandırılmıştır. Gençliğin bireysel ve grupsal davranışını büyük ölçüde popüler kültür belirler. Kitle kültürü kavramının yerini alan ve yüksek kültüre karşılık daha yansız olarak tercih edilen bir kavram olarak “Popüler kültür” kullanılmaktadır. (Gans, 2005, s.21) Popüler kültürün yaygın ve egemen biçimini teşkil eden Rock müzik kültürü gençliğin davranış ve zihniyetini etkilerken aynı zamanda gençliğe özgü karakteristiklerden de etkilenerek şekillenmiştir. Gençliğin coşku, enerji, isyan, cinsellik, haz alma, kendini bağımsızlaştırma, kimlik ve aidiyet kazanma arayışı ve ihtiyacı Rock kültürü içerisinde yoğrularak, altkültür toplulukları oluşturarak ifadesini bulur.

Rock müzik ve kültürün gençlik üzerindeki etkisini olumsuz olarak değerlendiren görüşler yaygın olmakla birlikte buna karşı çıkan, Rock müzik ve kültürünün etkisinin tek yanlı biçimde olumsuz olarak değerlendirilemeyeceğini, olumlu yönleriyle ele alıp yararlanmanın mümkün olduğunu savunan görüşler de taraftar bulmaktadır.

2.3.1 Rock Müziğin Gençlerin Sanat Eğitiminde Etkisi

Sanat ve özel olarak resim sanatı kültürel ortamın biçimlendirdiği bilinç ve bilinçaltı öğelerin, kavram, imge ve simgelerin estetik bir biçimde dışavurumunu temsil eder. Gençlerin bilinci ve bilinçaltını etkileyen egemen bir kültür ögesi olarak Rock müzik kültürüne ait semboller, sanat çalışmalarında da doğrudan ve dolaylı biçimlerde dışavurulur, yansır.

Sembolizmin tarihi her şeyin, doğal nesnelerin ya da insan eliyle yapılmış olanların, hatta soyut biçimlerin simgesel anlam kazanabileceğini göstermiştir. Gerçekte bütün evren potansiyel bir simgedir... İnsan simgeleştirici yetisiyle bilinçsiz olarak nesne ve biçimleri sembollere dönüştürür. Bunları da gerek dininde

gerek görsel sanatında dışa vurur. Bugün bile çağdaş resim ve heykel sanatının gösterdiği gibi, din ile sanatın etkileşimi hala canlıdır. (Jung, 2007, s.232)

Dinsel ve mitolojik sembollere özgü mistik, gizemli öğeler ilkçağlardan bugüne insanlığın sanatına yansıdığı gibi altkültür toplulukları olarak yarı dinsel nitelikler taşıyan Rock müzik kültürünün sembol ve görsellerine de yansımıştır. (Şekil 2-3)

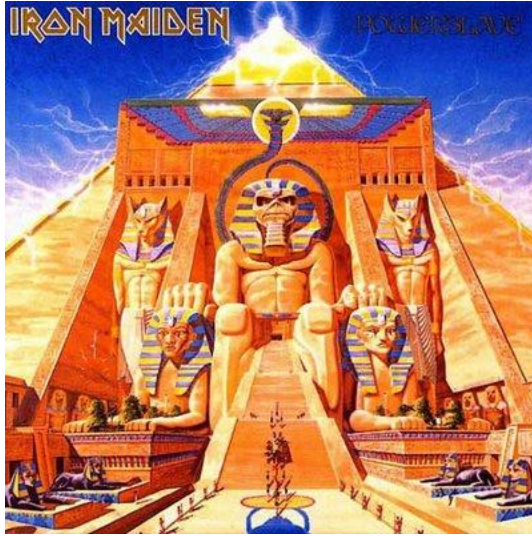
Rock müzik kültürü ve ondan kaynaklanan Punk, Heavy Metal gibi altkültürlerin, Afro-Amerikan ve Batılı müzik kaynaklarından aldığı ruha Eski Mısır, Yunan inançları mitolojisi, Kabala mistisizmi öğelerini harmanlayıp kattığını burada görüyoruz. Şarkı sözleri, renk ve sembollerde bu esinlenmeler hatta birebir uyum gözlemlenebiliyor. Yeraltı (underground) toplulukları üyelerini ayırt edip şekillendirirken bu gizem öğelerinden yararlanmaktadır.

İhsan Turgut çocukların sanat eğitiminin okul dışı ve kültürle ilişkisini belirtmiştir:

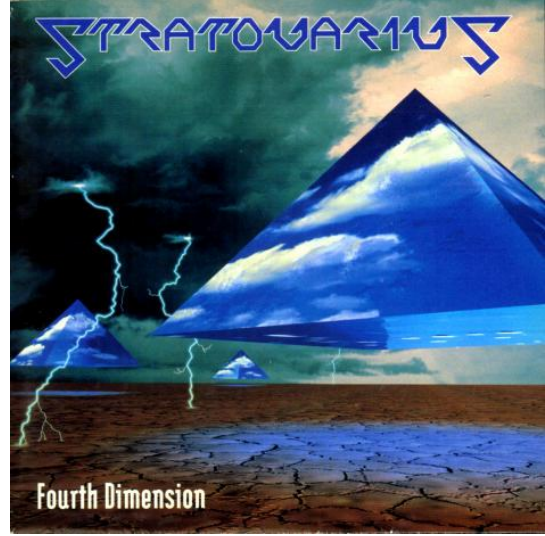
“...Sanat eğitiminin yalnız okulla değil, okul dışıyla ve kültürle doğrudan ilişkisi vardır. Çocuğun yaratıcılığı ve kişiliği ailede başlar, sonra da çevrede ve okullarda gelişir” (Turgut, 1991, s.226)

Rock müzik ve kültüründen özellikle etkilenen kentli gençliğin bir parçasını oluşturan Ankara AGSL Resim Bölümü öğrencileri de bu kültürün görsel ve sembollerini bilinç ve bilinçaltında içselleştirdikleri için resim çalışmalarında bu kültürel ve psikolojik altyapıyı belirgin biçimde yansıtmışlardır.

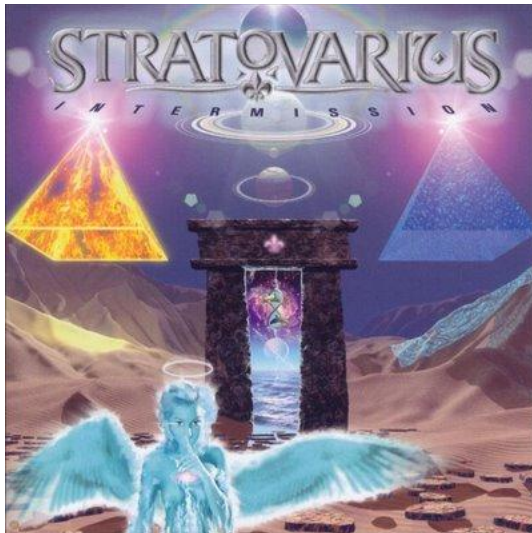
Şekil 2: Mısır Gize mleri ile Bağlantılı Rock Müzik Albüm Kapakları

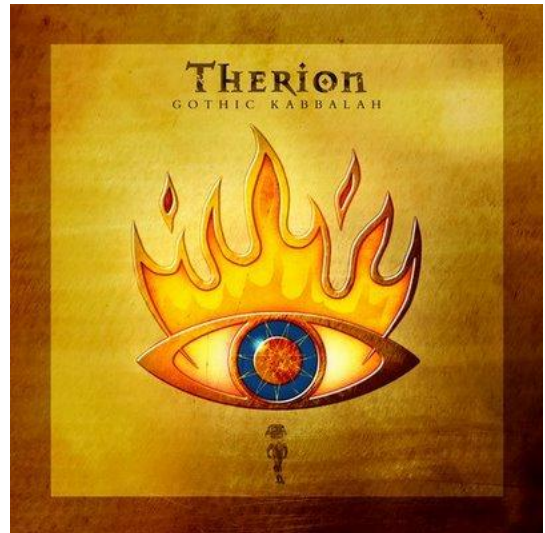
IRON MAIDEN- POWER SLAVE
(Demir Bakire – Güç Kölesi)

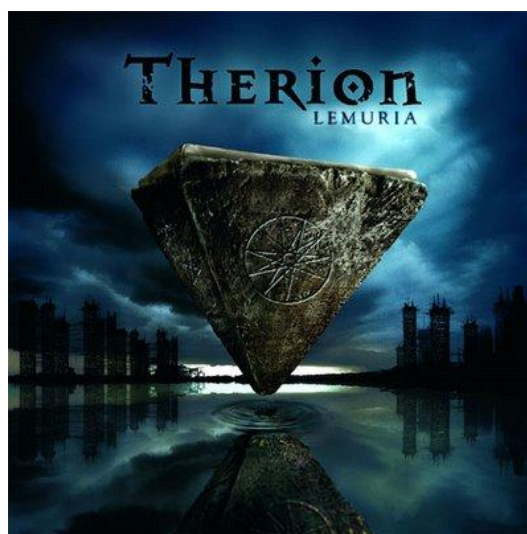
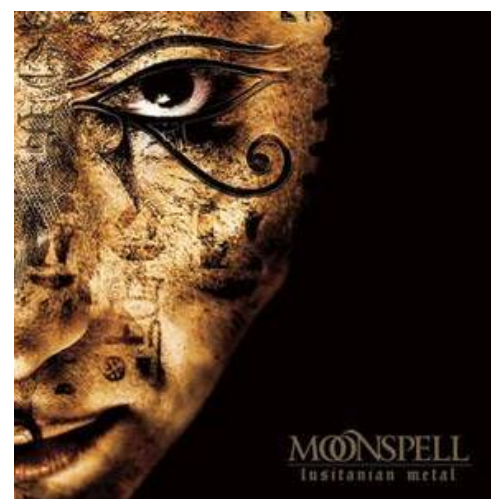
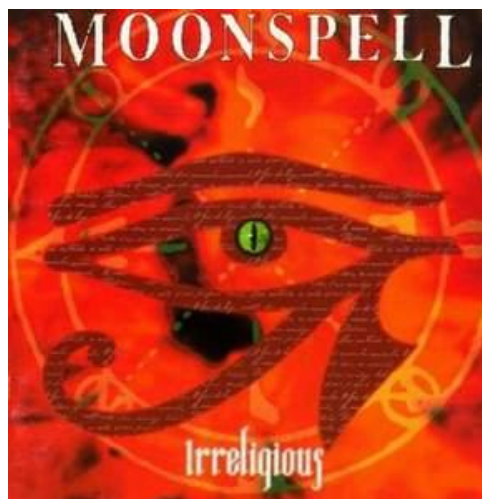
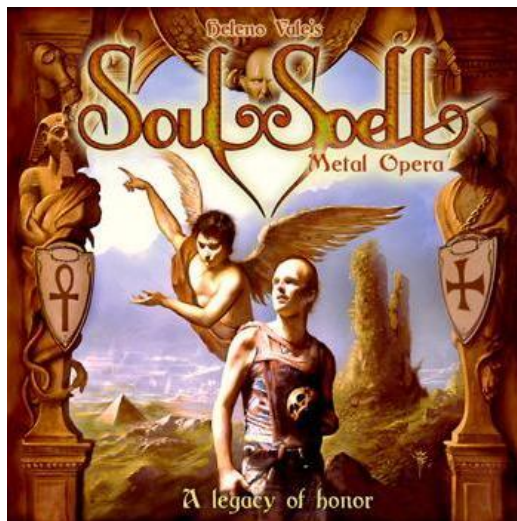
STRATOVARIUS-FOURTH DIMENSION
(Stratovarius - Dördüncü Boyut)

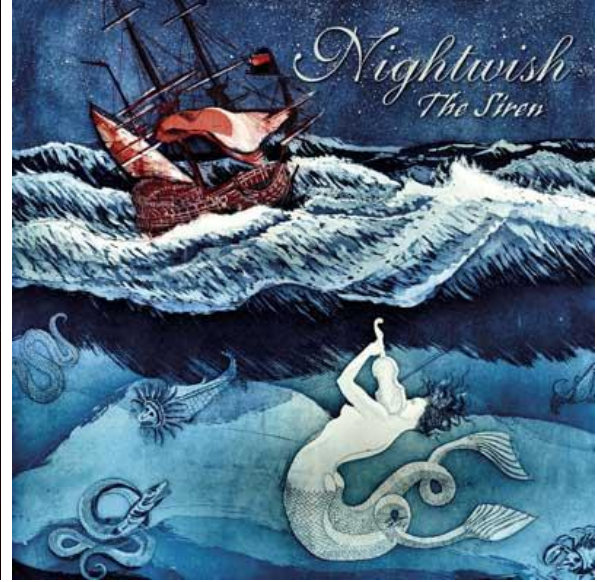
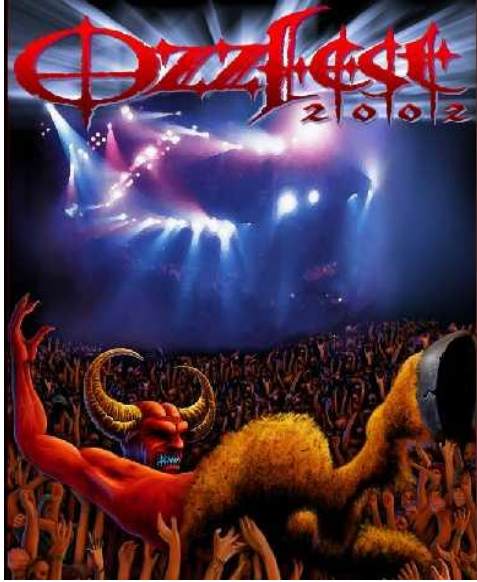
STRATOVARIUS – INTERMISSIONS
(Stratovarius – aralık)

THERION – GOTHIC KABBALAH
(Therion-Gotik Kabala)

Şekil 3: Çeşitli Mitoloji Kaynaklı Gizemlerle Bağlantılı Rock Görselleri

2.4 Ergenlik Döneminde Gelişim ve Öğrenme

Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Resim Bölümü 9.sınıf ve 10.sınıf öğrencilerinin yaş grupları, yapılan anketten elde edilen verilere göre 14, 15, 16, 17'dir.

İnsan yaşamında 12 yaş ve 20 yaş arasını kapsayan dönem 'Ergenlik Dönemi' olarak adlandırılmaktadır. Araştırmamızın konusu olan 9. ve 10. Sınıf öğrencilerinin resimlerini, çeşitli açılardan içinde bulundukları durumları, bu dönemin insan yaşamındaki yeri ve beraberinde getirdiği özellikler ile birlikte ele almamız, incelememiz gerekmektedir.

Bu bölümde Ergenlik döneminin etkisi altında öğrencilerin yaşadıkları çeşitli (biyolojik, fizyolojik ve psikolojik) değişimler ve bu değişimlerin resimlerine nasıl yansyabileceği sorusu cevaplandırılmaya çalışılacaktır.

2.4.1 Ergenlik Dönemi'nin Genel Özellikleri ve İnsan Yaşamındaki Yeri

Bilimsel kaynaklar ergenliği, insan yaşamında büyük değişim ve başkalaşımın yaşandığı bir dönem olarak belirtmektedir.

Ergenlik; her bireyin kaçınılmaz bir şekilde yaşayacağı, gelişim sürecinin evrensel bir dönemidir. Çocukluk ve yetişkinlik arasında olarak nitelendirilebilecek bu dönemde kişilerde; biyo-fizyolojik değişimler, üreme yetisinin kazanılması ve sosyal ilişkilerde derinlik ve farklılaşma gözlemlenir (Varış, 1985, s.79).

Çeşitli toplum ve kültürlerinin ergenliğe bakış açısı farklılıklar gösterebilir. Özellikle üreme kabiliyetinin kazanılması ile yetişkinlerin gence bakış açısında farklılaşma olabilir. Bazı kültürler bu duruma gizlilikle yaklaşarak ceza ve yasaklar getirirken, değişik kültürlerin yaklaşımı bunun aksine hoşgörü ile yaklaşıyor olabilir (Varış, 1985, s.79).

“Ülkemizde bu çağ, gençlik, ergenlik, erinlik; “buluş için”, delikanlılık vb. sözcüklerle ifadesini bulmaktadır. İngilizce’de bu çağ için youth, teenage; “erinlik için”, juvenile, adolescence sözcükleri kullanılmaktadır. Kaynaklar analiz edildiğinde, bizde gençlik, delikanlılık; dışta, youth, juvenile, teen’in betimleyici olduğu veya statü ifade ettiği görülmektedir. Oysa “Adolescence” veya “Ergenlik” terimlerinin büyüme ve gelişme doğrultusunda bir dinamizm ifade ettikleri, yüklü oldukları kavram itibariyle değişme ve gelişmeyi simgeledikleri söylenebilir” (Varış, 1985, sf. 79-80)

Britannica’ya göre ergenlik, fiziki olarak çocuklukta 12-13 yaşlarında başlayıp, yetişkinlikte 19-20 yaşlarına kadar devam eden dönemdir. Bilişsel olarak ergenlik, bireyin önerme ve varsayımları sistematik olarak formüle etmeye yetkin hale geldiği, onları test ettiği ve akılcı değerlendirmeler yaptığı dönemdir. Ergenlerin ve yetişkinlerin düşünme biçimi, benmerkezcî, tümevarımcı, akılcı ve sistematik olmaya eğilimlidir. Duygusal olarak ergenlik, bireyin cinsel dürtülerini kontrol ve yönlendirmeyi öğrendiği ve kendi cinsel rol ve ilişkilerini oluşturmaya başladığı dönemdir. Yaşamın bu dönemi, bireyin ebeveynlerine fiziksel olarak değilse bile duygusal olarak bağımlılığını azalttığı, değerlerin olgunlaşmış bir çerçevesini ve sorumlu bir şekilde kendini yönlendirmeyi oluşturmaya başladığı dönemdir (E.B, 2008, Adolescence maddesi).

Ergenlik bir geçiş dönemi olarak kargaşa, stres ve çalkantı dönemi olarak ele alınmaktadır:

“Batı kültüründe ergenlik dönemine gösterilen ilgi geçen yüzyılda yoğunlaşmıştır. Bu dönem çalkantı ve stres dönemi olarak betimlenmiştir. Büyüme süreci içerisinde, ergenlik, her birey için kaçınılmaz olarak yaşanan, çocukluktan yetişkinliğe ya da olgunluğa geçişi içeren dönemdir” (Garrison, 1983, s.87)

Clouter de ergenliğin çocukluk ve yetişkinlik arasındaki bir ara evre olduğuna dikkat çeker:

“Ergenlik, kişinin ne bir çocuk, ne bir yetişkin olduğu, henüz kendi toplumsal sorumluluklarına sahip olmadığı, ama rolleri keşfedebileceği, sınayabileceği, deneyebileceği, bir ara evre olarak kabul edilebilir. Şu halde, toplumun, bir yol, bir kişilik, bir kimlik, bir meslek vb. seçebilmesi için gence sağladığı bir mola verme zamanı, bir süre söz konusu olabilir. Ama, zihinsel büyümenin patlamasından başlayarak, cinsel olgunlaşma ve cinsel kimlikten geçerek, toplumsal kişiliğe varıncaya kadar, ergenlerin karşılaştıkları gelişim görevlerinin sayısı dikkate alındığında, ara evre kavramı yerini kargaşa dönemi kavramına kolayca bırakabilir” (Cloutier, 1994, s.875)

Yetişkinler zaman zaman kendi gençliklerinde yapmış olduklarına, verdikleri tepkilere şaşırırlar. Yetişkinliğe ulaşmış her insan bu evreden geçmiş ve gençliği yaşamış olduğu halde, bazen gençlerin davranışlarını anlayamazlar, bu nedenle de yetişkinler ve ergenlik dönemindeki gençler arasında iletişim kopuklukları ortaya çıkar. Ergenlik dönemi bunun gibi güçlüklerle doludur ve bireyin çevreye uyum ve gelişim sürecinde büyük önem taşır (Garrison, 1983, s.87).

Topses, insan yaşamında ergenlik dönemini, ortaya çıkan hormonal değişimlerle birlikte fizyolojik, biyolojik bir oluşum ve başkalaşım dönemi olarak nitelendirmektedir (Topses, 2003, s.206).

Aydın ise ergenlik dönemini ve genel özelliklerini şekilde açıklamıştır:

“Kızlarda 11-20, erkeklerde 13-20 yaş dilimidir. Hızlı büyüme ve beden değişikliği hakimdir. Bu değişiklikleri ve beden imgesini kabul etmesi önemli bir süreçtir. Bağımsızlık arzusu, ikilemli duygu, düşünce ve davranışlar görülür. Kim olduğu düşüncesi yoğundur. Kimlik arayışı, soyut düşünme, “düşünmek için düşünmek” hakimdir. Toplumsal içerikli konulara ilgisi artmıştır. Gelecekteki mesleği ile ilgili kararlar alır” (Aydın, 2005, s.33)

Varış, Ergenlik çağına ilişkin yapılan araştırmalarda rastlanan anahtar sözcükleri şu şekilde belirlemiştir:

Ego identite, ego difüzyon

Aileden bağımsızlık

< çatışma

Otorite “güven” ihtiyacı

Eski değerlere baş kaldırma

< çatışma

Sosyal değerlerin özümlemesi

Gerginlik

Duygusallık

Sosyal ve anti-sosyal saldırganlık

Öfke mekanizması

Sosyal etkileşim

Aktif katılım

Arkadaş grubunun önem kazanması

Karşıt cinse ilgi

Onaylanma ve kabul edilme ihtiyacı

Gönüllü hizmetlere eğilim

İlgilerde değişme ve zenginleşme

Spor ve atletizme karşı ilgi

Bilim ve fen’e karşı ilgi

Akademik başarı ihtiyacı ve tasası,

Ahlaki konulara ilgi

Politik konulara ilgi (Varış, 1985, s.85-86)

Ergenlik döneminde değişim tüm bedensel yapıda, bilişsel alanda, kişilik ve benlik gelişimi alanında olduğu gibi sanatsal gelişim alanında da kendini göstermektedir. Bu alanlardaki ergenliğin getirdiği özellikler ilgili bölümlerde ele alınmıştır.

2.4.2 Ergenlik Dönemi'nde Bedensel Yapıda Değişimler

Ergenlik döneminde kız ve erkeklerde boy, ağırlık, bedensel oran ve cinsiyet özelliklerinde değişimler görülür.

Ergenlik döneminde gerçekleşen bedensel değişikliklerden biri beden oranlarının değişmesidir. Çoğu kişi yeni beden oranlarına alışmaya dek sakarlık yaşar. Bu değişiklikler kişinin iradesi dışında gerçekleştiği için, kişi bu değişiklikleri kabullenmek ve değişen bedenini becerikli bir şekilde kullanmayı öğrenmek durumundadır. Ergenlik döneminin başlangıcında çevre tarafından doğal karşılanan ancak kişiye sıkıntı oluşturan bu beceriksizliğin, bir süre sonra giderilmesi beklenir (Bacanlı, 2009, s.50).

Ergenlik çağına gelindiğinde çocukluk çağında büyümeyi sağlayan Creatine hormonunun etkisi giderek azalmaktadır. Onun yerine erkeklerde androjen, kızlarda estrogen hormonunun etkisi artmaktadır. Özellikle beyindeki hipofiz bezinin uyarılmasıyla bu hormonlar salgılanmaya başlanmaktadır. Böylece ergen yeni bir fizyolojik ve buna bağlı olarak görülen psikolojik bir başkalaşım dönemine girmektedir. Bu süreç aynı zamanda cinsel organ gelişimlerinin de başladığı bir dönemdir. El, ayak, kol ve bacaklar hızla büyürken bu süreç içerisinde olgunlaşmalarını tamamlamaktadırlar (Topses, 2003, s.47).

Değişimlere bağlı olarak ergenlerde şişmanlık, anorexia nervosa (özellikle kız ergenlerde görülen psikolojik nedenli iştahsızlık ve aşırı kilo kaybı), iskelet bozuklukları, akne, göğüs düğümçükleri gibi bazı fiziksel sorunlar görülebilir (Ziya, 2000, s.39).

Ergenliğin ilk yıllarındaki hızlı bedensel gelişimler gencin kendi kendisiyle meşgul olmasını artırır. Kendi bedenine olan ilgisi artan genç, beden yapısı hakkında

kişisel bir imaj oluşturur. İlginin vücuda odaklanması ergenliğin sonuna kadar devam eder (Aydın, 2005, 176).

2.4.3 Ergenlik Dönemi'nde Bilişsel Yapıda Değişimler

Ergenlik dönemi, düşünce yapısı ve içeriği yönünden çocuklardan farklı özellikler gösteren bir dönem olarak görülmektedir.

Bilişsel dönem olarak 11 yaşın sonlarında başlayan bu dönem “Soyut İşlemler Dönemi” olarak adlandırılmaktadır. Bu dönem soyut işlemlerin gerçekleştirilebilmesi, benmerkezcilik ve imgelem ve çağrışım zenginliğinin gücü ile karakterize edilmektedir.

2.4.3.1 Soyut İşlemsel Düşüncenin Özellikleri

Ergenin bilişsel gelişim özellikleri konusunda en kapsamlı bilgi veren kuramcı Jean Piaget'dir.

Bilişsel gelişim alanında öncü çalışmalar yapmış olan İsviçre'li psikolog Piaget'ye (1896-1980) göre:

“Ergen, çocukla karşılaştırıldığında, sistemler ve kuramlar kuran bir bireydir. Çocuk sistemler kurmaz. Sistemlerin dile getirilemez ya da getirilmemiş olması ve sadece gözlemcinin bunu dışarıdan saptayabilmesi anlamında, çocuk bilinçsiz ya da bilince yakın sistemlere sahiptir; ama onları asla “düşünemez”. Bir başka deyişle, çocuk somut olarak yaşadığı dünyanın bir sorunundan başka bir sorununa geçerek düşünür. Çözümlerini, ilkeyi ortaya koyan genel kuramlar aracılığıyla bir araya toplamaz.

Buna karşın ergen ilgisini güncel olmayan, her gün yaşanan gerçeklerle ilgisi bulunmayan, sorunlara yöneltir (onda şaşırtıcı olan da budur); dokunaklı bir saflıkla

dünyanın gelecekteki -ve çoğu zaman düşsel- durumlarıyla ilgilenir. Özellikle şaşırtıcı olan nokta ergenin soyut kuramlar kurma kolaylığıdır. Kimi ergenler bunları yazarlar; bir felsefe, bir estetik, bir politika yaratırlar. Kimileri yazamazlar, ama konuşurlar. Çoğu ergen, kişisel ürünlerinden pek az söz eder, sadece gizlice bunları kafasında evirip çevirmekle yetinir. Fakat herkesin dünyayı şu ya da bu noktadan değiştiren sistemleri ve kuramları vardır” (Piaget, 1981, s.137-138)

Düşünce özelliği bakımından bu dönemin düşünce şekli birleştirmeci (kombinasyonel) düşünmedir. Elde edilen yetenekler; birkaç faktörü birlikte ele alarak sorun çözme, faktörleri birbirinden soyutlamadır. Bu yeteneklerle bilimsel sorunlara çözümler aranabilir (Bacanlı, 2009, s.69).

“Düşünceyi daha üst düzeyde bir sistem içinde koordine etme yeteneğinin doğrudan sonucu, gerçek dünyadan varsayımsal dünyaya geçme ve gerçeklik tarafından hemen harekete geçirilmeyen düşünce sistemlerinin uyandırılmasıdır. Tipik bir ergen düşüncesi olan “Güneş artık var olmazsa ne olur?” ve “çekim gücü yok olursa ne olur?” gibi sorular somut gerçekliğe yeni, varsayımsal bir boyut kazandırma yeteneğinden kaynaklanır. Bu varsayımsal düşünmeye eğilim, oldukça soyut düşünmeye sevk eder ve soyut işlemlerdeki ergen ahlak, inanç, aşk, var olma gibi genel konular üzerinde düşünebilir” (Solso, Maclin, Maclin, 2007, s.462-463)

Binbaşioğlu, ergenliğin soyut düşünce yeteneğinin kazanıldığı dönem olduğunu belirtmektedir: “Bu dönemin özelliği, çocuğun artık yetişkin gibi (soyut) düşünebilir hale gelmesidir. Çocuk ya da ergen, bu dönemde tümevarım ya da tümdengelim yöntemleriyle düşünebilecek bir düzeye erişir. Tümdengelim için genellikle erinlik yıllarının sonunu beklemek gerekir. Çocuğun soyut düşünebilme yetisini kazanması, geniş ölçüde zekânın geliştirilmesini gerektirir” (Binbaşioğlu, 1992, s.94)

Piaget’nin çalışmalarından yola çıkan bilişsel gelişim araştırmaları içerisinde ergenlik döneminin bilişsel özellikleri çözümlenerek nitelikleri ortaya konulmuştur.

Piaget'e göre soyut işlemler döneminin temel görevleri:

Hipotezler, olasılıklar, seçenekler, ideal kavramların gelişmesi

Hayal gücünün gelişmesi

Simgesel kavramsal düşünmenin gelişmesi

Tümevarım akıl yürütmesi yanında tümdengelimci düşüncenin gelişmesi
(Topses, 2003, s.98).

“Bu dönemin başlıca nitelikleri şunlardır:

- 1.Nesne ve olaylar göz önünde olmadığı halde soyut düşünülebilir.
- 2.Hipotezler vasıtasıyla düşünülebilir. (Eğer X ... ise, o zaman Y ... olur)
- 3.Analiz, sentez ve değerlendirme düzeyinde soyutlamalar yapılabilir.
4. Soyut problemler sistematik olarak sınanabilir.
5. Ulaşılan sonuçlar hakkında genellemeler yapılabilir” (Ziya, 2000, s.95)

Ergenlik döneminde birey somut işlem niteliklerini aşar ve soyut işlem becerileri kazanır. Bilişsel gelişim süreci, bu dönemde nesnelerin kavramlarla, simgelerle gösterilebilmesini destekler. Bu dönemin tipik düşünce biçimleri; olayları kuramsallaştırmak, idealize etmek, imgesel güçle zenginleştirebilmek, geleceğe açık denenceler oluşturmak; abartmak, büyütme ya da geliştirmek olarak sıralanabilir. Ayrıca ergen birey, seçenekler geliştirerek bunları test etme yetisini kazanmaya başlamıştır ve de bilincinin imgeleştirme (imagination) yeteneği güçlenmiştir. İdealize edilmiş kavram ve düşünceler geliştirme, soyut düşünebilmenin kaynaklarını oluşturabilmektedir (Topses, 2003, s.96-97).

Soyut düşünme yeteneğinin gelişmesi bilimsel düşüncenin temelini geliştirir. Bilimsel düşünce temel olarak hipotezler oluşturmak, olası çözümleri sistematik bir şekilde değerlendirmek ve bir problem karşısında doğru cevabı ortaya çıkarmaya çalışmak biçiminde açıklanabilir. Karmaşık düşünce yapısı gerektiren durumlar, soyut düşünme becerileri gerektirir. Örneğin; irdeleme, tahayyül etme, hipotez oluşturma bu becerilerdendir.

Ergen düşüncesi, olasılıklar ve idealizmle yüklüdür. Daha önceki gelişim dönemlerinde, düşünceler nesnel özellikler ve bilinç ile belirlenirken, ergenlik döneminde; olması istenen ideal özellikler ve spekülasyonlar düşünceleri belirler. Bunun doğal sonucu olarak ergen, kendisini ve başkalarını ideal özellikler ile karşılaştırır. Olası durumlar ve hayallerle yüklü düşünce âlemi içinde bulunan genç, sabırsızlık ve kararsızlık gibi durumlara düşer (Aydın, 2005, s.178-179).

“Piaget’nin kuramlarına yönelttiği eleştirilerle tanınan Rus psikologu Vygotsky, gelişim ve öğrenmenin sosyo-kültürel yönlerine dikkat çekmiş ve tüm öğrenmelerimizin kaynağının toplumsal çevre olduğunu belirtmiştir. Çocuğun belli bir bilişsel yeterlilik kazanması, içinde bulunduğu kültüre, toplumsal bağlama bağlıdır....Vygotsky, Piaget’in çağdaşı olan ancak 1934’te ölen bir Rus psikologudur. 1970’lere kadar batı dünyasında pek tanınmıyordu. Ancak günümüzde özellikle Amerika’da gelişim psikolojisinin ve öğrenme kuramlarının önemli bir öncüsü olarak görülmektedir. Piaget kuramına yönelttiği eleştiriler yaygın olarak kabul görmektedir....Vygotsky, gelişim ve öğrenmenin sosyo-kültürel yönünü vurgulamıştır. Ona göre tüm öğrenmelerin kaynağı toplumsal çevredir. Çocuğun belli bir bilişsel yeterlilik ya da duyuşsal özellik kazanması içinde bulunduğu kültüre, toplumsal bağlama bağlıdır.” (Ziya, 2000, s. 102)

2.4.3.2 Ergenlik Döneminde Benmerkezci Düşünce

İşlem öncesi dönemin bir özelliği olan benmerkezcilik, ergenlik döneminde farklı bir yapı içerisinde tekrar görülmektedir.

Ergen benmerkezciliği; ergenin herkesin ona dikkat ettiği gibi bir düşünceye sahip olmasıdır. Ergenin bu düşüncesinin genel karakteri herkesin ona baktığı, onu gözlediğidir. Bu düşüncenin sonucu olarak, kendini sürekli sahnede gibi hisseder (Bacanlı, 2009, s.71).

Ergenlik döneminin benmerkezliliği, işlem öncesi dönemi benmerkezliliğinden farklılık gösterir. Bu farklılık ergenin kendisinin bakış açısı dışında farklı bakış açıları olabileceğinin bilincinde olması, ancak işlem öncesi dönem çocuğunun bu yetiyi kazanmamış olmasıdır. Bu benmerkezci düşünce sonucu ergen, dünyayı değiştirebileceği inancındadır. Ayrıca kendi düşüncesinin en doğru düşünce olduğunu düşünebilir (Ziya, 2000, s.96).

Ergenlik dönemi benmerkezciliği, görüldüğü gibi çocuğun başkasının perspektifinden olaya bakamamasından farklıdır. Ergen başkalarının perspektifini alabilmeye başladığı için “ya onlar ne der?” diye düşünmeye başlar (Bacanlı, 2009, s.71).

“Ergenlikte, kendine has özellikleri olan benmerkezci düşünce hâkimdir. Ergen sürekli olarak çevredeki kişiler tarafından izlendiği düşüncesindedir. Ergen, hayali seyircileri olduğu ve tüm dikkatin kendi üzerinde toplandığı inancındadır. Bu nedenle bazen bir tel saçın duruşunun, bazen de sivilcelerin çevredeki kişilerin ilgisini çektiği inancındadır. Bu durum, ergen için önemli bir problem haline dönüşebilir. Ergenlikte uzun süre ayna karşısında vakit geçirme, bir kutu spreyi boca etme gibi davranışlara sıkça rastlanır. Sanki kendisi “yıldız”dır; herkes de onunla ilgilenmektedir. O merkezdeki kişi konumunda bulunan, herkesin ilgi odağı olan kişidir. Ergenlikte benlik bilinci artmış, narsistik eğilimlerle acımasız özeleştiriler birlikte görülür olmuştur” (Aydın, 2005, s.183)

Soyut işlemler döneminde imgelem güçlenmektedir.

2.4.3.3 Duyum, Algı, İmge, İmgelem ve Çağırışım

2.4.3.3.1 Duyum ve Algı

Çoğunlukla birbirine karıştırılabilen iki kavram olan duyum ve algı, aslında birbirinden farklı kavramlardır. Aralarında bağlantı vardır; algı olması için öncelikle duyumların olması gerekir. Duyumlar ise sahip olduğumuz duyu organları aracılığıyla dış dünyadan aldığımız uyaranlara bağlıdır.

Tablo 1: Beş Duyu

Beş Duyu			
Duyu	Yapı	Uyaran	Alıcı
Görme	Göz	Işık dalgaları	Rodlar ve koniler
İşitme	Kulak	Ses dalgaları	Kıl hücreleri
Tatma	Dil	Kimyasallar	Tat alma cisimcikleri
Koklama	Burun	Kimyasallar	Kıl hücreleri
Dokunma	Deri	Basınç	Sinir hücreleri

Duyum ve algı arasındaki bağlantı; açık bir şekilde bilimsel kaynaklarda yer almaktadır.

“Dış dünyadaki enerjinin ilk tespitine **duyum** (sensation) denir. Genel olarak duyum ile ilgili çalışmalar; duyu mekanizmalarının işleyişini, yapısını ve bu mekanizmaları etkileyen uyaranları araştırır. Duyum daha çok fizyolojik işlemlere karşılık gelir....Buna karşılık **algı** (perception) terimi ise duysal bilginin yorumlanması için gerçekleşen daha yüksek düzeyde bir bilişi kapsar. Duyum uyaranın ilk olarak tespitini, algı ise hissettiklerimizin yorumlanmasını içerir. Bir kitap okuduğumuzda, konser dinlediğimizde, bize masaj yapıldığında, kolonya kokladığımızda, havyar tattığımızda, anlık duysal uyarımdan çok daha fazlasını

yaşamış oluyoruz. Bu duyuşal olayların her birisi, bizim dünya hakkında bildiklerimiz çerçevesinde işlenmekte ve daha önceki deneyimlerimiz, basit duyuşal deneyimleri, yani algıyı anlamlı hale getirmektedir”(Solso, Maclin, Maclin, 2007, s.86)

Algının duyumdan daha üst düzeyde bir bilişsel süreç olduğu belirlemektedir.

Cüceloğlu algıyı, duyu verilerini örgütleyip yorumlayarak çevremizdeki nesne ve olaylara anlam verme sürecine verilen ad olarak tanımlaktadır (Cüceloğlu, 2008, s.98).

“Algı; öğrenme, anlamlandırma ve bunun sonucunda davranışlarda bulunmanın kaynağıdır. Algı, öğrenmenin ya da davranışın temelidir. Bunlar olmadan ne öğrenme, ne de davranış ortaya çıkar. Aslında davranış da öğrenmenin belirtisi ya da sonucudur. Algının kaynağı, kişinin dış dünyadan aldığı izlenimlerdir. Dünyaya geldiğimiz zaman, dış dünyadan aldığımız hiçbir etki yoktur. Aslında, doğuştan, bunu sağlayacak olan duyu organlarımız da tam gelişmiş değildir. Duyu organlarımız aracılığıyla dış dünyadan aldığımız izlenim sonucuna “duyum” adı verilir. Bu ilk kez gördüğümüz, ilk kez işittiğimiz nesnenin bizde bıraktığı bilinç olgusudur. O nesneyi bir çok kez görür, işitir, ya da buna benzer bir durumda kalır ve daha sonraları, onu hemen “tanır” hale gelirse buna da psikolojide “algı” denir. O halde algı duyularımızın bilinçli hale getirilmesidir. Belli bir kalemi görünce onun “kalem” olduğunu hemen tanırsak, bu bir algı olayıdır. Bizde önce, her şeyin bir algısı oluşur; sonra diğer zihinsel yetiler görülür” (Binbaşoğlu, 1992, s.106)

Algı herhangi bir şeyin ilk tespitinden öte bir durum olduğuna göre; algıda geçmiş yaşantının büyük önemi vardır. Geçmiş yaşantımız bir durumu, nesneyi vb. nasıl algılayacağımızın da belirleyicisi olabilir.

“Herhangi bir nesne, ilk kez görüldüğünde bir anlam taşımaz. Son görmelerde ilk nesne anımsanır ve “tanıma” olursa, algı oluşmuş demektir. Görülüyor ki, algıda yaşantının ya da eski uyaranların rolü büyüktür. Bir daireyi, bir üçgenden ayırmak, bir algılama işidir” (Binbaşoğlu, 1992, s.107)

Duyum ve algı arasındaki farkı San, aşağıdaki şekilde açıklamıştır:

“Duyu organlarımız yoluyla, bedensel alandan ya da dış çevreden toplanan uyarıların uyandırdığı tepkiye duyum (sensation), bir ya da birden çok duyu organının beyinde kaydettiği bir uyarının yorumlanmasına da algı deniyor” (San, 1979, s.42)

San’ın algı ile ilgili diğer açıklamaları ise algıyı farklı bir yönü ile ele almaktadır. Algılayan organizmanın bu etkinliği tek bir yöne (dışımızdaki bir nesneye) bağlı değildir.

“Bir ya da birden çok duyu organının beyinde kaydettiği bir uyarıcının yorumlanması algıdır. Ruhsal ve zihinsel yaşamımızın en temel eylemlerinden biri olan algılama sürecinde, demek ki bir özne ve bir de nesne bulunur. Bu nesne, genel olarak öznenen ayrı, onun dışında bir şeydir, fakat zihinsel alana ilişkin bir nesne de olabilir. Duyular dışarı ya da içeri doğru yönlenebilir. Yani algılayan organizma, ya kendi dışındaki bir nesneye, ya da içte bulunan (bir imge, bir duyum gibi) bir nesneye yöneliktir. Bunlar birbirine karşıt yönelişlerdir ve dışa doğru ise nesnel, içe doğru ise öznel olarak adlandırılırlar. Her iki tip algı yönelişi, bu iki karşıt psikolojik durum, her insanın doğasında vardır. Bu iki yöneliştten birinin başat olması, bir kişiyi öznel ya da nesnel (nesneye bağlı) algılayıcı olarak tanımlayabilmemize olanak verir”(San, 2008, s.27).

“Algı, duyum hammaddesi üzerine kurulan, bilincin doğrudan işlevi olmaktadır” (Topses, 2003, s.71).

Dış dünya ile iç dünyamızın buluşması duyu sistemimizin yoluyla gerçekleşir.

2.4.3.3.2 İmge ve İmgelem ve Çağrışım

Ergenlik dönemindeki bir gencin, bilişsel gelişimlerinin doğal bir sonucu olarak, hayal dünyasında yaşarcasına; her şeyi olmasını arzuladığı ideal özelliklerle birlikte algılayarak, dış dünya ile iç dünyanın farklılık göstermesi, hatta zıt bir durumda olması sonucu, yaşadığı sıkıntı yüksek düzeydedir. Bu durum, bilişsel gelişimin imgelemi yüksek düzeye ulaştırması ile oluşmakla beraber, çatışmalar gerçekleştikçe gencin daha çok iç dünyasına dönerek, imgelemlere daha çok yer verir.

“ Ergen, düşsel ve imgesel boyutta sevgiler, aşklar yaşamak istemektedir. Üstelik bilişsel gelişimini en doğal aşaması olarak, soyut işlemler dönemine ulaşmıştır ve imgelemi (imajinasyonu) yüksek düzeydedir. Bunun sonucu her şeyin ideal bir boyut içinde algılanması süreci yaşanmaktadır. Bu süreçte kimi kere ideal olanla, gerçek olan birbiriyle çatışma içinde olmaktadır.” (Topses, 2003, s.207)

İmgelemi araştırma sürecinde öncelikle görsel imgenin tanımlanması gereklidir. San'ın bu konudaki açıklamaları şöyledir:

“Sanat olayında imgeyi açıklarken, önce görsel imgeden söz etmeliyiz. Burada başlıca rol oynayan duyu, görme duyusudur. Dikkatini belli bir nesnede yoğunlaştırmış bir kişiyi düşünelim; şöyle bir süreç oluşur: Nesne görülür, nesnenin dış çizgileri, kitlesi, rengi, göz merceklelerinden geçerek beyinde bir imge olarak kaydolur. Bu süreçte beynin kaydettiği yalnızca nesnelerin görünümüdür. Ancak deney ve yaşantılarımıza dayanarak biliriz, ya da sonradan öğreniriz ki, o nesnenin göze görünmeyen kimi özellikleri vardır. Bu, o nesnenin içeriğidir ve algılama ile ilişkilidir. Algılamada nesnenin görünümünün tüm bilincine ereriz” (San, 2008, s.28)

İmgelem kavramı; imge kavramı üzerine temellenmektedir. Duyum ve algı arasındaki bağ gibi, imgelem olabilmesi için önce imgeler ve bu imgeler arasında bağlar olması gerekir.

“İmgelerin birbiriyle olan ya da kurulabilen bağlantısını kurma yetisine **imgelem** (muhayyile, “imagination”) diyoruz. İmgelerden çeşitli düzenlemeler kurabilen imgelem, bunu, hem duyuşsal hem de düşünme ile ilgili süreçlerde yapar. İmgeler, hemen her zaman nesnesel birer görüntüdürler; gerek belleğimizde, gerek imgelemimizde varlıklarını korurlar. İmgelemi algılamadan ayıran başlıca özellik, imgelemede daha çok ‘yeniden canlandırılmış imgelerin’ yer almasıdır” (San, 2008, s.30)

İmgelem kavramında öne çıkan özellikler; geri getirme ve yeniden canlandırmadır.

“Zihinsel imgeleme ile ilgili çalışmalarda araştırmacıları en çok meşgul eden soru, bilginin nasıl depolandığı ve bellekten nasıl geri getirildiğidir... Yani görsel bilgi, içsel “resim” yoluyla kodlanıyor ki, bu kavramlar tıpkı bir albüme bakarken olduğu gibi, resim olarak bellekten geri getirilebiliyor. Alternatif olarak şunu söyleyebiliriz: İmge hakkındaki görsel bilgi süzülmüş, özetlenmiş ve soyut “ifadeler” olarak depolanmıştır. Belleğin yeniden harekete geçirilmesi, bu soyut kodun bellekten geri getirilmesi anlamına gelmektedir. Bu soyut kod, eşleştirildiği öznel imgeyi ortaya çıkaracaktır. Sonuç olarak, bazı bilgilerin görsel olarak kodlanırken, bazılarının soyut bir biçimde depolandıklarını öne sürebiliriz ki bu da zihinde birden fazla kodlamanın olduğunu gösterir” (Solso, Maclin, Maclin, 2007, s.352)

İmgelemi “tasarımlar oluşturma süreci” olarak tanımlayan yaklaşımlar da bulunmaktadır:

“İmgelem, kişinin daha önceden kendisinde oluşan algı ve kavramları, yeniden tasarımı ve bunların biçimlerini değiştirerek zihinde yeni ve değişik tasarımlar (canlandırmalar) oluşturma yetisidir. Zihin, eski yaşantılarından, yahut

bilgilerinden esinlenerek, onların biçimlerini değiştirerek, kimi zaman da yepyeni bir nesne ya da düşün ortaya koyarak etkinlikte bulunur. İşte bu, bir “imgelem”dir. İmgelem, genel anlamıyla, kişinin kendi “kişilik” özelliklerini belirleyen en önemli yetidir” (Binbaşioğlu, 1992, s.114).

“İmgelem bireyin, çeşitli duyum, izlenim ve algılamalar sonucu, elde ettiği kavramlarla, yeni bileşimler, yeni tasarımlar, çeşitli soyutlama ve genelleştirmeler ve düşün ürünleri oluşturabilmesi olarak tanımlanır. İmgelem yoluyla, bilinç görselleştirme (imaj) işlemini başarır, var olan düşün birimlerine yenilerini ekler, büyültür ya da küçültür, benzeşimler kurar, özdeşleştirmeler yapar, canlı cansız nesneleri konuşturabilir, gerçeklikten esin alan, ama gerçekliğe çeşitli boyutlar kazandıran çeşitli düşün türevleri oluşturur. Bu anlamıyla, imgesel düşünce, insanın düşünsel yaratıcılığının temelidir. Bilim ve sanat etkinlikleri, çoğu kere bu tür bilişsel yeteneğin doğal sonucu olur” (Topses, 2003, s.87)

İmgelerin düşünmedeki rolüne gelince:

İmgeler, düşünmede büyük rol oynar. Ancak, onları algıladığımız biçimleriyle, düşünme aşamasında kullanılamazlar, hantaldırlar. Etkin bir düşünmede, bu imgeler için simgeler kullanılır (San, 1979, s.54).

“Simgeler (sembol imgeler), bizim imge halinde algıladıklarımıza, düşünme süreçlerinde kullanılmak üzere verdiğimiz formlar, biçimler, kavramsallaşmış işaretlerdir.” (San, 2008, s.30)

İmge kavramına ilişkin olarak görsel imge ve bellek imgesi kavramları, imgenin açıklamasını kavratacak niteliktedir. Algılama eylemindeki imge görsel bir imgedir. Nesnelere baktığımız sürece beynimiz yansımaları kaydeder. Gözlerimizi kapattığımızda zihinsel olarak bu nesneyi görmeyi sürdürüyorsak, bu o nesneyle ilgili bellek imgesidir (San, 2008, s.29).

Beynimiz yaşamı süresince bu gibi sayısız nesneyi, ilerde tekrar canlandırılabilme ve yaşandığı andaki gibi anımsanabilme olanağı bulunan, yansımalar olarak kaydeder. Daha sonra yeniden canlandırılabilir olan bu kayıtlar, aslında saklanmış bir bilinç olarak nitelendirilebilir. Bu saklı bilinç, herhangi bir zamanda, yeni izlenimlerin, o izlenimi bırakan nesneyle ilgili başka izleri çağırması sonucu, yaşantılarda kullanılabilir. Bu gibi durumlarla karşılaşmamızı çağrışım ve bellek olarak adlandırıyoruz. Daha açık bir ifadeyle tanımlamak gerekirse: “Yeni bir algı eylemiyle, eski fakat yeniden eyleme geçirilmiş bir algı arasında bağ kurma sürecine çağrışım diyoruz. Bu süreç, büyük oranda, koşullu bir tepke olarak değil, bir biliş öncesi ya da tanıma öncesi süreç olarak düşünülmelidir. Bunda kuşkusuz bilinç öncesi, hatta bilinçaltı öğeler rol oynar.... Daha önceki algılarımızla ilgili bilinçliliği canlandırma yetisine ise **bellek** diyoruz” (San, 2008, s.28)

San, çağrışımların diğer bir yönüne de dikkati çekmiştir:

“Çağrışımlar konusunda eklenecek bir husus dolaylı olmalarıdır, yani yeni bir bilinçlilik (ayrıtında olma) durumu ile eski ve canlandırılmış, anımsanmış bilinç durumu arasında ya da ikisi de eskiye ilişkin ve anımsanmış bilinç durumu arasındaki ilişki ve bağlantılar, çoğu kez öznenin bilinçli zihninden saklanmaktadır. Bir sağaltım (terapi) yöntemi olan çözümleme (psikanaliz) bu özellikten yararlanmaktadır. Başka bir deyişle, genel olarak imgelerin çağrıldığından ve imgelerin zaman zaman çıktıkları saklı bir derinlik olduğundan söz edebiliriz. Gerçekten de imgeler, onlardan bilinçli olarak haberli olmadığımız zaman, zihnin az ya da çok derin bölümlerinde depo edilmişlerdir; büsbütün derine indikleri zaman bilinç-dışına gittikleri söylenir, ki bu bölümle ancak hipnoz ya da uyku durumunda doğrudan bir ilişki kurulabilir. Yaşamımızın büyük bir bölümünü, hemen hemen üçte birini uyku durumunda geçirdiğimizi düşünecek olursak, zaman ve mekân olarak başka boyutlarda geçen bu süre içinde, imgelerin etkin oyunları dolu olduğumuzu kabul edebiliriz” (San, 2008, s.29)

Bu araştırmada Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 9.Sınıf ve 10.Sınıf öğrencilerinin resimlerinde; Rock müziğinin ve kültürünün çağrıştırdığı imgeler ve bu imgeler arasında kurulan bağlarla oluşturulan hayallerin (imgelemin) yansıması

incelenmiştir. Resim çalışmalarından yola çıkarak, Rock müzik ve kültürünün öğrencilerin duygu ve düşünce dünyasına etkileri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

2.4.4 Ergenlik Dönemi'nde Psiko-Sosyal Gelişim

Ergenliği en çok tanımlayacak şey benlik kavramı ve kimlik arayışıdır. Parkey (1970) benlik kavramını bir bireyin kendisi hakkında sahip olduğu inançların karmaşık ve dinamik bir sistemi olarak tanımlar (Gander, Gardiner, 2007, sf.402).

“Çocuklukla yetişkinlik arasındaki gelişme çağında bulunan grup, genel olarak her toplumda, belli bir oranda, bir kısım örf ve teamülleri yeni düşünce ve ifade metotlarına adapte etme sorunu ile karşılaşmıştır. Bir cemiyette mevcut eski kültür unsurlarının, çağdaş dünya kültürünün yeni cereyanlarıyla bağdaştırılması ise kolay bir iş değildir” (Varış, 1968, s.1)

2.4.4.1 Arkadaşlık ve Akran Grupları

Ergenlik döneminde arkadaşlık çok önemli olgulardandır. Bireyi olumlu etkileyebileceği gibi olumsuzluğa da sürükleyebilir. Çünkü bu dönemde arkadaş etkisi, aile etkisinin yerini genellikle alabilmektedir.

Cüceloğlu'na göre; ergenlik çağında bireyin gelişimine etkide bulunan önemli bir olgu da arkadaşlıktır. Bireyin en büyük bilişsel, duyuşsal gelişme gösterdiği ve her şeyi eleştirip, soruşturup kendine özgü yeni bir dünya kurmaya çalıştığı ergenlik çağında (adolescence), gencin dayanabileceği en önemli güven kaynağını arkadaşlık oluşturur. Her konuda dengesizlik içinde olan ve denge oluşturmaya çalışan çocuk, arkadaşlık konusunda dengesizlik içinde değildir. Bu yaşlarda yaşıtlarının çocuk üzerinde etkisi, çoğu kez ailenin etkisi kadardır, hatta bazı ülkelerde daha büyüktür (Cüceloğlu, 2008, s.360).

Ergenlik döneminde öğrenci için okuldaki sosyal yaşantısının önemi çok büyüktür. Öğrenciler birbirlerini içinde bulundukları gruba göre tanımlayabilir, yargıda bulunabilirler. Steinberg, bu durumu “referans grupları” başlığı altında ele almıştır.

“Bir ergenin okuldaki sosyal sistemin neresinde yer aldığını bilmek, çoğunlukla bireyin davranışları ve değerleri hakkında çok şey söyler. Çünkü arkadaş grupları giyim, serbest zaman etkinlikleri ve müzik zevkleri gibi şeylerle ilgili normların ve standartların tanımına katkıda bulunurlar.... Bunu başka türlü ortaya koymanın bir yolu da, ergenlerin geniş arkadaş gruplarının “referans grubu” olarak hizmet etmesidir. Referans grupları, üyelerine diğer ergenlerin gözünde bir kimlik sağlarlar. Ergenler birbirlerini kimle beraber olduklarına dayalı olarak yargırlarlar. Bireyler, kimle “takıldıkları” temelinde damgalanır hale gelirler. “Sporcular”, “beyinler”, “popülerler”, “hapçılar” ve “kaykaycılar” gibi etiketler –doğru olsun ya da olmasın-, bir kişinin nasıl bir insan olduğunu ve ne tür bir önem taşıdığını betimleme işlevi görür” (Steinberg, 2007, s.202)

Ergenler ait oldukları gruplar yoluyla aidiyet ve kimlik kazanır, alt kültür oluştururlar:

“Ergenlikte gençler vakitlerinin önemli bir kısmını akranları ile geçirirken, bilhassa ergenliğin başlangıcında popüler olma arzusu belirginleşir. Akranları tarafından kabul edilme, zamanı birlikte paylaşma, istenme ve aranma gibi özelemler hâkimdir. Akranlar arasında ilgi odağı olmak adına ergenler, bazen ilginç kılık kıyafet giyip, değişik davranışlarda da bulunabilirler.... Ergenler, akran grupları içerisinde kendilerine göre bir alt kültür oluştururlar. Gruba kabul ve onay almak adına alt kültürün öngördüğü normları yerine getirmek durumundadırlar, aksi takdirde grubun dışında kalma tehlikesi vardır. Bu durumun düşüncesi bile ergenleri rahatsız eder. Bu bağlamda ergenlerin kendilerine has giyimleri, davranma tarzları ve ortak dilleri oluşur” (Aydın, 2005, s.199-200)

Özdeşleşme ergenlik psikolojisinde, psiko-sosyal gelişimin öne çıkan bir kavramıdır:

“Ergen, değişik rol modelleriyle özdeşleşmeye yönelir. Erkek ve kız reddedilen ana-baba modellerinin yerine, gerçekte yine idealize edilmiş baba ya da anne figürleri olan modelleri koyarak sık sık gerçekleştirdikleri uzlaşım türü, eski sevgi nesnelerinden uzaklaşma tarzlarından biridir sadece. Aynı şekilde, ikincil denebilecek ve çok hızla değişen, roman kahramanlarıyla, film oyuncularıyla ve bugün çağımızın çok düşkün olduğu bütün şu genç yıldızlarla özdeşleşmeler de vardır... Kişinin kendisine benzeyen, aynı sorunları, aynı kuşku, aynı bunalımları, başkaldırıları, coşkuları yaşayan bir varlıkla özdeşleşmesinin, onda kendini bulma ve tek başına dayanılamayacak denli ağır duyguları onunla paylaşma olanağının çok büyük bir önemi vardır ve bunlar gençlik bunalımının evriminde önemli bir rol oynayacaktır” (Reymond, 1979, s.15)

Özdeşleşme sürecinde ergen, anne ve babasından yeterli desteği göremeyerek, bu desteği beğeni alanına giren ünlü insanlarda, futbol oyuncularında, sinema ya da müzik sanatçılarındaki bulmaya çalışır. Ergenliğin son döneminde ise bu arayış süreci; yazarlara, bilim kuramcılara ya da siyasi liderlere çevrilebilir. Kişileri ülküleştirme (idealize etme) eğilimi, beğeni alanı içine kişileri abartılı biçimde algılamasına yol açar. Ülküleşmiş kişileri, ergenin kişiliğini ve bilişsel uğraşlarını gösterir. Bir bakıma ayırtına vardığı ya da varamadığı kişiliğinin yansımalarıdır. Kendi kişiliğiyle, onlar arasında köprü kurar, kanallar açar. Kişilik yeterlilik ve öz güven kazandıkça, destek isteği azalabilir (Topses, 2004, s.181).

Ergenlik dönemi; aileden kopuşla birlikte, çeşitli rollerin denenmeye başlandığı, özdeşleşmeye çalışıldığı, kararsızlıkların yaşandığı bir çalkantı dönemidir. Gençtan, bu arayışların geçiciliği üzerinde durmuştur:

“...Ergenlik çağına ulaşan çocuk ana-babanın güçlü imgelerini yıkma çabasında ilk adım olarak, çoğu kez onların yerine geçecek başka kişiler arar. Ancak bir süre sonra, aradığını bu yönden bulamayacağını bilincine varır. Giderek, yetişkinliğe ulaşmak için gerekli olan gücü kendi içinde yaratma zorunluluğunu kabul etmeye

başlar... Ergenlik, geçici bir rol kararsızlığı dönemidir. Çeşitli roller düşünülür, değerler denenir, benimsenir, sonra terk edilir ve yenileri aranır. Bir dönem için benimsenen değerlerden kısa bir süre sonra tümünden vazgeçilir. Bazen yıkıcılığa dek varabilen kararlı bir bağımsızlık, bir diğer an bebeksi bir bağımlılık gösterebilen ergen sürekli olarak ileriye ve geriye gider gelir” (Gençtan, 1981, s.92-93)

Ergen birey, kimlik arayışı içerisinde kendi kendisine “ben kimim” sorusuna cevap ararken, ana baba etkisinden kurtulmak için çaba gösterir ve onlarla çatışmaya girer. Bu süreçte de, çevresindeki kişi veya grupları kendisine örnek alıp, özdeşim kurabilir. Ancak bu kişi ve gruplar, her zaman gencin gerçek kimliğine ulaşmasını sağlayamaz (Ziya, 2000, s.61).

Bacanlı’ya göre; birey, bu dönemde arkadaş gruplarına dahil olarak, bağımsız kişiliğe sahip olma yolunda adımlar atmış olur: “Arkadaş gruplarına dahil olma aynı zamanda bağımsız kişilik kazanmaya giden yolda bir aşamayı oluşturur. Bir önceki dönemde kendi başına hareket edebilme becerisi kazanan birey, artık toplum içinde kendi başına girişimlerde bulunabilir. Başkalarıyla kendi tercihleri doğrultusunda etkileşimler kurabilir. Bunun bir sonucu olarak duygusal yakınlıklar meydana gelir. Bu duygusal yakınlıklar aynı zamanda ana-babadan duygusal ayrılmanın bir görüntüsüdür. Önceki dönemlerde şu veya bu şekilde etrafındaki yetişkinlere dayanmak durumunda olan kişi artık onlar olmadan da yaşayabileceğini (en azından kendine) kanıtlamak durumunda kalır” (Bacanlı, 2009, s.50)

Bacanlı, ergen bireyin sanatsal faaliyetlere yönelişini; bu dönemdeki kimlik arayışı ile ilişkilendirerek, kendini anlatma aynı zamanda anlamaya çalışma olarak açıklamaktadır:

“Birey arkadaş gruplarına yöneldiği bu dönemde, kimlik arayışını çeşitli şekillerde yaşar: Kişi bedensel değişimlerin sonucu olarak, akran gruplarına yönelerek onlarda da bu değişikliklerin olup olmadığını öğrenmeye çalışır. Bu akran grubuna yönelme, mahremiyet ve güven duygularına önem vermeyi doğurur. Aynı zamanda, kişi çeşitli kendini anlatma yollarını deneyerek de kendini tanımaya çalışır:

resim, müzik, yk, Ŗir vb. Bu sanat dalları içinde kiŖi kendini anlatmaya ve aynı zamanda anlamaya alıŖmaktadır” (Bacanlı, 2009, s.93)

Ergenin kendini bulmasında ve kabullenmesinde akran gruplarının etkisi büyüktür. Ergen bu gruplar içerisindeki kimliği ve kendi içsel bireyselliği arasındaki gidip gelmeler sonucu kendini tanımaya doğru gider.

Ergenliğin psiko-sosyal geliŖim açısından genel özelliği; kendini kabul ettirme, anlatma çabası ve yalnızlık arasında gidip gelmenin yaŖandıęı bir dönem olmasıdır. Ergen sürekli olarak baŖkalarının anlayıŖsızlıęından, onu anlamadıklarından yakınır. zgn kimliğin kazanılmasında ve kendisini kabullenmesinde çevredekilerin ergene karŖı eleŖtirisi, yargısı ve ergenin kendine karŖı eleŖtirisi, yargısının düzeyi ya da Ŗiddeti önemli rol oynar. Ergenin akran grupları içerisindeki bireysel özelliği ve kendi yalnızlığı arasında gidip gelmeler yaŖanır. Bu bakımdan akran grupları, çeteler ya da eŖitli ergen grupları, ergenin kendisini tanınmasında ve buna bağlı özgün kiŖilięinin geliŖmesinde önemli rol oynar.

Kimlik arayıŖı içerisinde baŖkaldırıcı tepkinin ortaya çıkması ergenin kendine sorduğu sorular ile baŖlar. Otorite, onun için eski niteliğini kaybeder ve ona bağımlı olmadığını anlayarak, kendi oluŖmakta olan kimliği ne çıkar. Kendi olmaya alıŖarak, kendi içindeki gleri ortaya çıkararak, özüne ulaŖmak ister. Bağımsızlık ve özerklik duygusu buna bağlı olarak geliŖir (Topses, 2003, s.207).

Ergenlik dönemi biliŖsel olarak hayalgücünün geliŖtięi ve ergenin kendini ifade için yollar aradığı bir dönemi oluŖturur. Bu dönemde genç yeni bir dünyaya girmiŖ gibidir. Bu da onun kendi hayalindeki dünyadır. Gerçeklere göre değil, kendi arzularına dayalı dŖnr ve hayal eder.

Bu ağda ilk olarak salgısını çıkarmaya baŖlayan cinsel bezler, kiŖinin toplumsal davranıŖları üzerinde etkilidir. Bağımsızlık duygusunun en üst sınıra ulaŖmasıyla, baŖkalarının ona karıŖması ve toplum düzeni onu rahatsız eder. Bunun sonucu olarak da, kendine özgü bir yaŖam felsefesi geliŖtirip, dünyanın, kendi

düşündüğü biçimde olmasını, yönetilmesini ister. Daha önceden, onun gözünde otorite olan anne-baba ve öğretmen artık bu özelliklerini koruyamazlar. Sevgi ve hayranlık “kahramanlar” a doğru yönelirken, ilgileri, kahramanların ve çeşitli alanlarda ün yapmış kişilerin yaşam öykülerine ve onlar gibi olmaya özenmeye yönelir. Masallar yerine gerçek yaşam öyküleri yahut da gerçek yaşamı yansıtan öyküler tercih edilir. Fen, tarih, yaşam öyküleri ve gezi eserleri de gençlerin ilgisini yüksek düzeyde çeker ve bunlarla ilgili filmleri seyretmek isterler. Bunları konu alan şiir, öykü yazmak da –yukarıdakiler gibi- bu çağda görülür (Binbaşioğlu, 1992, s.176-177).

Kimlik olgusu, taklit ve özdeşim süreçlerinden geçerken, özgünlüğe ve ergenin kendini bulmasına doğru yol almaktadır. Bu döneme kimlik duygusu arayışı egemendir.

“Kimlik duygusunun gelişimi, sorumluluk duygusunu da oluşturacaktır. Kendine yönelik öz güveni, öz değer ve öz saygıyı duygularını geliştirmek ve bunları kimliğinin vazgeçilmez öğeleri olarak kabul etmek, ergen için temel bir özlemdir artık. Bağımsız, özerk davranışlar, doğrudan bu süreçlerin sonucu olarak oluşacaktır. Özlemin gerçekleşmemesi ise, düş kırıklığıdır, kimlik gelişiminde gerilemedir. Ergenin bu döneme özgü temel savaşı budur. Ergen, geçmiş ve geleceğin sentezine ulaşmaya çabalamaktadır. Benliğini adayacağı ya da benliğinin var olacağı rollerin arayışı içindedir. Sevgi ve meslek, kişiliğini geliştirebilecek, pekiştirebilecek temel unsurlar olarak ergenin beklentiler eksenine girmeye çoktan başlamıştır. “kim olacağım?” sorusu hala geçerliliğini korumaktadır. Çeşitli değerler, roller, ideolojiler, kendi öznel algı alanı içinde anlamlar kazanmaktadır. Toplumsallaşma sürecinde, kimliği acemice ya da ustaca üretmeye çabalamaktadır. Kimi zaman ideolojik değerler alanı, kimliğinin baskın yönünü oluştururken, kimi zaman kimliğinin oluşum çizgisi, o ideolojik değerler, düşünsel ve eylem alanını yaratır duruma gelmektedir. Kimi zaman da, mutlakçı tez-anti tez ikileminden sadece birisi, kişiliğin odak noktasını oluşturmaktadır. Her başarısızlığı ise, belirli bir aşama dönemine gelmiş kimliğini örselemektedir” (Topses, 2003, s. 217)

2.4.5 Ergenlik Döneminde Sanat Eğitimi

2.4.5.1 Sanat Eğitiminin ve Görsel Sanatlar Eğitiminin Önemi

Bilinçli, duyarlı, çağdaş insanların yetişmesinde bilimsel eğitimin yanı sıra, sanat eğitiminin önemi büyüktür. Sanat eğitimi, gerçekçi ve bireyleri ilerletici çağdaş eğitimin ihmal edilmemesi gereken bir eğitim alanıdır.

“Gençliğin yetişmesinde bilimsel eğitimin yanı sıra sanat eğitimi de çok önemlidir. “İlmi yöntem insan oluşumunun bir yönü ise, öbür yönü de sanat eğitimidir. Gerçekçi bir eğitim, ilim ve sanatın ayrılmaz işbirliğine dayanmalıdır. Bu bakımdan insanda köklü bir ihtiyaca cevap veren sanatın, kişiliği eğiten en önemli etkenlerden biri olduğunu akıldan çıkarmamak gerekir.... Genel olarak eğitimin amacı, çocuğun psikolojik tipini meydana çıkarmak ve her tipe tabii çizgisi içerisinde gelişme, kendi biçimini bulma imkânı vermektir. Eğitim konusunda özgürlüğün gerçek anlamı budur. Bu sebepten dolayıdır ki, çocukların eğitiminde sanatın paha biçilmez bir önemi vardır. Çünkü bireysel psikolojinin ilk ve en doğru işareti sanattır. Çocuğun eğilimi ve yönü belli olunca, kendi kişiliği biçimini buluncaya kadar, sanat disiplini ile geliştirilebilir. Bundan da böyle yetişenlerin içinde bulunduğu toplum kazanır.... Bugün, derinlikler psikolojisinin meydana çıkardığı gerçek, insan denilen yaratığın sadece bilinçten ibaret olmadığı; bilincin, kat kat derinleşerek, gittikçe karanlığa gömülen alt bilinci oluşturmuş bulunduğudır. Bu karanlık bölge, çocukluğun ilk yıllarında başlayan, boşalma imkânı bulmazsa adeta mayalaşarak tehlikeleşen türlü komplekslerin yaşadığı bölgedir. Çocuk oynayarak, insan rüya görerek, sanatçı yaratarak bu komplekslerin zararından kurtulur. Burada, eğitim bakımından bizim için önemli olan, sanatçının kendi komplekslerini sembollerle yansıtan eserlerinde, seyredenin de kendi komplekslerini bularak ondan kurtulmasıdır. Alınan sanat zevkinde bu kurtuluşun payı büyük olsa gerektir. Böylece sanat eserinden zevk almak ahlak sağlığını da etkilemiş oluyor. Çünkü komplekslerin zararlardan zararsız duruma getirilmesi, toplumca üstün hedeflere yöneltilmesi, kişi ve toplum bakımından önemi çok büyük olan psikolojik bir mekanizmadır. Görüldüğü gibi, güzel sanatların eğitimdeki yeri birçok bakımdan büyük bir önem taşır.... Sonuç olarak diyebiliriz ki, yarm’ı yüceltecek olan çocuklarımızı eksiksiz ve tam yetiştirmek istiyorsak, rasyonel ve objektif düşüncenin gelişimini; duygunluğun,

hayal gücünün ve kişisel dünyanın gelişimi ile dengelemek; ilimle sanatın temelinde yaratıcılık yattığına göre, her iki güçten de çocukları ve gençleri faydalandırmak zorundayız. Yükselmenin şartı, iki kanatla uçmaktır” (Yetkin, 1968, s.127-128)

Sanat eğitimi bireylerin gelişim sürecine her yönden (psikolojik, sosyal, kültürel) olumlu etkiler yapacak bir alandır.

“Sanat duygu ve düşünce dengesinin, öğrenme ve gelişmenin önemli bir etkeni olmaktadır.... Sanat hem öğrenme sürecinin hem de gelişim sürecinin etkin bir yardımcısı olabilir. Çünkü sanat, duygu ve düşünce arasındaki karşılıklı ve iç içe geçmiş bağlantıyı vurgular. İnsanın bu iki yönünün uyumunun sağlanması, bir anlamda eğitimin de temel amaçlarından olduğuna göre, sanat, örgün ve yaygın eğitimde yer aldığı anda, tüm eğitim süreçlerini daha etkili kılacak bir güce sahiptir.” (San, 1979, s.1)

“...Bilmeliyiz ki, görsel sanatlar bütün öğrencilerin imge ve simge yüklü bir dünyanın anlamını çözmeleri ve onu anlamaları için çok çeşitli yeteneklerini geliştirmelerine yardım eder. Bu görsel sanatların genel eğitim programının önemli bir parçası olmasının önemli bir gerekçesidir.... Görsel sanatlar bilmenin bir yoludur. Öğrencilerin sanatı öğrenirken, aslında kendi dünyalarını yakalama becerileri de gelişmiş olur. Dans, müzik, teatral ürünler ve görsel sanat eserleri yaratırken, kendilerini nasıl ifade edeceklerini ve diğerleri ile nasıl iletişim kuracaklarını öğrenirler.” (Özsoy, 2003, s.51-52)

Lise ve dengi okullar 4 yıllık eğitim sürecini kapsar. Lise ve dengi okul öğretiminde; plastik sanat eğitimi ile sağlıklı ve yaratıcı zihniyette kişiler yetiştirmek, bilgi ve teknikle donatılmış kişiler yetiştirmekten daha önemlidir. Bir öğrenci için sanatın görsel içeriğini ve dilini öğrenmek, edebiyat ve bilimin değerini ve içeriğini öğrenmek kadar önemlidir (Erbay, 1997, s.66).

2.4.5.2 Ergenlik Döneminde Sanatsal Gelişim

Öğrencilerin araştırmacı tarafından hazırlanan belirli bir plan içerisinde yaptıkları resim çalışmalarında yansıttıkları duygu ve düşünceleri çözümleme aşamasında, 14, 15, 16, 17 yaş grubundaki öğrencilerin sanatsal gelişim düzeyini incelemek gerekliliği doğmuştur.

13 yaş ve ötesindeki gencin sanatsal gelişiminin ana hatları şunlardır:

“Bu yaştan sonra genç, mantık çağına girmiş sayılır. Dünya olaylarını, çevresinde olup biteni, yalnız somut değil, soyut düşünceleri toplayıp biriktirip kavramlaştırıp öğrenir. Bunu kendi yorumlarıyla kavramlaştırıp öğrenir. Bunu kendi yorumuyla dışarı yansıtabilir.

Hem kendi çalışmalarına, hem de başkalarının yapıtlarına karşı eleştirel davranışı gelişir. Önceleri okul çağında ve ön ergenlik çağında bu eleştirel yaklaşım güvensizlikten kaynaklanan bir yaklaşımla yalnız gerçeği yansıtmaya becerisine yönelmişken, bu yaştan başlayarak giderek ve artarak sanatsal değerlere yönelir. Kişisel ve toplumsal değerlere ilgi artar. Bireysel ilişkiler, duygusal yaklaşımlar içine giren genç, kendine kimi hedefler saptar. Bu hedeflere doğru yönelir ve bunları başarmaya çalışır. Bu evrede başat olan davranış bireysel kimliği bulmak ve anlatımlarda özneliliği yakalamaktır. Bunu gerçeği yansıtamama pahasına bile olsa yapmaya çalışır.

Resimsel birçok sorun artık öğrenilerek çözülür ve çözümlidir. Örneğin, renk sorunu; renklerin birbiriyle ilişkisindeki etkileşim, renk karışımları, rengin duygusal ve anlatımsal etkileri araştırılarak öğrenilir. Okul çağında ve ilk ergenlik çağında resimde kaybolan bütünlük tekrar kazanılır. Genç, öğrenerek bütünü kavrar. Bu öğrenme çok boyutlu bir öğrenmedir. Bundan sonraki bölümde çocukta ve gençte sanatsal öğrenme davranışları üzerinde durulmaktadır” (Kırıçoğlu, 2005, s.96)

Ergenlik dönemindeki öğrenciler; görsel sanat çalışmalarını bilişsel gelişim özellikleriyle bağlantılı olarak zenginleştirirler. Duygu ve coşkularının anlatımı için

görsel sanatları kullanmaya ihtiyaçları artarken, olgunlaşarak, kendi yaratıcı çabalarını değerlendirebilirler.

“9-12. sınıf düzeyindeki öğrenciler; görsel sanat çalışmalarını, konu, simge, anlamlı imgeler ve görsel anlatımların geniş bir dizisini kullanmayı sürdürürler. Öğrenciler duygularını ve coşkularını yansıtmak için görsel sanatları kullanmaya olan ihtiyaçlarında anlaşılması güç bir şekilde sürekli olgunlaşırlar; Kendi çabalarının erdemini değerlendirme yeteneklerini sürdürmeye devam ederler. Bu standartlar öğrencilerin düşünme, çalışma, iletme, akıl yürütme ve araştırma becerilerini harekete geçiren ve görsel sanatlar için önemli olan bilgi, ikilem, sorun, kavram ve düşüncelerle bir tanışıklığı geliştirmeyi sağlar. Öğrenciler bu bilgi ve becerileri edindiğinde kendi kişisel dünyalarını genişletmek için görsel sanatların bilgi ve becerilerini uygulama yetenekleri edinirler.... Yaratıcılık ve problem çözme becerilerinin olgunlaşmasını yansıtan daha derin ve etkileyici görsel sanat eserleri geliştirirler. Öğrenciler kendi eserlerini yaratırken farklı araç, tarz, biçim, teknik ve işlemlerin çok yönlü karşılıklı etkileşimlerini anlarlar.... Öğrenciler, sanat türleri ve kendi eserleriyle başkalarının eserleri arasındaki ilişkileri anlarlar. Günlük hayattaki durumlara sanatın tarihsel ve kültürel ortamları ile ilgili anlayışları aktarabilirler. İçinde yaşadıkları görsel dünyanın anlam ve önemi hakkında daha geniş ve derinlikli bir anlayışa sahip olurlar” (Özsoy, 2003, s.190)

Ergenlik döneminde sanat eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturan görsel sanatlar eğitiminde, resim sanatının uygulanmasına ilişkin konular öğrenme yoluyla kazanılabilir. Soyut düşünme ve farklı bakış açıları geliştirme yetisi kazanılır.

Renk ilişkileri, çizgisel renklilik oluşur. Resimde bütünlük kazanılır. Genç, öğrenerek kendini ifade etmede çıkış yollarını daha kolay bulur. Gençlere görsel sanat eğitimi için gereken mekan, malzeme sunulmalı, motivasyon ve bilgilendirme sağlanmalıdır. Uygulamaların yanı sıra öğrenciler, sanat tarihi, estetik, konularında da bilgilendirilmeli ve sanat eserlerine eleştirel yaklaşım kazandırılmalıdır (Buyurgan, 2007, s.66).

2.4.5.3 Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri

Görsel sanat eğitiminin orta öğrenimdeki ele alınış ve uygulanışı sanat alanında özel yeteneği öne çıkan çocukları değerlendirmekte ve geliştirmekte yeterli olmayacağı düşüncesinden hareketle, Anadolu Güzel Sanatları Liseleri açılması uygun görülmüş ve bu yönde genişleyen talebe cevap vermek amacıyla yurt çapında yaygınlaştırılmış ve çoğaltılmıştır.

“Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Milli Eğitim Temel Kanunu’nun 33.maddesine dayanılarak açılmış, orta öğretime bağlı eğitim kurumlarıdır. 33.maddede şöyle denilmektedir:

“Güzel Sanatlar alanlarında özel istidat ve kabiliyetleri beliren çocukları küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere temel eğitim ve orta öğretim seviyesinde ayrı okullar açılabilir veya ayrı yetiştirme tedbirleri alınabilir. Özellikleri dolayısıyla bunların kuruluş, işleyiş ve yetiştirme ile ilgili esasları ayrı bir yönetmelikle düzenlenir” (Milli Eğitim Temel Kanunu ile İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1987, s.16).

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri güzel sanatlara yönelik programlar uygulayan yüksek öğrenim kurumlarının bulundukları yerler tercih edilmek suretiyle, güzel sanatlar faaliyetlerine elverişli yörelerde açılır.... Bu okullarda karma eğitim yapılır. (A.G.S.L. Yönetmeliği, Resmi Gazete, 21 Eylül 1990- Sayı: 20642).

Okulun amacı ve görevleri şunlardır:

- a) Güzel sanatlar dallarında yetenekli öğrencilerin yaratıcı, yapıcı ve yorumcu yeteneklerini geliştirmek.
- b) Öğrencileri araştırmacı ve geliştirici çalışmalara yöneltmek, yetenekleri doğrultusunda bağımsız, doğru ve seçenekli yorumlar ve uygulamalar yapabilecek yaratıcı kişiler olarak yetiştirmek.
- c) Öğrencilerin ulusal ve evrensel, tarihi ve yeni sanat eserlerini tanımaları ve anlamalarına yardımcı olmaktır. (A.G.S.L. Yönetmeliği, Resmi Gazete, 21 Eylül 1990-Sayı: 20642)

Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri'nin ilki 16 Ekim 1989 yılında İstanbul'da açılmıştır. 1990-1991 öğretim yılında Ankara, İzmir, Eskişehir, Bursa, Kütahya illerinde de açılarak sayıları 6'ya çıkarılmıştır." (Buyurgan, 1992, s.18)

Anadolu güzel sanatlar liseleri, ilköğretim üzerine 4 yıl öğrenim veren yatılı, gündüzlü ve karma okullardır. Okulların resim ve müzik alanlarının her birine bir öğretim yılında alınacak öğrenci sayısı 24 ile sınırlandırılmıştır.

Yetenek Sınavı ile seçilen öğrencilere bu okullarda Bakanlıkça uygun görülen ders çizelgeleri ve öğretim programları uygulanır. Programlar düzenlenirken yabancı dil dersleri ile sanat derslerine ağırlık verilir. Eğitim-öğretim Türkçe yapılır. Alan derslerindeki sanatla ilgili terimlerin yabancı dildeki karşılıkları da öğretilir.

Bu okullardan mezun olan öğrenciler, ÖSS'yi kazanmaları halinde mezun oldukları alanları ile ilgili yükseköğretim programlarına devam edebilmektedir.

Halen sayıları 57'ye ulaşmış bulunan bu okullar şu illerimizde yer almaktadır: Adana, Adıyaman, Amasya, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bingöl, Bolu, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Erzincan, Erzurum, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Hatay, Isparta, Mersin, İstanbul, İzmir, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Kırşehir, Kocaeli, Konya, Kütahya, Malatya, Muğla, Niğde, Ordu, Rize, samsun, Siirt, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Şanlıurfa, Uşak, Van, Yozgat, Zonguldak, Aksaray, Kırıkkale, Bartın, Karabük, Osmaniye. (<http://ogm.meb.gov.tr>)

Bu devlet okullarına ek olarak ülkemizde artık özel Güzel Sanatlar Liseleri de faaliyet göstermektedir. 1996'da İstanbul'da açılan özel Pera Güzel Sanatlar Lisesi resim ve müzik bölümleri yanı sıra 1999'da Tiyatro ve 2004'de Bale/Dans bölümleri de açmıştır. (<http://www.peraguzelsanatlar.com.tr>)

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel ve nicel yöntemler birlikte kullanılmıştır. Araştırmanın esas uygulamasını oluşturan Rock müzik dinlemeden önce ve sonra yapılan resimlerin karşılaştırılması ile iki aşamada yaptırılan resimlerdeki öğelerle Rock müzik görsellerinin eşleştirilmesi nitel yöntemlerle gerçekleştirilirken, anket ve sonuçlarının değerlendirilmesinde nicel yöntemlere başvurulmuştur. Yapılan değerlendirmeler nitel yöntemlerin kullanılmasını da gerektirmiştir.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye'deki Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 9.Sınıf ve 10. Sınıf öğrencileridir.

Örnekleme ise Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü 9. ve 10. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3 Verileri Toplama Teknikleri

Araştırmanın kuramsal ve kavramsal çerçevesinin ve temelini oluşturulması için, ilgili literatür, kitaplar, tezler, makaleler taranmış ve elde edilen kaynaklardan yararlanılmıştır.

Ayrıca medyada ve internet ortamında yer alan Rock müzik topluluklarına ait görseller (albüm kapakları, afişler, logolar vb.) toplanmıştır.

Öğrencilerden elde edilen ana veriler iki aşamalı olarak gerçekleştirilen uygulamada yapmış oldukları resimlerdir:

- 1.Rock müzik dinlemeden önce yapılan resim çalışmasından elde edilen veriler.
- 2.Rock müzik dinleyerek yapılan uygulamadan elde edilen veriler.

3.4 Verilerin Analizi

AGSL'deki öğrencilerden resim ve anket çalışmaları yoluyla elde edilen veriler aşağıdaki başlıklarla ele alınmıştır.

3.4.1 AGSL'deki Resim Çalışması

Araştırmanın bu bölümünde Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde 14 Kasım 2008 tarihinde Resim Bölümü öğrencilerinden 9.Sınıf ve 10. Sınıf öğrencileri ile yapılan resim çalışmasının ayrıntıları ve sonuçları ile ilgili bilgi verilmiştir.

Bu resim çalışması kapsamında 9.sınıf ve 10.sınıf öğrencilerinden her birine, Rock müzik dinlemeden önce ve dinledikten sonra olmak üzere 2 tane resim yaptırılmıştır.

Araştırmaya konu olan 9. Sınıf ve 10. Sınıf öğrencileri 14- 15- 16- 17 yaş gruplarına dahildir. Sınıfların her ikisinde de kız öğrenci çoğunluktadır.

Resim çalışması, koşullar dolayısıyla her iki sınıfla da, derslik ortamında yapılmıştır.

9.sınıf ve 10.sınıf mevcudu 24'er kişidir. Ancak resim çalışmasının yapılacağı gün her iki sınıftan da 1'er kişi okula gelmemiştir. Dolayısıyla 23'er kişi bu resim çalışmasına katılım sağlamıştır.

Resim alışması her iki sınıfla da 1 ders süresinde tamamlanmıştır. 1 Ders süresi 40 dakikadır.

Resim alışması'nda araştırmanın gerektirdiği ve araştırmacı tarafından hazır edilen temel malzemeler şunlardır:

- Notebook bilgisayar
- Bilgisayarda alınmak üzere Rock müzik kayıtları
- Öğrencilere dağıtılacak 25cmx35cm boyutlarında resim kağıtları

Öğrencilere resim çalışması yapılacağı önceden duyurulmakla birlikte her iki sınıfla da rutin olarak yanlarında taşıdıkları malzemelerle çalışma gerçekleştirilmiştir.

Öğrencilerin kendi yanlarında bulunan ve resim çalışmasında kullandıkları malzemeler:

9.Sınıf öğrencileri: Resim kalemi, siyah keçeli kalem ve siyah pilot kalemler kullanmışlardır.

10.sınıf öğrencileri: Resim kalemi, sulu boyalar, ini mürekkepleri, pastel boyalar.

3.4.1.2 Resim alışmalarına Ait Ders Planları

TARİH: 14 Kasım 2008

SINIF: 9, 10 Resim

KONU: Serbest Konulu Resim alışması

SÜRE: 40 dk.

ARAÇ-GEREÇ: Notebook bilgisayar, Rock müzik mp3'leri, cep telefonu, 25cmx35cm resim kağıtları, resim kalemleri, siyah keçeli kalemler, siyah pilot kalemler, sulu boyalar, pastel boyalar, çini mürekkebi.

SÜREÇ:

Ders başlangıcında öğrencilere çalışmanın nasıl yapılacağı ile ilgili bilgi verilmesi.

Resim kağıtlarının öğrencilere dağıtılması.

Çalışmanın sınırlı bir sürede, pratik şekilde tamamlanması için Resim kağıtlarının 1. ve 2. Çalışmayı yapmak üzere ikiye katlanması.

1.Çalışmaya başlanması (Çocukların o andaki duygu ve düşünceleri ile resim yapmak üzere serbest bırakılmasıdır)

20 dakika tamamlandığında, öğrencilere, ilk yaptıkları resmi arkasına “1.resim” olarak numaralandırmaları istenir.

2.Çalışmaya başlanması (Rock müzik dinleyerek resim yapılmaya başlanmasıdır.)

Öğrenciler ikinci çalışmalarını bittiğinde, onun da arkasını numaralandırırlar.

Bu çalışma için kalan 20 dakika da tamamlandığında resimler toplanır.

3.4.1.3 Resim Çalışmalarında Karşılaşılan Güçlük ve Sıkıntılar

Resim çalışmasının yapılacağı ders saatinin okulun öğlen arası vermesinden sonraki ders saatlerinde yapılmasının, koşullar dolayısıyla idare tarafından belirlenmesi ve öğrencilerin öğleden sonra yorgunluğu, isteksizliği.

9. sınıfta resim çalışmasının başlangıcı : 14: 45

10.sınıfta resim uygulamasının başlangıcı : 13: 50

Bunların dışında karşılaşılan bir durum da az sayıdaki öğrencinin resim çalışması başlangıcında dikkat çekme amaçlı bazı davranışlarda bulunması ve yapılan çalışmaya tepki göstererek yapmak istemediklerini belirtmesi olmuştur. Ancak ikna olarak ve yapılan resim çalışmasını ilginç bularak, kısa bir sürede çalışmaya başlamış ve çalışmalarını zevk alarak tamamlamışlardır.

3.4.2 Ankara AGSL’ndeki Anket Çalışması

Araştırmanın bu bölümünde 16 Ocak 2009 tarihinde Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü öğrencilerinden, 9.sınıf ve 10.sınıf öğrencileri ile, daha önceden yapılmış olan resim çalışmasını destekleyici olacağı öngörülen, anket çalışması ve sonuçları ele alınmıştır.

Ankette genel olarak şu sorulara cevap verecek nitelikte sorular hazırlanmaya çalışılmıştır:

Öğrencilerin Rock müziğe bakış açıları.

Rock müziği ile ilişki ve etkileşimlerinin kaynağı.

Farklı müzik türleri içerisinde Rock müziğine karşı duyduğu ilgi ve Rock müziğin öğrencinin müzik çalarında tuttuğu yer. (Bu soru ile öğrencinin Rock müziği sevip sevmediği belli olacağı düşünülmüştür.)

Öğrencilerin günlük ve sosyal yaşamlarında Rock müzik ile ne derece iç içe oldukları.

Rock müziğin öğrencilerde uyandırdığı duygu ve izlenimler.

Öğrencilerin Rock müziği sanatçılara ve yaşam tarzlarına bakış açısı.

Öğrencilerin Rock müziği ile resim çalışmaları yapmaları arasında bir etkileşim olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır.

3.4.2.1 Ankara AGSL 9.Sınıf ve 10.Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Durumu

Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü 9.sınıf ve 10. sınıf öğrencilerine uygulanan ankette;

Her iki sınıfta da öğrencilerin sayısal çoğunluğunu kız öğrencilerin oluşturduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerinin yaş grupları 14-15-16-17’dir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu gündüzlü öğrencidir. Yatılı öğrenci sayısı azdır.

10. sınıflarda anne ve babası üniversite mezunu ve çalışan kişiler çoğunluktadır. 9. sınıfta da aileler üniversite mezunu aile sayısı yüksek olmakla birlikte, lise mezunu olanlar sayısal olarak çoğunluktadır. 10. Sınıfta anne v babası ayrı yaşayanlar, birlikte yaşayanların hemen hemen yarısı kadardır. 9. Sınıfta da ayrı yaşayan aileleri olan öğrenciler mevcuttur.

Anne ve babası çalışmakta olan öğrenciler çoğunluktadır. Alt gelir grubunda olan öğrenci yoktur. Orta ve üst gelir grubunda olan öğrenciler çoğunluktadır. Bunların içerisinde de orta gelir grubunda olan öğrenciler sayısal olarak fazladır.

Sonuç olarak, Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri 9.sınıf ve 10.sınıf öğrencileri eğitimlerini görürken çoğunlukta ailesiyle birlikte evde kalan, gelir durumu orta ve yüksek olan, eğitim seviyesi orta ve yüksek ailelere sahip öğrencilerden oluşmaktadır.

3.4.2.2 Anket Çalışmasına Ait Ders Planları

TARİH: 16 Ocak 2009

SINIF: 9, 10 Resim

KONU: Anket Çalışması

SÜRE: 40 dk.

ARAÇ-GEREÇ: Anket soruları

SÜREÇ:

Öğrencilere daha önce yapılan resim çalışmasını destekleyici olarak araştırma kapsamında bu anket çalışmasının yapılacağı açıklanır.

Ankette yer alan sorular için açıklamalar yapılır.

Soruların nasıl cevaplanması gerektiği net bir ifade ile açıklanır.

Çalışma sürecinde öğrencilere sorular ile ilgili bilgilendirmeler tekrarlanır.

Çalışma bitiminde anketler, öğrenci ile birlikte daha önceki resim çalışmasında yapmış oldukları resimlerle eşleştirilerek teslim alınır.

3.4.2.3 Anket Çalışmasında Karşılaşılan Güçlükler ve Sınırlılıklar

Anket çalışmasının yapılacağı ders saatinin 9. Sınıflarda öğleden sonraki ders saatinde olması ve bu derste 9 öğrencinin derse gelmemiş olması.

Özellikle 9. Sınıfta görülen, öğrencilerin daha önceden yapılan anket çalışmaları sebebiyle, genel olarak anket çalışmalarına karşı ön yargı geliştirmeleri ve isteksizlikleri.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde Ankara Anadolu Güzel sanatlar Lisesi 9.sınıf ve 10.Sınıf öğrencileri ile Rock müzik dinlemeden önce ve dinledikten sonra yapılan resimler ve anket çalışması ayrı ayrı ele alınmıştır.

Resimlerin incelenmesi iki bölümde gerçekleştirilmiştir:

Birinci aşamada:

Öğrencilerin yapmış oldukları resimlerin, büyük kentte yaşayan öğrenciler olarak; sıkça karşılaştıkları Rock müzik topluluklarına ait görseller ile karşılaştırılarak ve eşleştirilerek, bağlantı ve benzerliklerinin bulunup bulunmadığı, öğrencilerin bu görsellerdeki tema, sembol, renk, yazı stilleri vb. unsurları içselleştirerek resimlerine yansıtıp yansıtmadıkları araştırılmıştır.

Bu karşılaştırma yapılırken öğrencilerin Rock müzik dinleyerek yaptıkları resimler yanında Rock müzik dinlemeden önce yaptıkları resimler de kullanılmıştır. Bunun nedeni Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin zaten Rock müzik ile ilgili öğrenciler olması ve Rock müzik dinlemeden önce de resim çalışmalarında etkilenebilirliğin belirmesidir.

İkinci aşamada ise :

Öğrencilerin Rock müzik dinlemeden önce ve Rock müzik dinleyerek yapmış oldukları çalışmalar arasında bir farkın olup olmadığı, varsa hangi farkların olduğu araştırılmıştır.

Yapılan resimler ile ilgili bu veriler aşağıda ilgili bölümlerde yer almaktadır.

Ayrıca Rock Müzik Topluluklarına Ait Görsellerin Genel Karakteristiği kategorize edilerek incelenmiştir.

Anket çalışmasından elde edilen sonuçlar ise öğrencilerin Rock müziğiyle, Rock müzik topluluklarıyla etkileşimleri, resimlerinin etkilenmesi; sorulara verdikleri cevaplar doğrultusunda; bu araştırmada yer alır.

4.1 Öğrenci Resimlerinde Rock Müziğin Etkisinin İncelenmesi

4.1.1 Öğrenci Resimlerinin Rock Müzik Topluluklarına Ait Görsellerle Bağlantı ve Benzerlikleri

Bu bölümde uygulama sonucunda elde edilen resim çalışmaları ile öğrencilerin medyada, arkadaş grubuyla birlikte katıldıkları Rock müzik konserlerinde, okul dışı zamanlarda gittikleri mekanlarda vb. sıkça karşılaştıkları Rock Müzik topluluklarına ait görsellerin, öğrencilerin resim çalışmalarındaki bilinçli olarak veya bilinçsizce yapılmış yansımaları incelenmiştir.

Bu bölümde kullanılan Rock müzik topluluklarına ait görseller, genel olarak medyada ve çevrede yer alan görsellerin genel karakteristiğine uygundur. Diğer bir bölümde Rock müzik topluluklarına ait görseller kendi içlerinde kategorize edilerek incelenecektir.

Bazı öğrenciler anket çalışmasında bulunmadığı için, sorulara verdikleri yanıtlar resimleri ile eşleştirememiştir. Bu sebeple resimlerinin altına öğrencinin cinsiyeti yazılamamıştır.

Şekil 4: Melek ve Şeytan Figürleri, İyinin ve Kötünün Bir arada Yer Alması

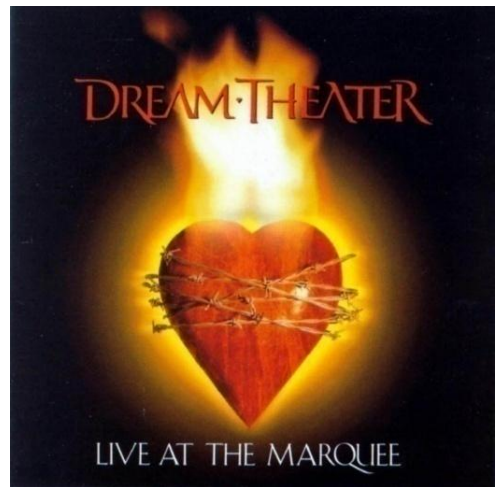
Açıklama: Rock müzik topluluklarının görsellerinde melek ve şeytan figürü, melek ve şeytana ait özelliklerin, iyinin ve kötünün bir arada yer alması kalbin acı çekmesi ve ıstırap teması oldukça sık yer almıştır. Öğrenci çalışmalarında da aynı özelliğe rastlanmıştır.

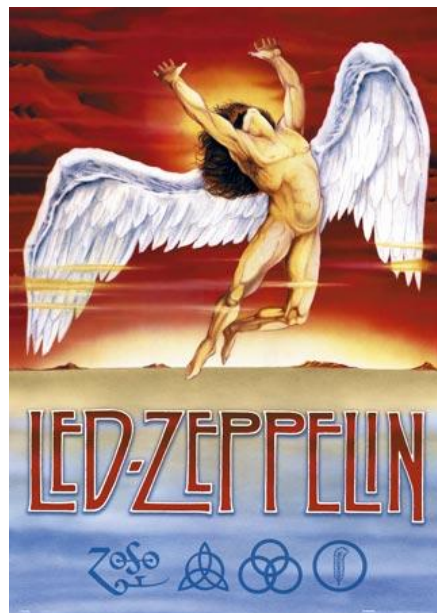

9. Sınıf kız öğrenci çalışması

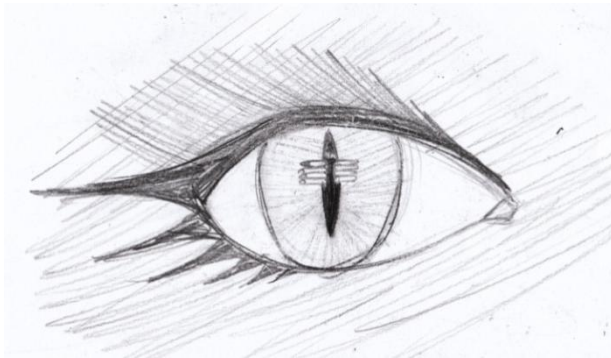
10. Sınıf kız öğrenci çalışması

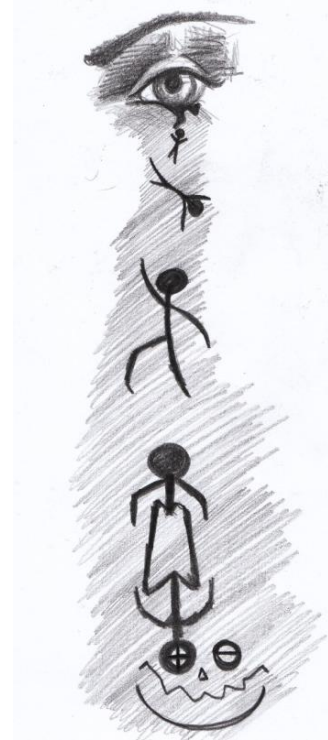

Şekil 5: Göz Motifi

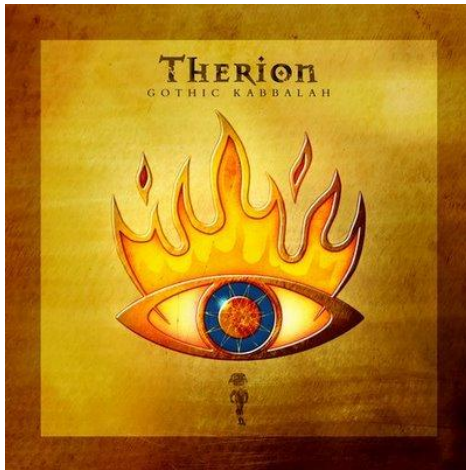
Açıklama: Rock Müzik topluluklarının görsellerinde Eski Mısır ve Kabala Mistisizminden gelen göz motifi göz biçiminin kullanılması yaygındır. Araştırmaya konu olan öğrencilerimizin de bunu çalışmalarında kullandığı görülmüştür.

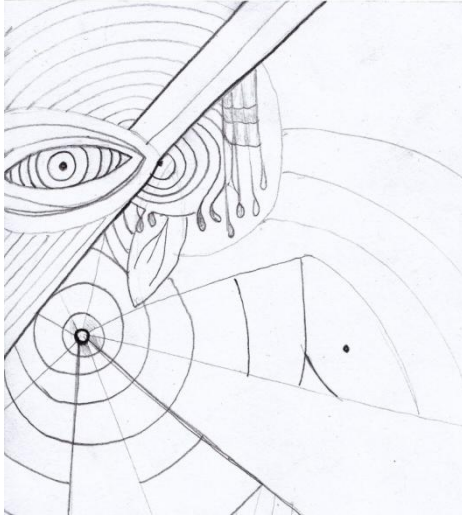

9.sınıf kız öğrenci çalışması

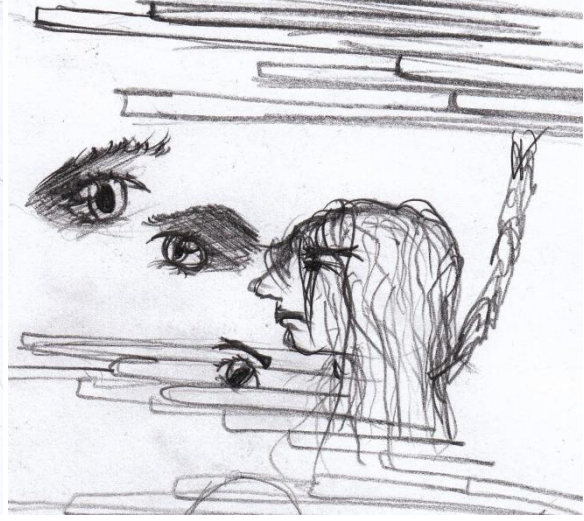

10.sınıf erkek öğrenci çalışması

10. sınıf erkek öğrenci çalışması

9.sınıf erkek öğrenci çalışması

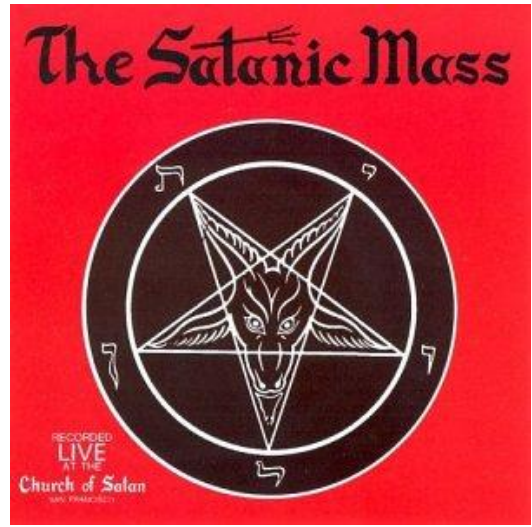

10. sınıf kız öğrenci çalışması

Şekil 6: Rock Kültüründe Rastlanan Mistik Semboller

Açıklama: Bir öğrencinin çalışmasında gençler arasında şeytanı sembolize ettiği düşünülen ve Rock Müzik topluluklarının görsellerinde sıkça yer alan iki ayağı yukarıda ters yıldız sembolünün kullanıldığı görülmüştür.

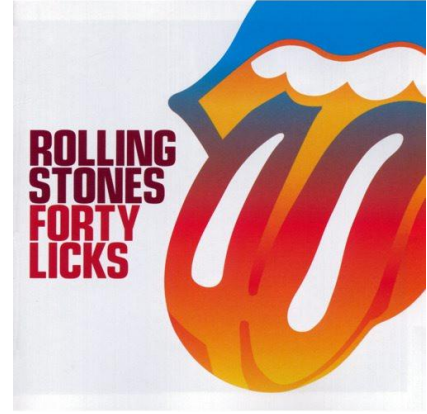

10. sınıf kız öğrenci çalışması

Şekil 7: Ünlü Rock Görselleriyle Ayniyet ve Benzerlikler

Açıklama: Öğrencilerin bazılarının dünyaca ünlü olan ve Rock müzik topluluklarının kendi görsellerinde kullandıkları bazı tasarımları (Andy Warhol'un Rolling Stones grubunun albüm kapağı için hazırladığı ünlü tasarım) kullandıkları görülmüştür.

10. sınıf kız öğrenci çalışması

10.sınıf kız öğrenci çalışması

Şekil 8: Rock Görselleriyle Benzeşen Şiddet Öğeleri

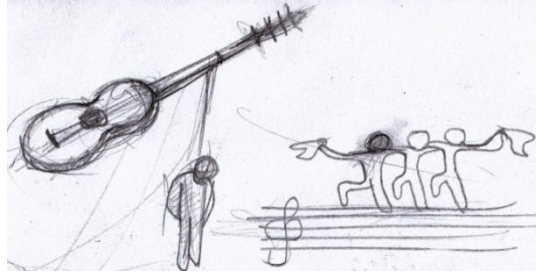
Açıklama: Rock Müzik Topluluklarının görsellerinde, bunalım, kasvet, şiddet, kan vb. temalar oldukça sık yer almaktadır. Öğrenci resimlerinde de, resmin bütününde veya bir ayrıntısında benzer ifadelere rastlanmaktadır.

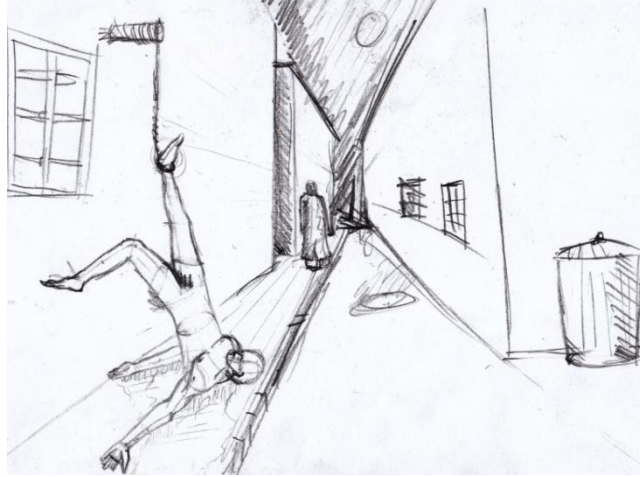
10.sınıf erkek öğrenci çalışması

Şekil 9: Rock Görselleriyle Benzeşen Asılma İfadeleri

10. sınıf erkek öğrencinin çalışmalarından ayrıntılar

10. sınıf erkek öğrencinin çalışması

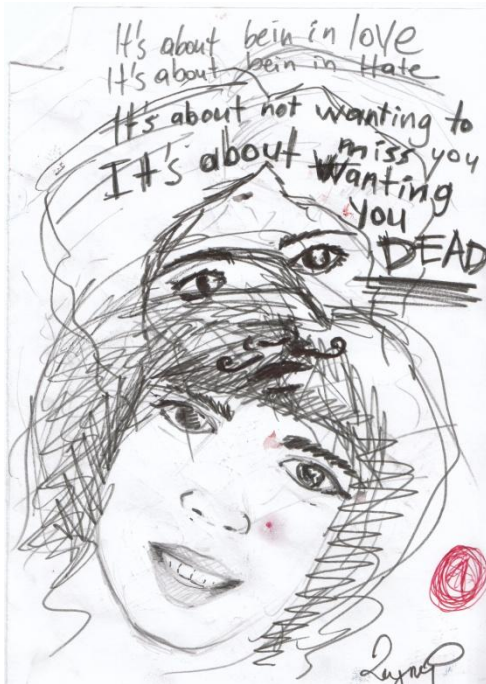
10. sınıf kız öğrencinin çalışması

Şekil 10: Rock İsimleri, Şarkı Sözleri, Renk ve Yazı Stilleriyle Benzeşenler

Açıklama: Rock görselleri ile karşılaştırıldığında öğrenci çalışmalarında yazı stili, kullanılan renkler, kompozisyon anlamında benzerlikler tespit edilmiştir. Ayrıca yazılar da eşleşmektedir.

10.sınıf kız öğrenci çalışması

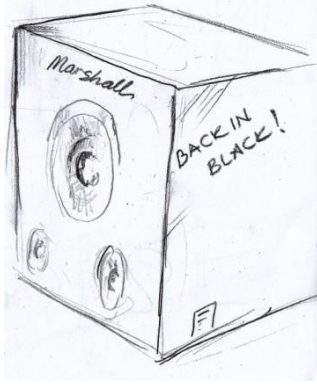
Bikini Kill / Outta me

Its about bein in love
Its about bein in hate
Its about not wanting to miss you
Its about wanting you dead

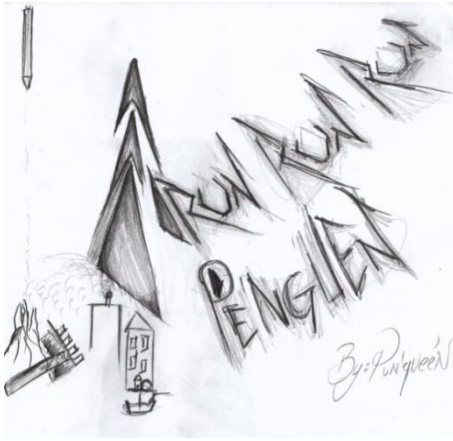
(Bikini Kill Rock Müzik Topluluğu'nun

"Outta me" şarkısının sözleri)

10.sınıf kız öğrenci çalışması

9.sınıf erkek öğrenci çalışması

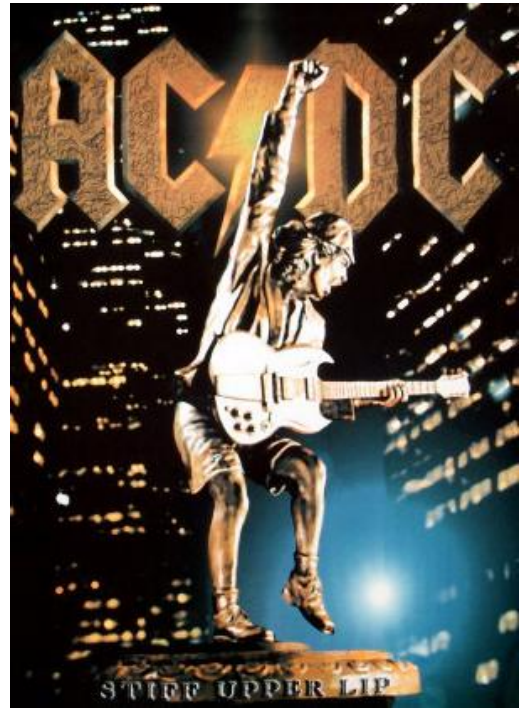
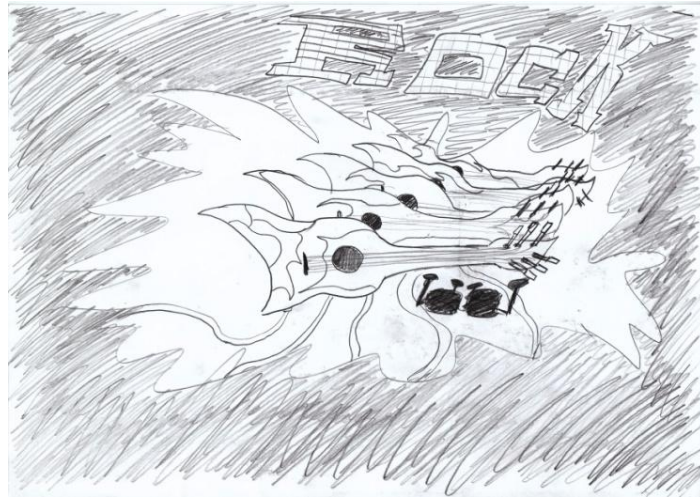

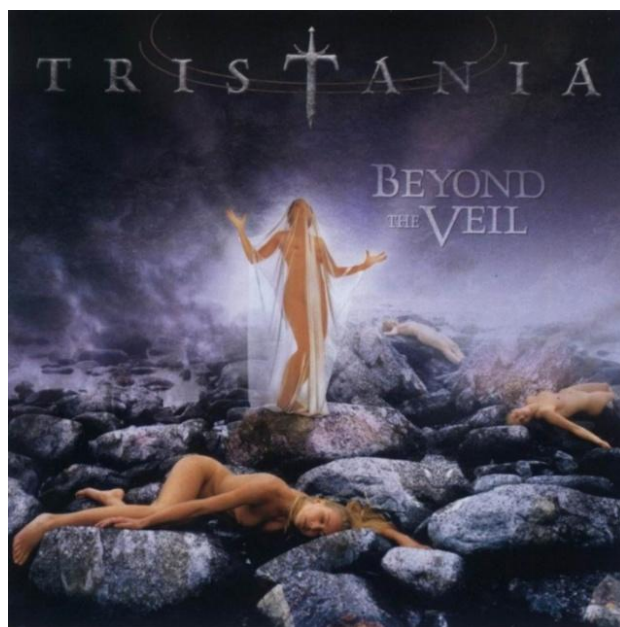
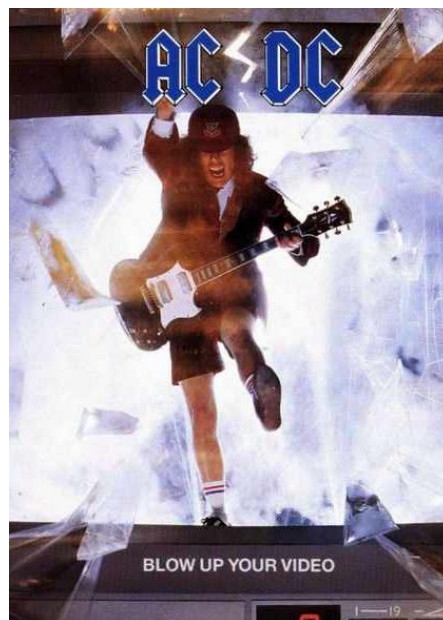
9.sınıf kız öğrenci çalışması

Şekil 11: Rock Tempo ve Enerjisi ve Temalarını Görselleştirenler

Açıklama: Bu çalışmalar, rock müziğin hızlı temposunu ve ritmini, yüksek ses ve distortion (ses bozma) efektleriyle sağlanan enerji akışını resimlerinde görselleştirmiştir.

Şekil 12: Öğrenci Resimlerinde Rock Görselleriyle Benzer Ruh Halleri

Açıklama: Bu çalışmalar ise, rock müzik gruplarının albüm kapaklarıyla birebir aynılık göstermese de benzer öğeleri kullanmakta, benzer ruh hallerini yansıtmaktadır.

10. sınıf kız öğrenci çalışması

Şekil 13: Rock Figürleriyle Tarz Benzerliği

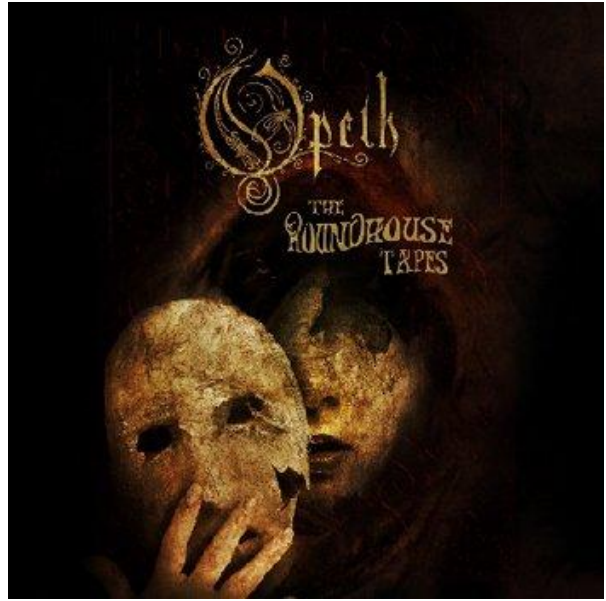
Açıklama: Kadın vokallerin önde olduğu Female Fronted Rock / Female Fronted Gothic Rock müzik topluluklarında, kadınlar büyük çoğunlukla uzun saçlı ve gençler arasında “gotik kıyafet” olarak bahsedilen kıyafetlerle ön plandadır. Öğrenci resimlerinde de benzer kadın figürlerine rastlanmıştır.

9.sınıfkız öğrenci çalışması

Şekil 14: Maske ve Gizem

Açıklama: Rock müzik topluluklarının görsellerinde sıklıkla maske, kukuleta gibi yüzün ifadesini kapatıcı, ve gizemli görünümler kullanılmıştır. Öğrenci resimlerinde de aynı duruma rastlanmaktadır.. Öğrenci çalışmasında da albüm kapağında da maskelerin yüzde değil, yüz dışında olduğu görülür.

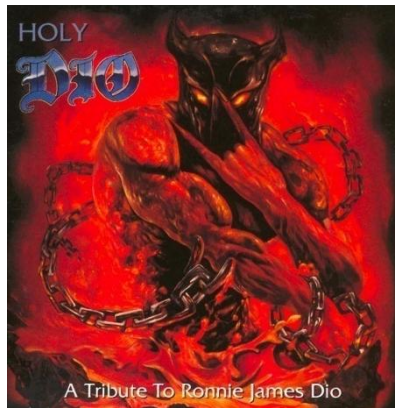
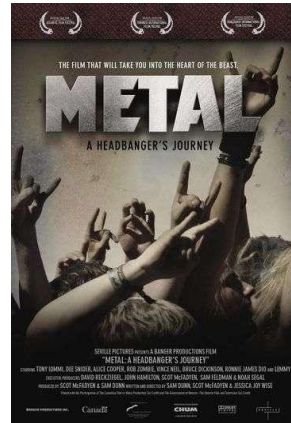

9. sınıf erkek öğrenci çalışması

Şekil 15: “Metalci” işareti olarak da bilinen Boynuzlu el (Horned Hand) işareti

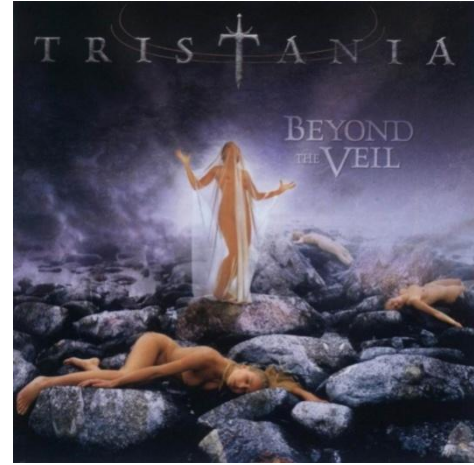

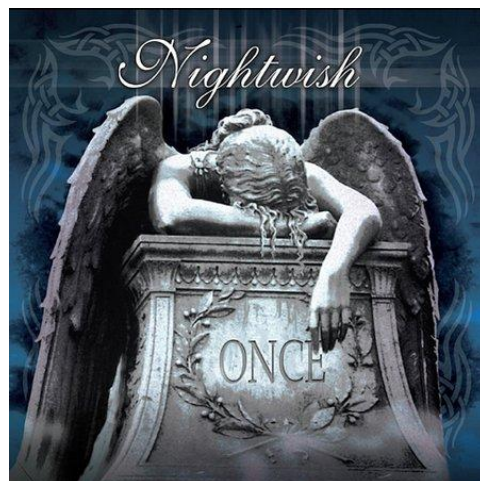
9.sınıf kız öğrenci çalışmasından ayrıntı

4.1.2 Popüler Rock Müzik Topluluklarına Ait Görsellerin Genel Karakteristiği

Şekil 16: Ölüm ve Ölümden Sonrası, Melekler

Şekil 17: Şiddet içe riği

Şekil 18: Epik öyküle meler

4.1.3 Rock Müzik Dinlemeden Önce ve Dinleyerek Yapılan Resimlerin Karşılaştırılması

Öğrenci resimlerinin analizini gösteren aşağıdaki tablolarda;

f: Frekans,

%: Frekansın resim çalışmalarına katılan tüm öğrenciler içerisindeki yüzdesel dağılımı,

T: Çalışmaya katılan toplam öğrenci sayısını göstermektedir.

Bu bölümde öğrenci resimleri genel-geçer değerlendirilmede kullanılan değerlendirmeler yerine konumuz olan Rock müziği ile etkileşim, Rock görsellerinin kullanılması açısından anlamlı olabilecek, sonuçlara ışık tutabilecek hususlar değerlendirilmiştir.

4.1.2.1 9. Sınıf Öğrencilerinin Rock Müzik Dinlemeden Önce ve Rock Müzik Dinleyerek Yaptıkları Resimlerin Karşılaştırılması

Tablo 2: Figüratif Çalışanlar (9. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDE ÖNCE YAPILAN RESİM				
	ŞEKİL NO	f	%	T
İnsan figürü kullananlar	6, 8, 12, 14, 17, 22	6	26	23
Hayvan figürü kullananlar	11, 23	2	9	23
İnsan ve hayvan figürünün bir kısmını kullananlar (sadece gövde ya da sadece portre, vb.)	4, 7, 13, 16	4	17	23
İnsan ve hayvan figürünü stilize veya karikatürize edenler	4, 11, 12	3	13	23
Kendi hayal ürünü olan fantastik figürler kullananlar	3, 9, 21	3	13	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
	ŞEKİL NO	f	%	T
İnsan figürü kullananlar	3, 7, 9, 13, 14, 16, 17, 21	8	35	23
Hayvan figürü kullananlar	22	1	4	23
İnsan ve hayvan figürünün bir kısmını kullananlar (sadece baş ya da sadece gövde, vb.)	4, 6, 9, 10, 11, 13	6	26	23
İnsan ve hayvan figürünü stilize veya karikatürize edenler	3, 9, 10, 17, 21	5	22	23
Kendi hayal ürünü olan fantastik figürler kullananlar	2, 5	2	9	23

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi öğrenci resimlerinde Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde;

Figüratif çalışmada genel bir artış görülmekle beraber; insan figürü kullanımında artış, hayvan figürü kullanımında azalma görülmüştür. İnsan ve hayvan

figürünün stilize edilmesinde ve karikatürleştirilmesinde artış, hayal ürünü fantastik figür kullanımında azalma gözlenmiştir.

Tablo 3: Sembol Kullanımı (9. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Bilinen sembolleri kullananlar	2	1	4	23
İnsana ait organları kullanarak insanı sembolleştirenler (Göz, el, vb.)	10	1	4	23
Rock müzikle bağlantılı sembolleri kullananlar	2, 14	2	9	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Bilinen sembolleri kullananlar	1, 2, 12, 13, 15, 20	7	30	23
İnsana ait organları kullanarak insanı sembolleştirenler (Göz, el, vb.)	1, 6	2	9	23
Rock müzikle bağlantılı sembolleri kullananlar	10, 12, 15, 20	4	17	23

Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde, Rock müzik dinlemeden önce yapılan resimlere göre bilinen sembollerin kullanımında belirgin bir artış görülmüştür.

Bu artış; bilinen sembollerin kullanımında, insana ait bir organı kullanarak insanın sembolleştirilmesinde, Rock müzik ile bağlantılı sembollerin kullanımında gözlenmiştir.

Tablo 4: Duygulara yer verenler (9. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
	ŞEKİL NO	f	%	T
Hüzün-Acı	9	1	4	23
Sevinç-Mutluluk	4, 12, 13	3	13	23
Sevgi-Aşk	12	1	4	23
Coşku-Enerji	6, 14	2	9	23
Şiddet –Şiddete boyun eğme – Bağımlılık	15	1	4	23
Hayranlık-tapınma	-	-	-	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
	ŞEKİL NO	f	%	T
Hüzün-Acı	1, 2	2	9	23
Sevinç-Mutluluk	13	1	4	23
Sevgi-Aşk	–	1	4	23
Coşku-Enerji	7, 13	2	9	23
Şiddet –Şiddete boyun eğme – Bağımlılık	2, 3, 6, 9	4	17	23
Hayranlık-tapınma	13	1	4	23

Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde dinlemeden önce yapılan resimlere göre; hüzün ve acı duygusunun ifadesinde artma, sevinç ve mutluluk ifadesinde azalma, sevgi ve aşk ifadesinde azalma, şiddet-şiddete boyun eğme ve bağımlılık ifadelerinde artma, hayranlık ve tapınma ifadesinde de artma görülmüştür. Bu da

Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde daha fazla olumsuz duygu içeriği olduğunu göstermektedir.

Tablo 5: Yazı Kullananlar (9. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Yazı Kullananlar	14, 19	2	9	23
Rock Müzik İle İlgili Yazı Kullananlar	14	1	4	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Yazı Kullananlar	10, 12, 13, 14, 15, 19, 20, 21	8	35	23
Rock Müzik İle İlgili Yazı Kullananlar	10, 12, 13, 14, 15, 19, 20	7	30	23

Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde, yazı kullanımı belirgin bir şekilde artmıştır.

Birinci çalışmada Rock müzik ile ilgili yazıya bir örnekte rastlanmakla beraber, Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde, Rock müzik ile ilgili yazıların kullanımı da belirgin bir şekilde artmıştır.

Tablo 6: Ağırlıklı olarak; çizgi, leke ve şekillerle düzenlemeler oluşturanlar (9. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Ağırlıklı olarak çizgi, leke ve şekillerle düzenlemeler oluşturanlar	1, 5	2	9	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Ağırlıklı olarak çizgi, leke ve şekillerle düzenlemeler oluşturanlar	8, 18	2	9	23

Resimlerinde ağırlıklı bir şekilde çizgi, leke, şekiller kullanarak, düzenlemeler oluşturma yoluna giden öğrenciler mevcuttur. Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde bu hususta bir artış ya da azalma gözlemlenmemiştir.

Tablo 7: Kendi Kurguladığı sahnelere yer verenler (9. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Öğrencinin kendi kurguladığı sahnelere yer verenler	3, 15	2	9	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Öğrencinin kendi kurguladığı sahnelere yer verenler	4, 9, 16	3	13	23

Resimlerinde bir olayı, bir kişiyi, bir mekanı vb. betimlemekten çok kurgusu olan ve bakıldığında resim üzerinde düşünceye sevk eden çalışmalardır. Rock müzik dinledikten sonra durumda az olmakla birlikte artış gözlenmiştir.

Tablo 8: Doğaya yer verenler (9. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM ÇALIŞMASI				
ŞEKİL NO		f	%	T
Doğaya Yer Verenler	21, 23	2	9	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Doğaya Yer Verenler	22, 23	2	9	23

Öğrenci resimlerinde Rock müzik dinlemeden önce ve dinleyerek yapmış oldukları resimler doğa konusunu işlemeleri bakımından karşılaştırıldığında; iki çalışma arasında bir fark gözlemlenmemiştir.

Tablo 9: Nesnelere ve Hayvanlara İnsana Ait Özellikler Katanlar (9. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Nesnelere ve hayvanlara insana ait özellikler katanlar	4, 18	2	9	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILANAN RESİM				
Nesnelere ve hayvanlara insana ait özellikler katanlar	-	-	-	23

Rock müzik dinlemeden önce yapılan az sayıda çalışmada; öğrencilerin nesne ve hayvanlara, bazı insana ait özellikler eklediği görülmüştür. Ancak bu özellik Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde görülmemiştir.

Tablo 10: Resimlerde kullanılan mekanın özelliği (9. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
İç Mekan	-	-	-	23
Dış Mekan	15, 20, 23	3	13	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
İç Mekan	9	1	4	23
Dış Mekan	22, 23	2	9	23

Resimlerde görülen mekansal özellikler bakımından; resimlenenlerin iç mekan ve dış mekan içerisinde olduğu çıkarımı yapılabilecek belirgin nitelikler taşıyan çalışmalar bulunmaktadır. Bu durumun belirlenmesinde kapalı olmayan doğa görünüşleri ve insanların yaşadığı sokak, sokağa kuşbakışı görünüm vb. hususlar rol oynamaktadır.

4.1.2.2 10.Sınıf Öğrencilerinin Rock Müzik Dinlemeden Önce ve Dinleyerek Yaptıkları Resimlerin Karşılaştırılması

Tablo 11: Figüratif Çalışanlar (10. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
İnsan figürü kullananlar	1, 11, 12, 13, 14, 15, 20, 23	8	35	23
Hayvan figürü kullananlar	2, 9	2	9	23
İnsan ve hayvan figürünün bir kısmını kullananlar (sadece gövde ya da sadece portre)	2, 3, 6, 9, 12, 14, 18, 19, 22	9	39	23
İnsan ve hayvan figürünü stilize ve karikatürize edenler	6, 12, 15, 22	4	17	23
Kendi hayal ürünü olan fantastik figür kullananlar	-	-	-	-
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
İnsan figürü kullananlar	1, 3, 6, 11, 12, 14, 16, 18, 19, 20, 22, 23	12	52	23
Hayvan figürü kullananlar	5	1	4	23
İnsan ve hayvan figürünün bir kısmını kullananlar (sadece gövde ya da sadece portre)	3, 10, 12, 13, 15, 19, 21	7	30	23
İnsan ve hayvan figürünü stilize ve karikatürize edenler	1, 3, 10, 12, 14, 15, 18, 20	8	35	23
Kendi hayal ürünü olan fantastik figür kullananlar	5	1	4	23

10. sınıf öğrenci resimlerinde de figüratif çalışmalarda bazı artışlar gözlemlenmiştir.

İnsan figürü kullanımı artmış, hayvan figürü kullanımı azalmış, insan figürünün sadece bir kısmını kullananlar azalmış, stilize ve karikatürize edenler ise belirgin bir şekilde artmıştır.

Tablo 12: Sembol Kullanımı (10. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDE ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Bilinen sembolleri kullananlar	6, 7, 12, 15	4	17	23
İnsana ait organları kullanarak insanı sembolleştirenler (Göz, el, vb.)	17, 21	2	9	23
Rock müzik ile ilgili sembol kullananlar	-	-	-	-
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Bilinen sembolleri kullananlar	5, 7, 8, 12, 14, 16, 18	7	30	23
İnsana ait organları kullanarak insanı sembolleştirenler (Göz, el, vb.)	1, 2, 12	3	13	23
Rock müzik ile ilgili sembol kullananlar	12, 14	2	9	23

Tablodan anlaşılacağı üzere, Rock müzik dinledikten sonra sembol kullanımında artış görülmüştür:

Bilinen sembolleri(kalp, müzik işaretleri vb.) kullananlar belirgin bir şekilde artmıştır.

İnsana ait organları kullanarak (göz, el, vb.) insanı sembolize eden öğrenci sayısında da artış görülmüştür.

Rock müzik ile ilgili sembol kullanımı Rock müzik dinledikten sonra görülen bir durumdur.

Tablo 13: Duygulara Yer verenler (10. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEYEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
	ŞEKİL NO	f	%	T
Hüzün-Acı	–	–	–	23
Sevinç–Mutluluk	12	1	2	23
Sevgi-aşk	1	1	4	23
Coşku-Enerji	12	1	4	23
Şiddet –Şiddete boyun eğme – Bağımlılık	2, 12, 13, 14	4	17	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
	ŞEKİL NO	f	%	T
Hüzün-Acı	11	1	4	23
Sevinç–Mutluluk	–	–	–	23
Sevgi-aşk	16, 18	2	9	23
Coşku-Enerji	6, 12, 14, 20	4	17	23
Şiddet –Şiddete boyun eğme – Bağımlılık	15	1	4	23

Yukarıdaki tablodan;

9. sınıf öğrencilerinin resimlerinde duyguya yer verilmesinin incelenmesi sonucu elde edilen verilerin aksine bazı durumlar görülmektedir.

Burada görülen o ki; 10. Sınıfta Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde hüznün ve acı duygusunun ifadesi artmıştır.

Sevinç ve mutluluk duygusunun ifadesi azalmıştır. Sevgi ve aşk duygularının resimlerdeki ifadesi artmıştır. (9. Sınıf öğrencilerinin aksine olan bir durum)

Coşku ve enerjinin resimlere yansımaları belirgin bir şekilde artmaktadır.

Şiddet ve şiddete boyun eğme ve bağımlılık ifadelerinde ise azalma görülmektedir. (9. Sınıf öğrencilerinin aksine olan bir durum)

Tablo 14: Yazı Kullananlar (10. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEYEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Yazı Kullananlar	3, 18, 15	2	9	23
Rock müzik ile ilgili yazı kullananlar	3	1	4	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Yazı Kullananlar	4, 18, 12	3	13	23
Rock müzik ile ilgili yazı kullananlar	4	1	4	23

10. sınıf resimlerinde Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde yazı kullanımında bir değişiklik görülmemektedir. Rock müzik ile ilgili yazı kullanımı da değişmemiştir.

Tablo 15: Ağırlıklı olarak çizgi, leke ve şekillerle düzenlemeler oluşturanlar (10. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Ağırlıklı olarak çizgi, leke ve şekillerle düzenlemeler oluşturanlar	4, 5, 7, 8, 16, 17, 21	8	35	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Ağırlıklı olarak çizgi, leke ve şekillerle düzenlemeler oluşturanlar	4, 5, 7, 8	4	17	23

Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde ağırlıklı olarak çizgi, leke ve şekillerle yapılan düzenlemeler azalmıştır.

Tablo 16: Öğrencinin kendi kurguladığı sahnelere yer verenler (10. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEDEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Öğrencinin kendi kurguladığı sahnelere yer verenler	2, 13, 14, 15	4	17	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Öğrencinin kendi kurguladığı sahnelere yer verenler	5, 11, 12	3	13	23

Öğrencinin kendisi kurgulama yaparak oluşturduğu sahneler Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde azalmıştır.

Tablo 17: Doğaya Yer Verenler (10.Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Doğaya Yer Verenler	–	–	–	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
Doğaya Yer Verenler	11, 16	2	9	23

10. sınıf öğrencilerinin resimlerinde Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde doğaya yer verimi artmıştır.

Tablo 18: Resimlerde Kullanılan Mekanın Özelliği (10. Sınıf)

ROCK MÜZİK DİNLEMEYEN ÖNCE YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
İç Mekan	2, 10, 11, 14	4	17	23
Dış Mekan	13	1	4	23
ROCK MÜZİK DİNLEYEREK YAPILAN RESİM				
ŞEKİL NO		f	%	T
İç Mekan	13	1	4	23
Dış Mekan	11, 12, 16	3	13	23

10. sınıf öğrencilerinin resimlerinde belirgin şekilde olan mekan gösterimleri;

Rock müzik dinlemeden önce iç mekan resimlemesi çoğunluk gösterirken, Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde dış mekan resimlemesi çoğunluk göstermektedir.

4.2 Anketten Elde Edilen Veriler ve Değerlendirmeler

Tablo 19: Anket Çalışmasına Katılım

	9. SINIF		10. SINIF	
Sınıf mevcudu	24		24	
Dağılımlar	f	%	f	%
Ankete katılanlar	15	63	23	96
Ankete katılmayanlar	9	38	1	4

Aşağıdaki grafik ve tablolarda öğrencilerin verdiği cevaplara göre dağılımlar frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir.

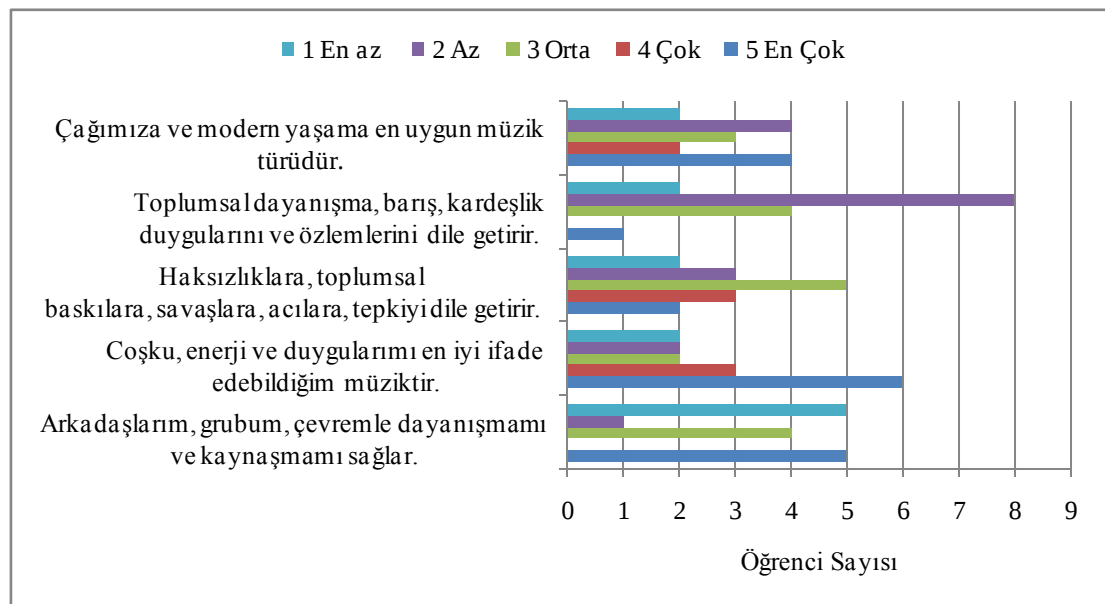
Tablo 20: 1.Soruya 9 Sınıfın Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

Soru: Rock müziğini ve niteliklerini tanımlayınız.

Bu soru ile öğrencilerin Rock müziğine bakış açılarının ne olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

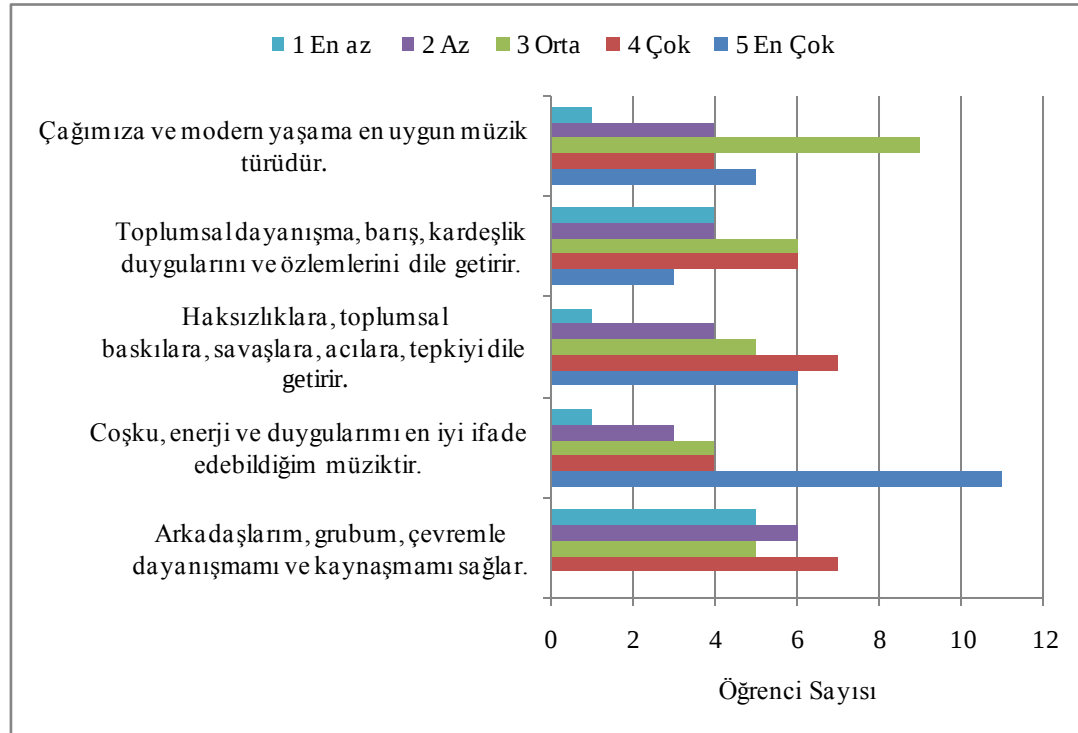
9. SINIF:

		5 En Çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En Az	s.c .v
Çağımıza ve modern yaşama en uygun müzik türüdür.	f	4	2	3	4	2	15
	%	%27	%13	%20	%27	%13	
Toplumsal dayanışma, barış, kardeşlik duygularını ve özlemlerini dile getirir.	f	1	—	4	8	2	15
	%	%7	—	%27	%53	%13	
Haksızlıklara, toplumsal baskılara, savaşlara, acılara, tepkiyi dile getirir.	f	2	3	5	3	2	15
	%	%13	%20	%33	%20	%13	
Coşku, enerji ve duygularımı en iyi ifade edebildiğim müziktir.	f	6	3	2	2	2	15
	%	%40	%20	%13	%13	%13	
Arkadaşlarım, grubum, çevremle dayanışmamı ve kaynaşmamı sağlar.	f	5	—	4	1	5	15
	%	%33	—	%27	%7	%33	

Tablo 21: 1.Soruya 10. Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar**Soru:** Rock müziğini ve niteliklerini tanımlayınız.

		5 En Çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En Az	T
Çağımıza ve modern yaşama en uygun müzik türüdür.	f	5	4	9	4	1	23
	%	%22	%17	%39	%17	%4	
Toplumsal dayanışma, barış, kardeşlik duygularını ve özlemlerini dile getirir.	f	3	6	6	4	4	23
	%	%13	%26	%26	%17	%17	
Haksızlıklara, toplumsal baskılara, savaşımlara, acılara, tepkiyi dile getirir.	f	6	7	5	4	1	23
	%	%26	%30	%22	%17	%4	
Coşku, enerji ve duygularımı en iyi ifade edebildiğim müziktir.	f	11	4	4	3	1	23
	%	%48	%18	%18	%14	%5	
Arkadaşlarım, grubum, çevremle dayanışmamı ve kaynaşmamı sağlar.	f	—	7	5	6	5	23
	%	—	%30	%22	%26	%22	

Coşku Duygusu

“Coşku, duygularımızın yeğin derecede görünüşü ve canlı varlıkta normalin üstünde tepkilere yol açması halidir. Bu da duygular gibi, uyaranlara bağlıdır.

Coşkuyu ortaya çıkaran uyarının “dıştanlı uyarın” olması gerekli değildir; uyarını içeride olan coşkular da vardır. İnsan, kimi zaman, bir nesneyi düşündüğü ya da imgelediği zaman da coşku duyar.

Coşkulanınca, başın arkasında ya da beynin altında bulunan hipofiz bezi, çalışmasını hızlandırır. Bu da böbreküstü bezlerinin çalışmalarını etkiler. Bu sırada, böbrek üstü bezlerinin çıkardığı hormon olan “adrenalin”, damarları, özellikle kalp damarlarını büzer, daraltır, daralan damarlardan kan kolaylıkla geçemez. Kanı bedene gönderebilmek için, kalp, daha çok açılır ve kapanır. Bu nedenle kalp çarpıntısı görülür.

Coşkulanınca böbreküstü bezlerinin çıkardığı adrenalin hormonu “otonom” sinir sistemi de denen “sempatik” ve “parasempatik” sinir sistemi üzerine etki yapar. Bu da kimi organların çalışmalarını hızlandırır, kimilerini de zayıflatır. Adrenalin hormonunun etkisiyle karaciğer, depo halindeki glikozu kana bırakır. Böylece kandaki şeker oranı yükselir. Bu zamanda, idrarda bile şeker görülür. Bu nedenle coşkulandığı zaman, bedende son derece büyük bir enerji ve kuvvetlilik görülür” (Binbaşioğlu, 1992, s.144).

Şekil 19: Rock Müzik Dinleyerek Yapılan Resimlerde Coşku Örnekleri

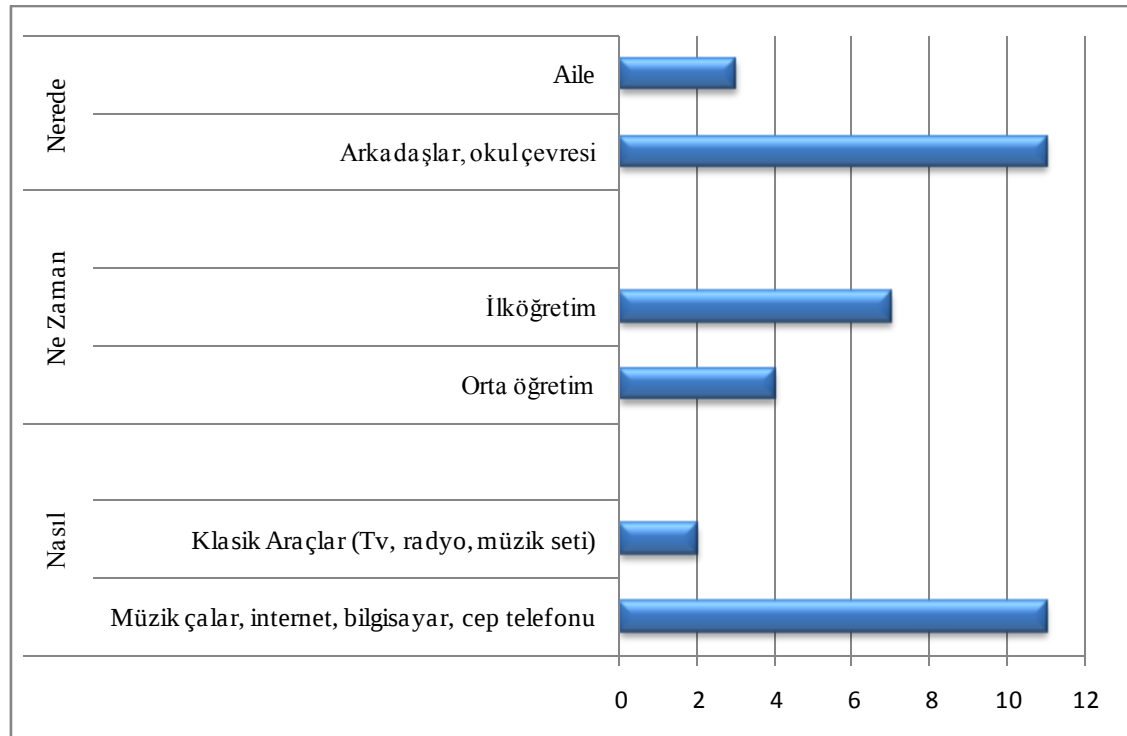

Tablo 22: 2.Soruya 9. Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

SORU: Rock müziği ne zaman, nerede, nasıl dinlemeye izlemeye başladınız ?

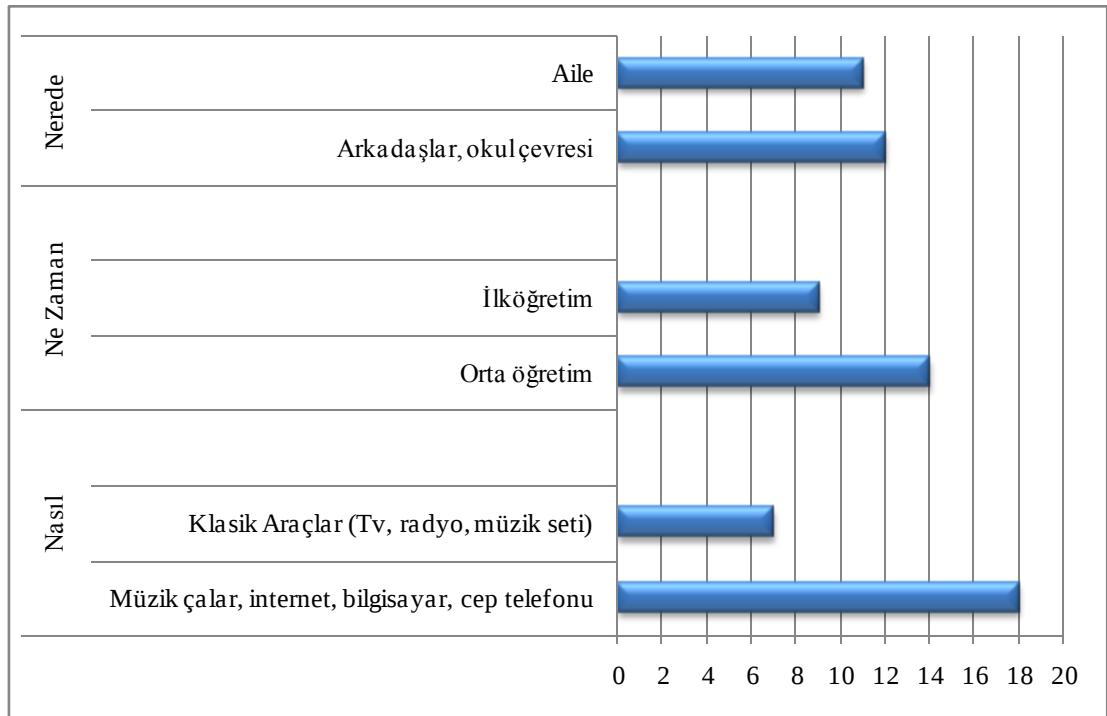
Bu soru ile öğrencilerin Rock müziği ile ilişki ve etkileşimlerinin niteliği tespit edilmeye çalışılmıştır.

Nerede	f	%	Ne Zaman	f	%	Nasıl	f	%
Aile	3	20	İlköğretim	7	47	Klasik Araçlar (Tv, radyo, müzik seti)	2	13
Arkadaşlar, Okul çevresi	11	73	Orta öğretim	4	27	Müzik çalar, internet, bilgisayar, cep telefonu	11	73
Cevap vermeyenler	1	7	Cevap vermeyenler	4	27	Cevap vermeyenler	2	13
TOPLAM	15		TOPLAM	15		TOPLAM	15	

Tablo 23: 2. Soruya 10. Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

Nerede	f	%	Ne zaman	f	%	Nasıl	f	%
Aile	11	48	İlköğretim	9	39	Klasik Araçlar (Tv, radyo, müzik seti)	7	28
Arkadaşlar, Okul çevresi	12	52	Orta öğretim	14	61	Müzik çalar, internet, bilgisayar, cep telefonu	18	72
Cevap vermeyenler	-	-	Cevap vermeyenler	-	-	Cevap vermeyenler	-	-
TOPLAM	23		TOPLAM	23		TOPLAM	25	

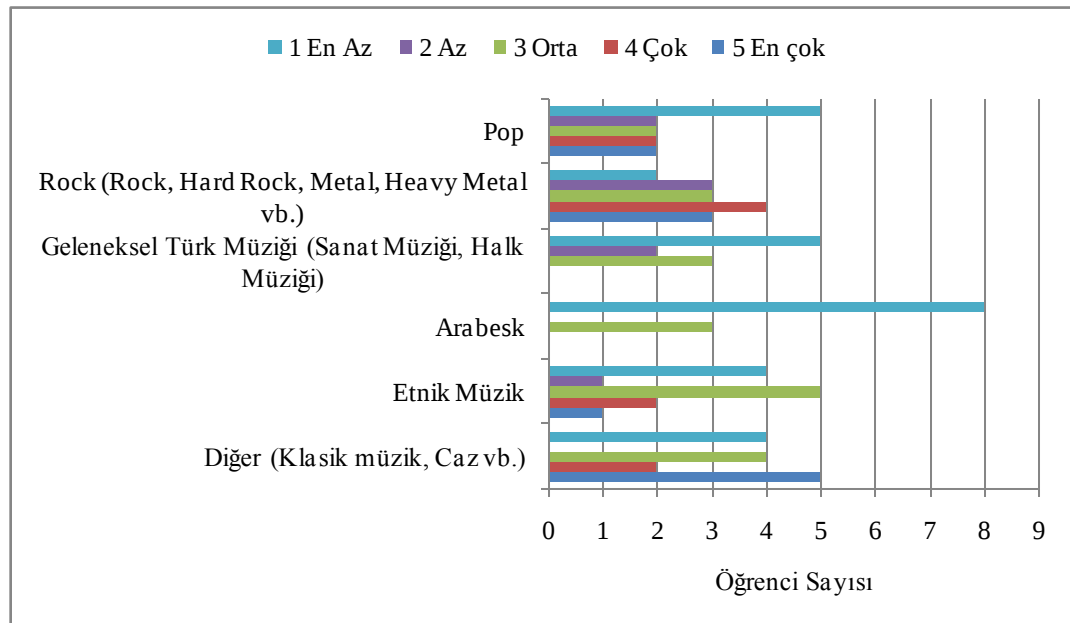

Tablo 24: 3.Soru'ya 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

SORU: Farklı müzik türlerine ilgi derecenizi ve müzik çalarınızda ne kadar yer tuttuğunu belirtiniz.

Rock Müziğine İlgi Derecesi

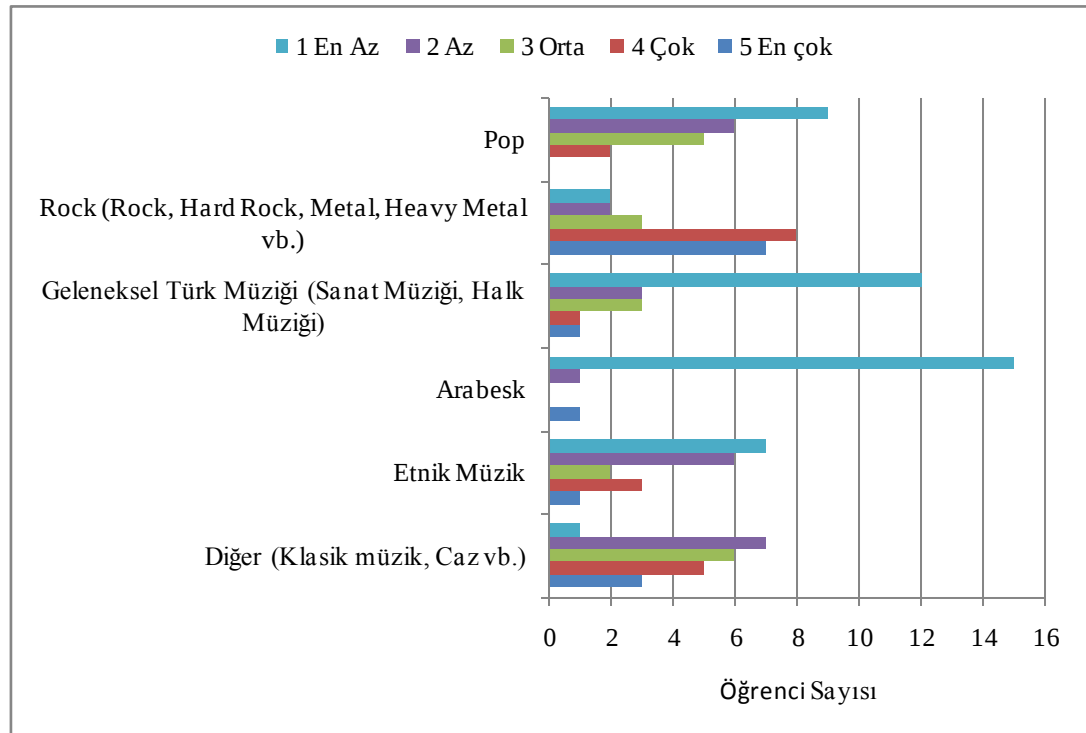
		5 En çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En az	Cevap vermeyen	T
Pop	f	2	2	2	2	5	2	15
	%	13	13	13	13	33	13	
Rock (Rock, Hard Rock, Metal, Heavy Metal vb.)	f	3	4	3	3	2	—	15
	%	20	27	20	20	20	—	
Geleneksel Türk Müziği (Sanat Müziği, Halk Müziği)	f	—	—	3	2	5	5	15
	%	—	—	20	13	33	33	
Arabesk	f	—	—	3	—	8	4	15
	%	—	—	20	—	53	27	
Etnik Müzik	f	1	2	5	1	4	2	15
	%	7	13	33	7	27	13	
Diğer (Klasik Müzik, Caz vb.)	f	5	2	4	—	4	—	15
	%	33	13	27	—	27	—	

Tablo 25: 3.Soruya 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

Rock Müziğine İlgi Derecesi

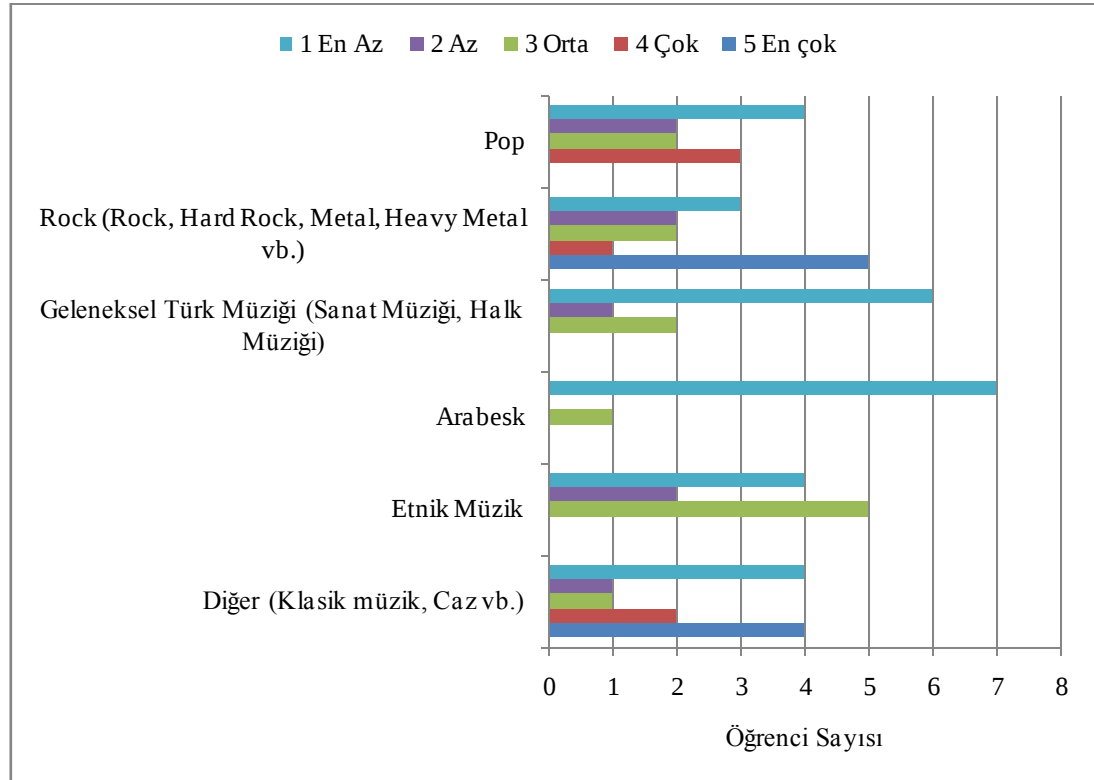
		5 En Çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En az	Cevap vermeyen	T
Pop	f	–	2	5	6	9	1	23
	%	–	9	22	26	39	4	
Rock (Rock, Hard Rock, Metal, Heavy Metal vb.)	f	7	8	3	2	2	1	23
	%	30	35	13	9	9	4	
Geleneksel Türk Müziği (Sanat Müziği, Halk Müziği)	f	1	1	3	3	12	3	23
	%	4	4	13	13	52	13	
Arabesk	f	1	–	–	1	15	6	23
	%	4	–	–	4	65	26	
Etnik Müzik	f	1	3	2	6	7	4	23
	%	4	13	9	26	30	17	
Diğer (Klasik Müzik, Caz vb.)	f	3	5	6	7	1	1	23
	%	13	22	26	30	4	4	

Tablo 26: 3. Sorunun 2.Bölümüne 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

Rock Müziği Müzik Çalarınızda Ne Kadar Yer Tutuyor?

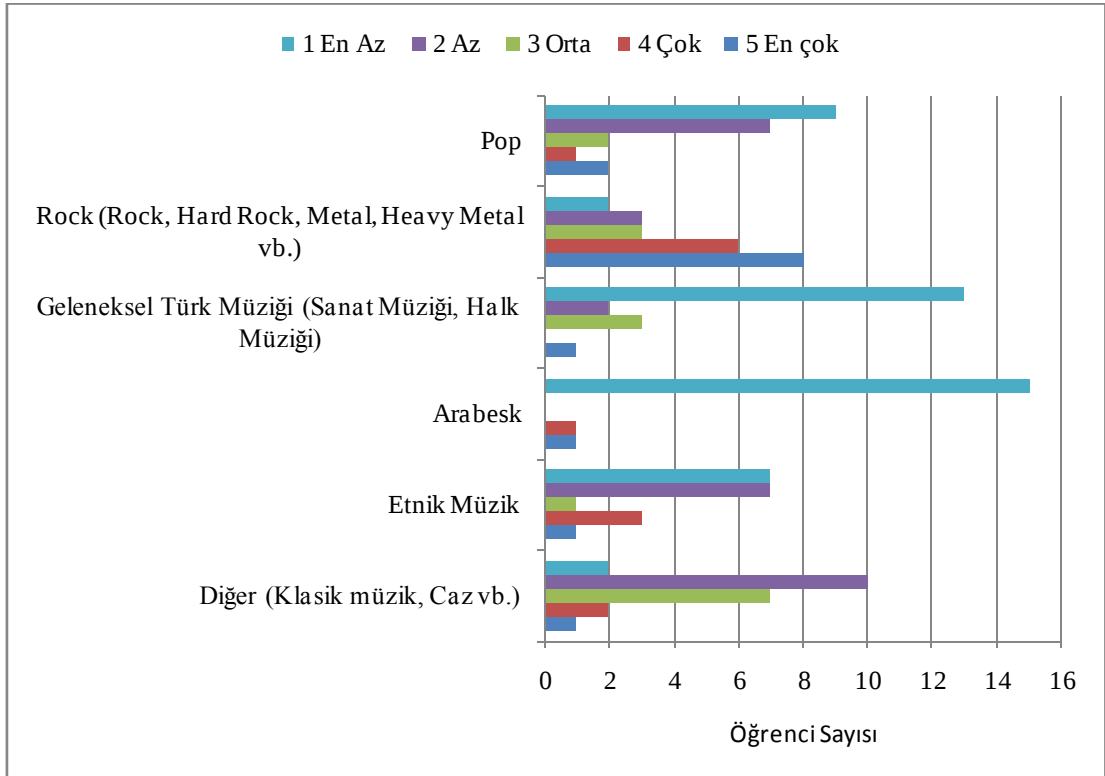
		5 En çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En Az	Cevap Vermeyen	T
Pop	f	–	3	2	2	4	3	15
	%	–	20	13	13	27	20	
Rock (Rock, Hard Rock, Metal, Heavy Metal vb.)	f	5	1	2	2	3	2	15
	%	33	7	13	13	20	13	
Geleneksel Türk Müziği (Sanat Müziği, Halk Müziği)	f	–	–	2	1	6	6	15
	%	–	–	13	7	40	40	
Arabesk	f	–	–	1	–	7	7	15
	%	–	–	7	–	47	47	
Etnik Müzik	f	–	–	5	2	4	4	15
	%	–	–	33	13	27	27	
Diğer (Klasik Müzik, Caz vb.)	f	4	2	1	1	4	3	15
	%	27	13	7	7	27	20	

Tablo 27: 3. Sorunun 2.Bölümüne 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

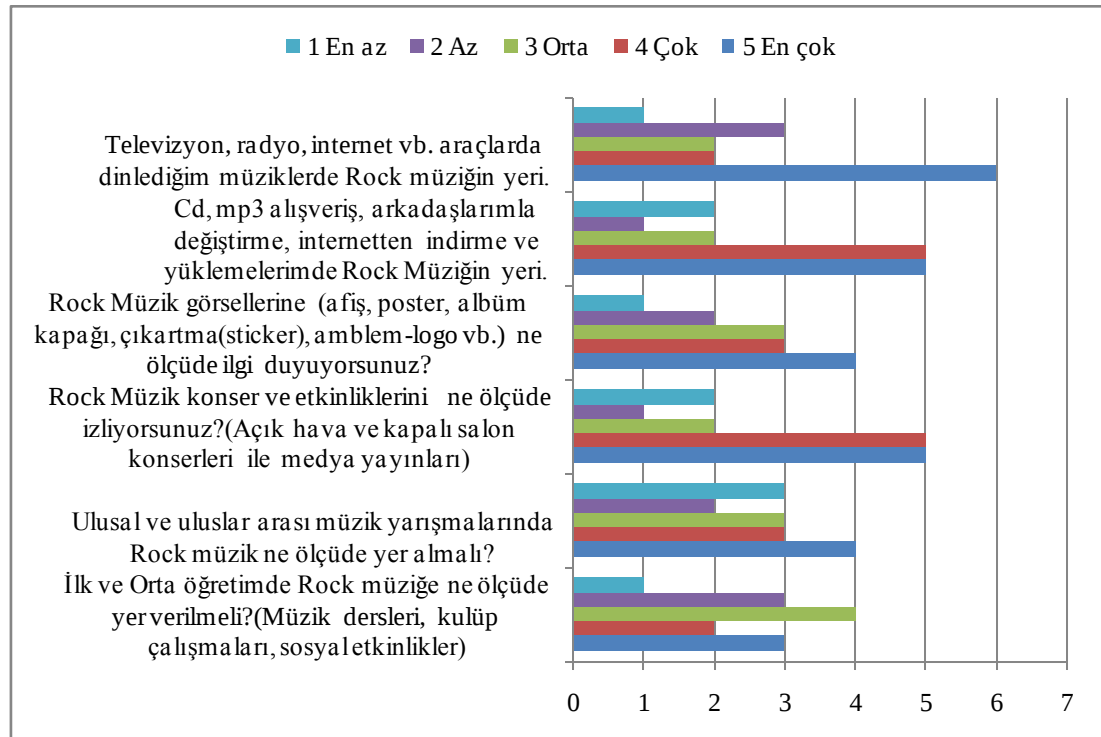
Rock Müziği Müzik Çalarınızda Ne Kadar Yer Tutuyor?

		5 En çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En Az	Cevap Vermeyen	T
Pop	f	2	1	2	7	9	2	23
	%	9	4	9	30	39	9	
Rock (Rock, Hard Rock, Metal, Heavy Metal vb.)	f	8	6	3	3	2	1	23
	%	35	26	13	13	9	4	
Geleneksel Türk Müziği (Sanat Müziği, Halk Müziği)	f	1	–	3	2	13	4	23
	%	4	–	13	9	57	17	
Arabesk	f	1	1	–	–	15	6	23
	%	4	4	–	–	65	26	
Etnik Müzik	f	1	3	1	7	7	4	23
	%	4	13	4	30	30	17	
Diğer (Klasik Müzik, Caz vb.)	f	1	2	7	10	2	1	23
	%	4	9	30	43	9	4	

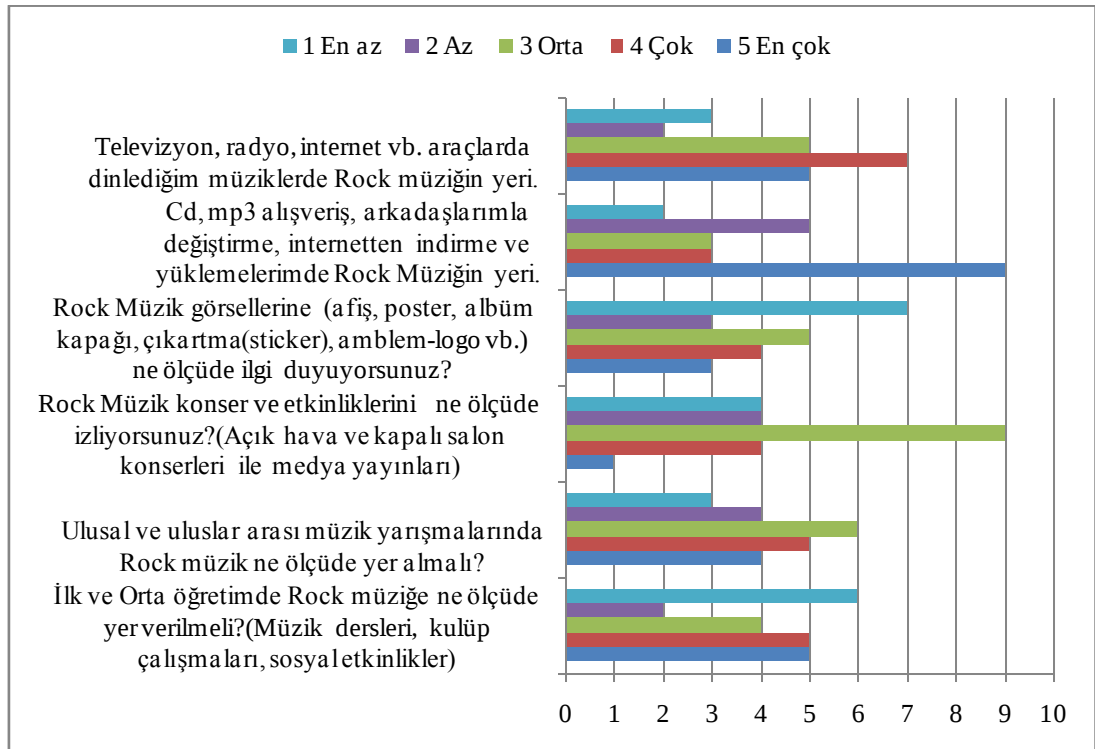
Tablo 28: 4.Soruya 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar**SORU:** Günlük ve toplumsal yaşamınızda Rock müziğin yerini belirtiniz.

		5 En Çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En Az	Cevap Vermey en	T
Televizyon, radyo, internet vb. araçlarda dinlediğim müziklerde Rock müziğin yeri.	f	6	2	3	3	1	–	15
	%	40	13	20	20	7	–	
Cd, mp3 alışveriş, arkadaşlarımla değiştirme, internetten indirme ve yüklemelerimde Rock müziğin yeri.	f	5	5	2	1	2	–	15
	%	33	33	13	7	13	–	
Rock müzik görsellerine(afiş, albüm kapağı, çıkartma(sticker), amblem-logo vb.) ne ölçüde ilgi duyuyorsunuz?	f	4	3	3	2	1	2	15
	%	27	20	20	13	7	13	
Rock müzik konser ve etkinliklerini ne ölçüde izliyorsunuz? (Açık hava ve kapalı salon konserleri ile medya yayınları)	f	3	2	3	2	3	2	15
	%	20	13	20	13	20	13	
Ulusal ve uluslar arası müzik yarışmalarında Rock müzik ne ölçüde yer almalıdır?	f	4	3	3	2	3	–	15
	%	27	20	20	13	20	–	
İlk ve orta öğretimde Rock müziğe ne ölçüde yer verilmeli?(Müzik dersleri, kulüp çalışmaları, sosyal etkinlikler)	f	3	2	4	3	1	2	15
	%	20	13	27	20	7	13	

Tablo 29: 4.Soruya 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar**SORU:** Günlük ve toplumsal yaşamınızda Rock müziğin yerini belirtiniz.

		5 En Çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En Az	Cevap Vermeyen	T
Televizyon, radyo, internet vb. araçlarda dinlediğim müziklerde Rock müziğin yeri.	f	5	7	5	2	3	1	23
	%	22	30	22	9	13	4	
Cd, mp3 alışveriş, arkadaşlarımla değiştirme, internetten indirme ve yüklemelerimde Rock müziğin yeri.	f	9	3	3	5	2	1	23
	%	39	13	13	22	9	4	
Rock müzik görsellerine(afiş, albüm kapağı, çıkartma(sticker), amblem-logo vb.) ne ölçüde ilgi duyuyorsunuz?	f	3	4	5	3	7	1	23
	%	13	17	22	13	30	4	
Rock müzik konser ve etkinliklerini ne ölçüde izliyorsunuz? (Açık hava ve kapalı salon konserleri ile medya yayınları)	f	1	4	9	4	4	1	23
	%	4	17	39	17	17	4	
Ulusal ve uluslar arası müzik yarışmalarında Rock müzik ne ölçüde yer almalıdır?	f	4	5	6	4	3	1	23
	%	17	22	26	17	13	4	
İlk ve orta öğretimde Rock müziğe ne ölçüde yer verilmeli?(Müzik dersleri, kulüp çalışmaları, sosyal etkinlikler)	f	5	5	4	2	6	1	23
	%	22	22	17	9	26	4	

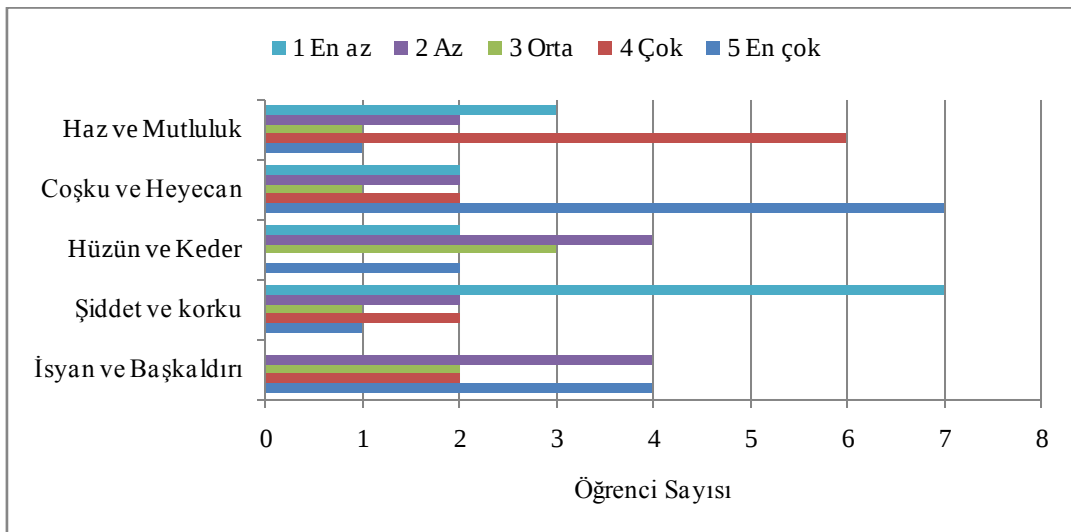

Tablo 30: 5.Soruya 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

SORU: Rock Müziğinin sizde en çok uyandırdığı duygu ve izlenimleri derecelendirerek belirtiniz. *(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)*

Bu soruda Rock müziğinin öğrencilerde yarattığı duygulanım ve izlenimleri, öğrencilerin kendi seçimleriyle verecekleri cevaplar aracılığıyla saptanmaya çalışılmıştır.

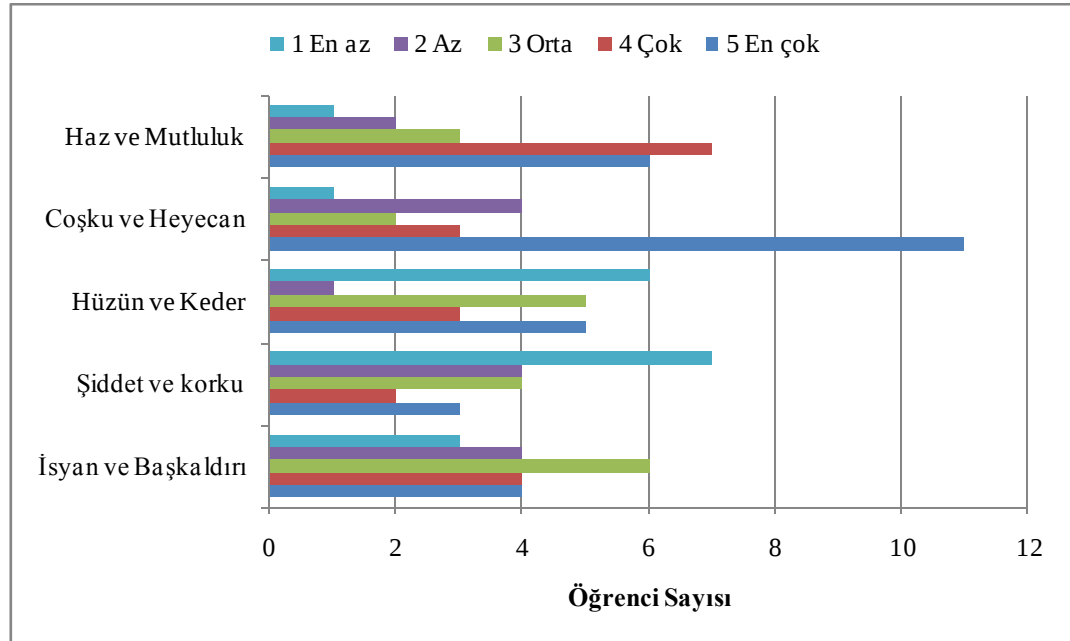
		5 En Çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En Az	İşaretleme yen	T
Haz ve Mutluluk	f	4	4	2	4	—	1	15
	%	27	27	13	27	—	7	
Coşku ve Heyecan	f	7	2	1	2	2	1	15
	%	47	13	7	13	13	7	
Hüzün ve Keder	f	2	—	3	4	2	4	15
	%	13	—	20	27	13	27	
Şiddet ve Korku	f	1	2	1	2	7	2	15
	%	7	13	7	13	47	13	
İsyan ve Başkaldırı	f	1	6	1	2	3	2	15
	%	7	40	7	13	20	13	

Tablo 31: 5.Soruya 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

SORU: Rock Müziğinin sizde en çok uyandırdığı duygu ve izlenimleri derecelendirerek belirtiniz. *(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)*

		5 En Çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En Az	Cevap Vermeyen	T
Haz ve Mutluluk	f	6	7	3	2	1	4	23
	%	26	30	13	9	4	17	
Coşku ve Heyecan	f	11	3	2	4	1	2	23
	%	48	13	9	17	4	9	
Hüzün ve Keder	f	5	3	5	1	6	3	23
	%	22	13	22	4	26	13	
Şiddet ve Korku	f	3	2	4	4	7	3	23
	%	13	9	17	17	30	13	
İsyan ve Başkaldırı	f	4	4	6	4	3	2	23
	%	17	17	26	17	13	9	

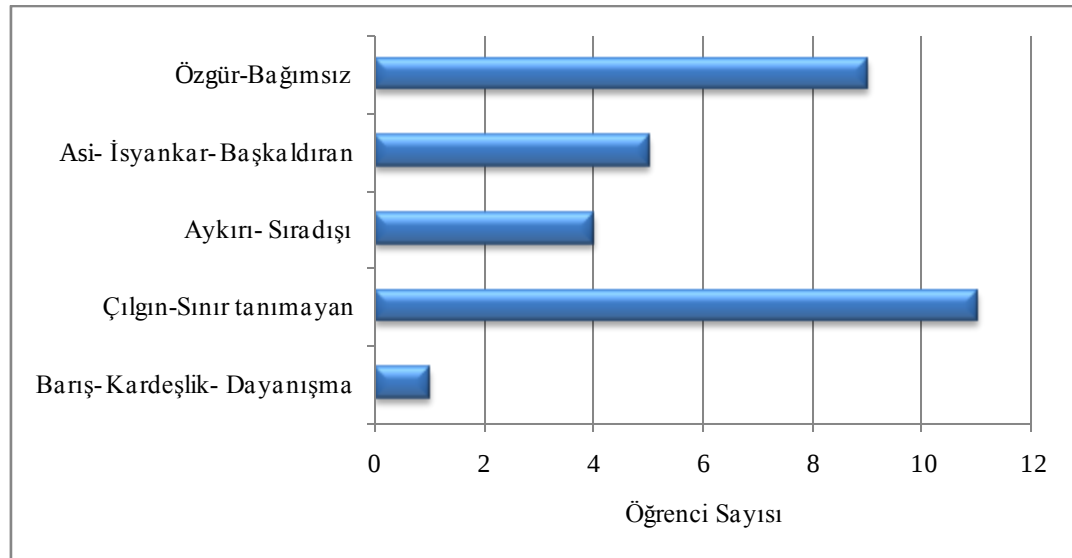

Tablo 32: 6.Soruya 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

SORU: Rock Müzik sanatçılarının yaşam ve davranışlarını tanımlamak isterseniz hangi tanım daha uygun düşer? (*Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz*)

Rock müzik türünün ve kültürünün temsilcisi olarak öğrencilerin model alabileceği Rock müzik sanatçılarının öğrenci tarafından tanımlanması için ayrılmış bir bölümdür.

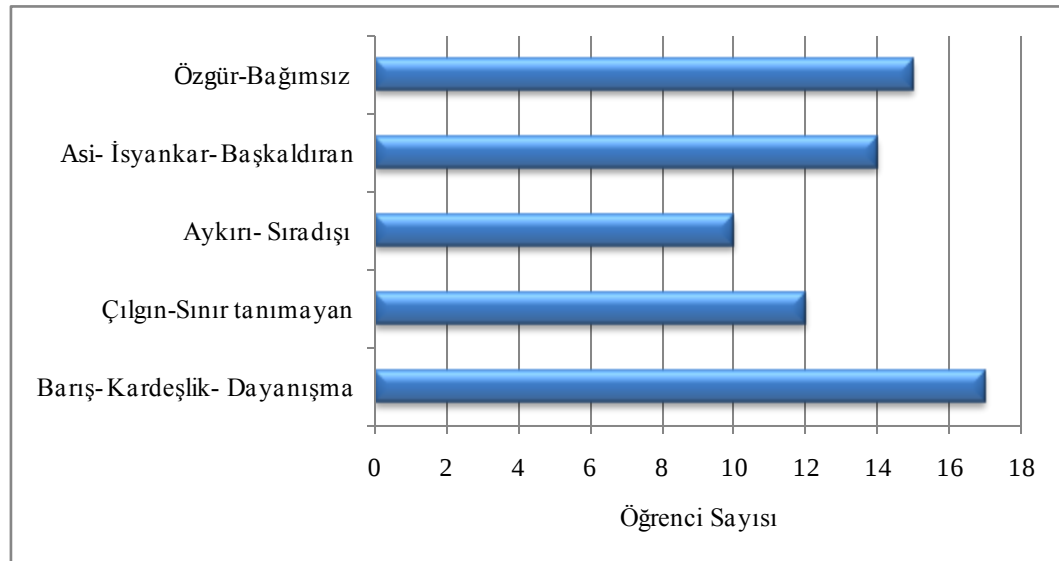
		İşaretleyen	İşaretlemeyen	T
Özgür-Bağımsız	f	9	6	15
	%	60	40	
Asi-İsyankar-Başkaldıran	f	5	10	15
	%	33	67	
Aykırı-Sıra dışı	f	4	11	15
	%	27	73	
Çılgın-Sınır tanımayan	f	11	4	15
	%	73	27	
Barış-Kardeşlik-Dayanışmacı	f	1	14	15
	%	7	93	

Tablo 33: 6.Soruya 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdiği Cevaplar

SORU: Rock Müzik sanatçılarının yaşam ve davranışlarını tanımlamak isterseniz hangi tanım daha uygun düşer? *(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)*

		İşaretleyen	İşaretlemeyen	T
Özgür-Bağımsız	f	15	8	23
	%	65	35	
Asi-İsyankar-Başkaldıran	f	14	9	23
	%	61	39	
Aykırı-Sıra dışı	f	10	13	23
	%	43	57	
Çılgın-Sınır tanımayan	f	12	11	23
	%	52	48	
Barış-Kardeşlik-Dayanışmacı	f	17	6	23
	%	74	26	

10. sınıf öğrencilerinin Rock müzik sanatçılarına bakış açısı:

%74'ü "Barış, kardeşlik ve dayanışmacı"

% 65'i "Özgür, bağımsız"

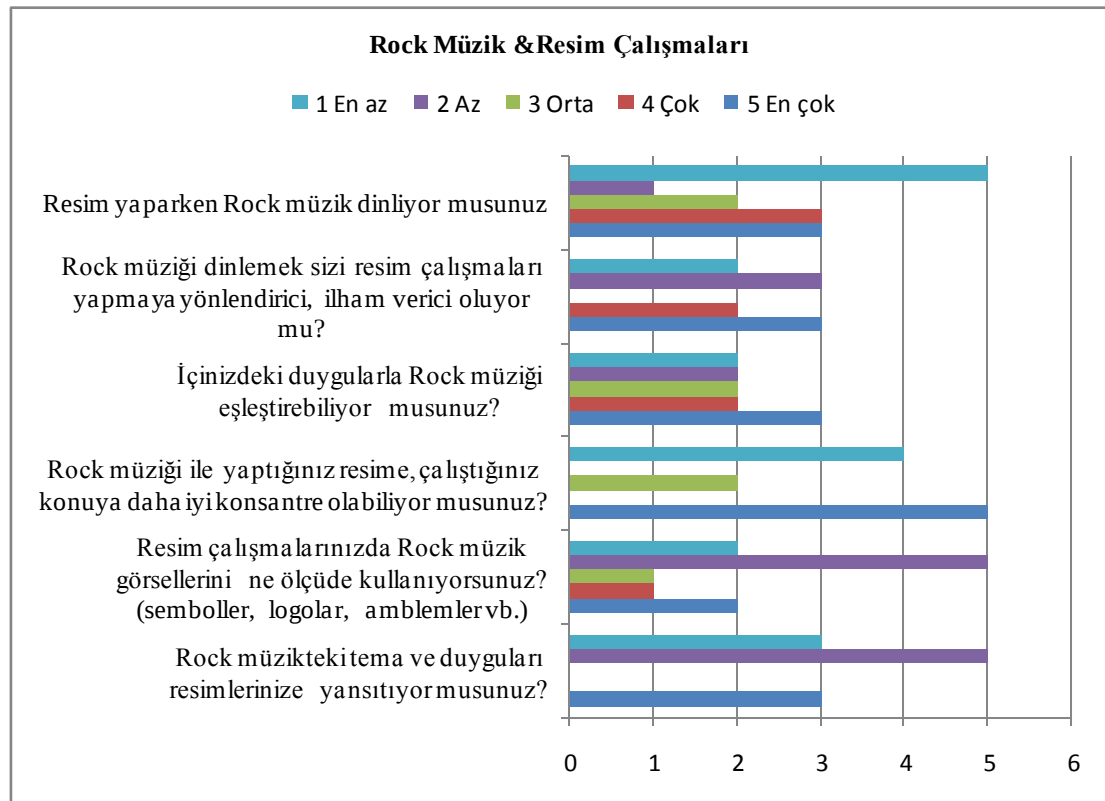
%61'i "Asi, isyankar, başkaldıran"

%52'si "Çılgın, sınır tanımayan"

%43'ü de "Aykırı, sıradışı" bulmaktadır.

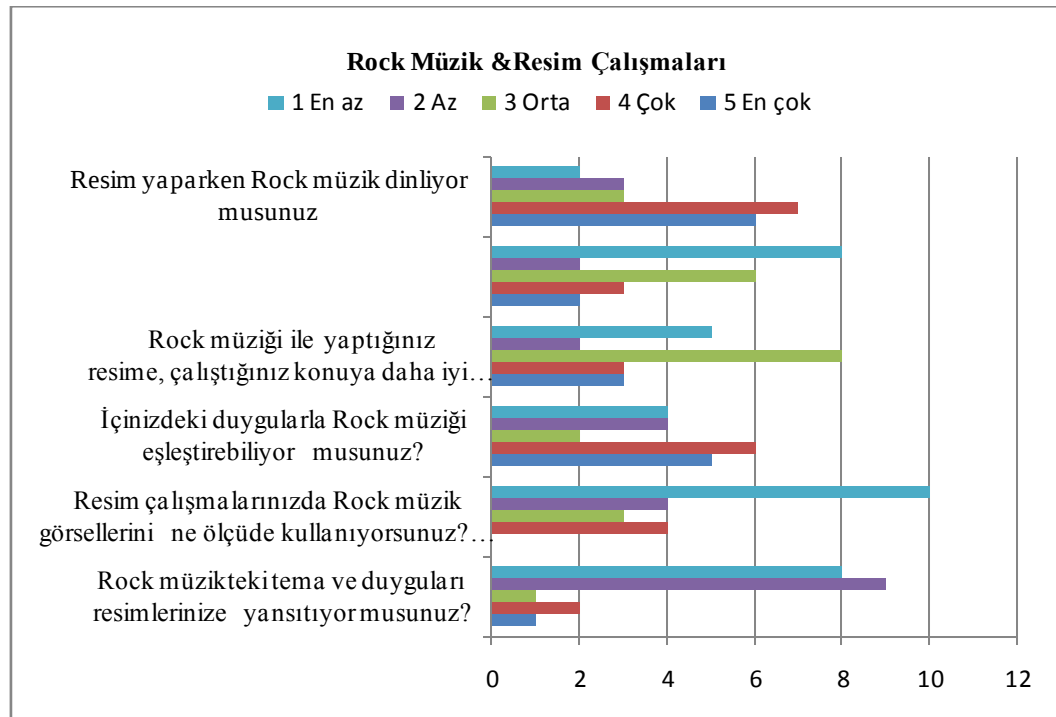
Tablo 34: 7.Sorunun 1.Bölümüne 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar**SORU: Rock Müzik & Resim Çalışmaları**

		5 En Çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En Az	Cevap Vermeyen	T
Resim yaparken Rock müzik dinliyor musunuz?	f	3	3	2	1	5	1	15
	%	20	20	13	7	33	7	
Rock müziği dinlemek sizi resim çalışmaları yapmaya yönlendirici, ilham verici oluyor mu?	f	3	2	—	3	2	5	15
	%	20	13	—	20	13	33	
İçinizdeki duygularla Rock müziği eşleştirebiliyor musunuz?	f	3	2	2	2	2	4	15
	%	20	13	13	13	13	27	
Rock müziği ile yaptığınız resime, çalıştığınız konuya daha iyi konsantre olabiliyor musunuz?	f	5	—	2	—	4	4	15
	%	33	—	13	—	27	27	
Resim çalışmalarınızda Rock müzik görsellerini ne ölçüde kullanıyorsunuz?(Semboller, logolar vb.)	f	2	1	1	5	2	4	15
	%	13	7	7	33	13	27	
Rock Müziğindeki tema ve duyguları resimlerinize yansıtıyor musunuz?	f	3	—	—	5	3	4	15
	%	20	—	—	33	20	27	

Tablo 35: 7.Sorunun 1.Bölümüne 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar**SORU: Rock Müzik & Resim Çalışmaları**

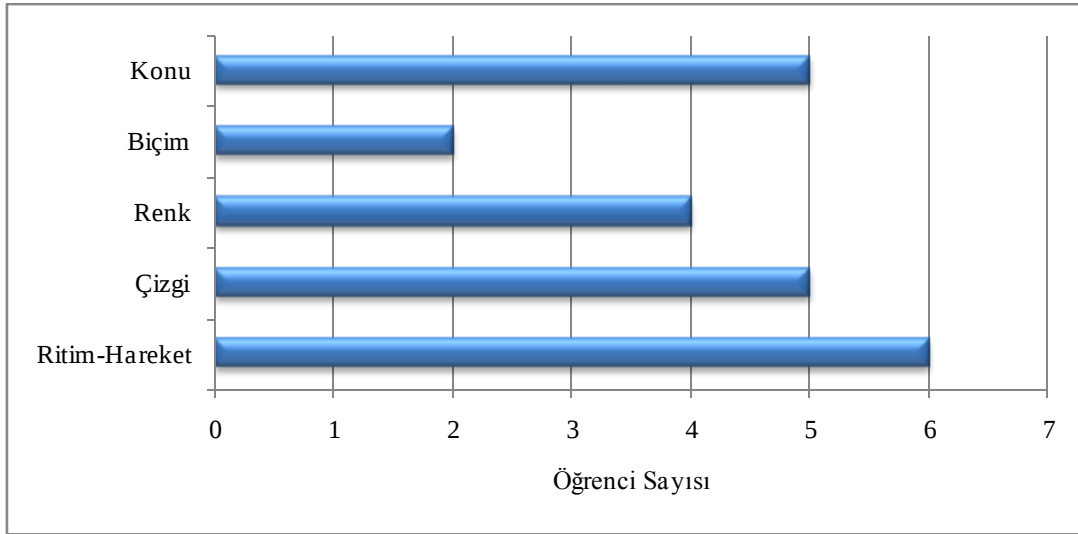
		5 En Çok	4 Çok	3 Orta	2 Az	1 En Az	Cevap Vermeyen	T
Resim yaparken Rock müzik dinliyor musunuz?	f	6	7	3	3	2	2	23
	%	26	30	13	13	9	9	
Rock müziği dinlemek sizi resim çalışmaları yapmaya yönlendirici, ilham verici oluyor mu?	f	2	3	6	2	8	2	23
	%	9	13	26	9	35	9	
İçinizdeki duygularla Rock müziği eşleştirebiliyor musunuz?	f	5	6	2	4	4	2	23
	%	22	26	9	17	17	9	
Rock müziği ile yaptığımız resime, çalıştığımız konuya daha iyi konsantre olabiliyor musunuz?	f	3	3	8	2	5	2	23
	%	13	13	35	9	22	9	
Resim çalışmalarınızda Rock müzik görsellerini ne ölçüde kullanıyorsunuz?(Semboller, logolar vb.)	f	—	4	3	4	10	2	23
	%	—	17	13	17	43	9	
Rock Müziğindeki tema ve duyguları resimlerinize yansıtıyor musunuz?	f	1	2	1	9	8	2	23
	%	4	9	4	39	35	9	

Tablo 36: 7.Sorunun 2.Bölümüne 9.Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

SORU: Rock Müzik & Resim Çalışmaları 9. SORU: Rock müziğindeki tema ve duyguları resimlerinize hangi yönden yansıtıyorsunuz?

		İşaretleyen	İşaretlemeyen	T
Konu	f	5	10	15
	%	33	67	
Biçim	f	2	13	15
	%	13	87	
Renk	f	4	11	15
	%	27	73	
Çizgi	f	5	10	15
	%	33	67	
Ritim-Hareket	f	6	9	15
	%	40	60	

Rock müziğindeki tema ve duyguları resimlerine yansıtmaya bakımdan;

9. sınıf öğrencilerinin; % 33'ü "Konu" olarak yansıttığını,

% 13'ü "Biçim" olarak yansıttığını,

%27'si "Renk" olarak yansıttığını,

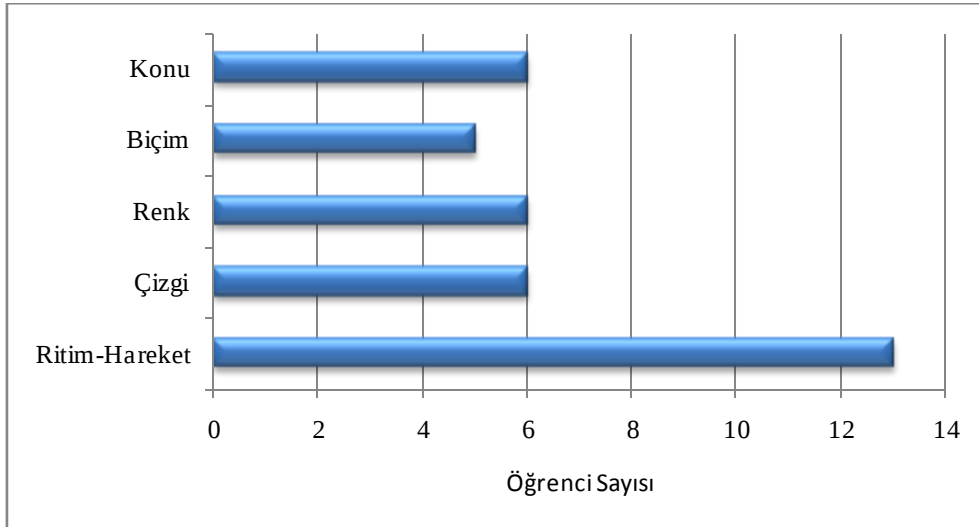
%33'ü "Çizgi" olarak yansıttığını,

%40'ı da "Ritim-Hareket" olarak yansıttığını belirtmişlerdir.

Tablo 37: 7.Sorunun 2.Bölümüne 10.Sınıf Öğrencilerinin Verdikleri Cevaplar

SORU: Rock Müzik & Resim Çalışmaları 9. SORU: Rock müziğindeki tema ve duyguları resimlerinize hangi yönden yansıtıyorsunuz?

		İşaretleyen	İşaretlemeyen	T
Konu	f	6	17	23
	%	26	74	
Biçim	f	5	18	23
	%	22	78	
Renk	f	6	17	23
	%	26	74	
Çizgi	f	6	17	23
	%	26	74	
Ritim-Hareket	f	13	10	23
	%	57	43	

Rock müziğindeki tema ve duyguları resimlerine yansıtmaya bakımdan;

10. sınıf öğrencilerinin; % 26'sı "Konu" olarak yansıttığını,

% 22'si "Biçim" olarak yansıttığını,

%26'sı "Renk" olarak yansıttığını,

%26'sı "Çizgi" olarak yansıttığını,

%57'si de "Ritim-Hareket" olarak yansıttığını belirtmişlerdir.

9. Sınıf Öğrencilerinin Rock Müzik Dinleyerek Yaptıkları Resimlerde Öne Çıkan Hususlar

Figüratif çalışmalarında genel bir artış görülmüştür:

İnsan figürü kullanımı ve insan figürünün sadece baş ya da sadece gövde vb. bir kısmının kullanımı da artmıştır.

İnsan ve hayvan figürlerinin stilize ve karikatürize edilmesinde de artış görülmüştür. Ancak hayal ürünü fantastik figürlerin kullanımı ve hayvan figürlerinin kullanımı azalmıştır.

Sembol kullanımı açısından incelendiğinde ise; bilinen sembollerin kullanımında belirgin bir artış gözlemlenmiştir.

Ayrıca insana ait organları (göz, el, vb.) kullanarak; insanı sembolize etme de artmıştır.

Rock müzik ile bağlantılı sembollerin kullanımı da artmıştır.

Duygulara yer verimi açısından ise; “hüzün ve acı” duygusunun ifade edilmesinde; “şiddet, şiddete boyun eğme, bağımlılık” ifadelerinde artış gözlemlenmiştir.

“Sevinç ve mutluluk”, “sevgi ve aşk” ifadesinde azalma, gözlemlenmiştir. Bu da Rock müzik dinledikten sonra yapılan resimlerde daha fazla olumsuz duygu içeriği olduğunu göstermektedir.

Yazı kullanımı belirgin bir şekilde artmıştır.

İlk çalışmada Rock müzik ile ilgili yazıya bir örnekte rastlanmakla beraber, Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde, Rock müzik ile ilgili yazıların kullanımı da belirgin bir şekilde artmıştır.

Resimlerinde bir olayı, bir kişiyi, bir mekânı vb. betimlemekten çok kurgusu olan ve bakıldığında resim üzerinde düşünceye sevk eden çalışmalardır. Rock müzik dinledikten sonra bu durumda az da olsa artış gözlenmiştir.

9. Sınıf Öğrencileri ile Yapılan Anket Uygulamasında Öne Çıkan Hususlar

Anketten elde edilen verilere göre ise, öğrenciler Rock müziği “Coşku, enerji ve duyguların en iyi ifade edilebileceği müzik türü” olduğunu düşünmektedirler. (%40 en çok, %20 çok, %13 orta)

Öğrencilerinin büyük çoğunluğu Rock müzik ile arkadaş ve okul çevresinde, (%73), İlköğretim Çağı’nda (%47), müzik çalar, internet, bilgisayar, cep telefonu aracılığıyla (%73) tanışmıştır.

Rock müzik, sınıfın çoğunluğunun beğenisinde diğer müzik türlerine göre öne çıkmaktadır. (%20 en çok, %27 çok, %20 orta)

Rock müziği müzik çalarlarında diğer müzik türlerine göre en fazla yer tutan müzik türüdür. (%33 en çok, % 7 çok, %13 orta)

Televizyon, radyo, internet vb. araçlarda dinledikleri müziklerde, diğer müzik türlerine göre en fazla Rock müziğe yer ayırmaktadır. (%40 en çok, %13 çok, %20 orta)

Cd, mp3 alışverişi, arkadaşlarla değiştirme, internetten müzik indirme ve yüklemelerde en fazla Rock müziğe yer ayırmaktadır. (%33 en çok, %33 çok, %13 orta)

Rock müzik görsellerine de en fazla ilgiyi duymaktadır. (%27 en çok, %20 çok, %20 orta)

Rock müzik konser ve etkinliklerini de çok takip etmektedir. (%20 en çok, %13 çok, %20 orta)

Ulusal ve uluslar arası müzik yarışmalarında Rock müziğin yer almasına da çok katılmaktadırlar. (%27 en çok, %20 çok, %20 orta)

İlk ve orta öğretimde Rock müziğe yer verilmesine de çok katılmaktadırlar. (%20 en çok, %13 çok, %27 orta)

Sınıfın çoğunluğu Rock müziği Haz ve Mutluluk duygusu verici olarak görmektedir. (%27 en çok, %27 çok, %13 orta)

Çoğunluk Rock müziği Coşku ve Heyecan duygusu verici olarak da görmektedir. (%47 en çok, %13 çok, %7 orta)

Rock müziği isyan ve başkaldırı olarak görenlerin de yüzdesi fazladır. (%7 en çok, %40 çok, %7 orta)

Sınıfın büyük çoğunluğu Rock müzik sanatçılarını “çılgın-sınır tanımayan” olarak tanımlamaktadırlar. (%73)

Ayrıca büyük bir çoğunluğu da “özgür-bağımsız” olarak tanımlamışlardır. (%60)

Resim yaparken Rock müzik dinleyen ve dinlemeyenlerin oranının birbirine denk olduğu görülmektedir.

Rock müziği dinlemek resim çalışmaları yapmaya yönlendirici ve ilham verici oluyor mu? Sorusuna verilen cevaplarda da olumlu cevap verenler ile olumsuz cevap verenlerin denk olduğu da görülmektedir.

Öğrencilerin çoğunluğunun içlerindeki duygularla Rock müziği eşleştirebildikleri görülmüyor. (%20 en çok, %13 çok, %13 orta)

Rock müziği ile yaptıkları resme, çalıştıkları konuya daha iyi konsantre olduklarını belirtmişlerdir. (%33 en çok, % 13 orta)

Resim çalışmalarında Rock müzik görsellerini(semboller-logolar vb.) az kullandıklarını belirtmişlerdir. (%13 en çok, %7 çok, %7 orta, %33 az, % 13 en az)

Rock müziğindeki tema ve duyguları resimlerine az yansıttıklarını belirtmişlerdir. (%20 en çok, %33 az, %20 en az)

Bu sebeple de çoğunluğu bu soruyu işaretlememiştir. İşaretleyenlerin %40'ı ritim-hareket yönünden yansıttıklarını belirtmişlerdir.

10. Sınıf Öğrencilerinin Rock Müzik Dinleyerek Yaptıkları Resimlerde Öne Çıkan Hususlar

Figüratif çalışmalarda artış görülmüştür.

İnsan figürü kullanımı ve insan figürünü stilize ve karikatürize edenler belirgin bir şekilde artmıştır.

İnsan figürünün sadece bir kısmının kullanımı ve hayvan figürü kullanımını azalmıştır.

Sembol kullanımında artış görülmüştür:

Bilinen sembolleri(kalp, müzik işaretleri vb.) kullananlar belirgin bir şekilde artmıştır.

İnsana ait organları kullanarak (göz, el, vb.) insanı sembolize eden öğrenci sayısında da artış görülmüştür.

Rock müzik ile ilgili sembol kullanımı Rock müzik dinledikten sonra görülmüştür.

Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde 10. Sınıf öğrencilerinin resimlerinde hüznün ve acı duygusunun , coşku ve enerjinin, sevgi ve aşkın ifadesi artmıştır.

Sevinç ve mutluluk duygusunun ifadesi azalmıştır.

Şiddet ve şiddete boyun eğme ve bağımlılık ifadelerinde ise azalma görülmektedir. (9. Sınıf öğrencilerinin aksine)

Yazı kullanımında ve Rock müzik ile ilgili yazı kullanımında artış gözlemlenmemiştir.

Ağırlıklı olarak çizgi, leke ve şekil kullanımında azalma görülmüştür.

Öğrencinin kendi kurguladığı sahnelerin kullanımında azalma görülmüştür.

Doğaya yer verenlerde artış görülmüştür.

Mekan kullanımı bakımından Rock müzik dinleyerek yapılan resimlerde iç mekan resimlemesi azalmış, dış mekan resimlemesi artmıştır.

9. Sınıf Öğrencileri ile Yapılan Anket Uygulamasında Öne Çıkan Hususlar

Öğrenciler Rock müziği “Coşku, enerji ve duyguların en iyi ifade edilebileceği müzik türü” olduğunu düşünmektedirler. (%48 en çok, %18 çok, %18 orta)

Ayrıca öne çıkan diğer tanımlamalar ise;

Rock müziğin “çağımıza ve modern yaşama uygun müzik türü” olduğudur. (%22 en çok, %17 çok, %39 orta)

Haksızlıklara, toplumsal baskılara, savaşımlara, acılara, tepkiyi dile getirdiğidir. (%26 en çok, %30 çok, %22 orta)

Arkadaşlar, grup ve çevre ile dayanışmayı ve kaynaşmayı sağladığına ise %30 çok, %22 orta katılım sağlanmıştır.

Öğrencilerinin büyük çoğunluğu Rock müzik ile arkadaş ve okul çevresinde, (%52), Ortaöğretim Çağı’nda (%61), müzik çalar, internet, bilgisayar, cep telefonu aracılığıyla (%72) tanışmıştır.

Rock müzik, sınıfın çoğunluğunun beğenisinde diğer müzik türlerine göre öne çıkmaktadır. (%30 en çok, %35 çok, %13 orta)

Rock müziği müzik çalarlarında diğer müzik türlerine göre en fazla yer tutan müzik türüdür. (%35 en çok, %26 çok, %13 orta)

Televizyon, radyo, internet vb. araçlarda dinledikleri müziklerde, diğer müzik türlerine göre en fazla Rock müziğe yer ayırmaktadır. (%22 en çok, %30 çok, %22 orta)

Cd, mp3 alışverişi, arkadaşlarla değiş-tirme, internetten müzik indirme ve yüklemelerde en fazla Rock müziğe yer ayırmaktadır. (%39 en çok, %13 çok, %13 orta)

Rock müzik görsellerine de en fazla ilgiyi duymaktadır. (%13 en çok, %17 çok, %22 orta)

Rock müzik konser ve etkinliklerini de çok takip etmektedir. (%4 en çok, %17 çok, %39 orta)

Ulusal ve uluslar arası müzik yarışmalarında Rock müziğin yer almasına da çok katılmaktadırlar. (%17 en çok, %22 çok, %26 orta)

İlk ve orta öğretimde Rock müziğe yer verilmesine de çok katılmaktadırlar. (%22 en çok, %22 çok, %17 orta)

Çoğunluk Rock müziği Coşku ve Heyecan duygusu verici olarak da görmektedir. (%48 en çok, %13 çok, %9 orta)

Ayrıca; Rock müziği Haz ve Mutluluk duygusu verici olarak görenler de fazladır. (%26 en çok, %30 çok, %13 orta)

Rock müziği hüznün ve keder verici olarak görenlerin de yüzdesi fazladır. (%22 en çok, %13 çok, %22 orta)

Sınıfın büyük çoğunluğu Rock müzik sanatçılarını “barış-kardeşlik-dayanışmacı” olarak tanımlamaktadırlar. (%73)

Ayrıca büyük bir çoğunluğu da “özgür-bağımsız” olarak tanımlamışlardır. (%65)

Bunların dışında; “Asi-isyankar-başkaldıran” diyenler (%61), “Çılgın-sınır tanımayan” diyenler (%52), “aykırı-sıra dışı” diyenler ise %43’tür.

Resim yaparken Rock müzik dinlediklerini belirtmişlerdir. (%26 en çok, %30 çok, %13 orta)

Rock müziği dinlemek resim çalışmaları yapmaya yönlendirici ve ilham verici oluyor mu? Sorusuna verilen cevaplarda belirgin bir şekilde yönlendirdiği belirtilmemiştir. (%9 en çok, %13 çok, %26 orta, %9 az, %35 en az)

Öğrencilerin çoğunluğunun içlerindeki duygularla Rock müziği eşleştirebildikleri söylenebilir. (%22 en çok, %26 çok, %9 orta)

Rock müziği ile yaptıkları resme, çalıştıkları konuya daha iyi konsantre olup olmadıkları konusunda da çok belirgin bir şekilde olumlu veya olumsuz sonuç belirtmemiştir. (%13 en çok, %13 çok, %35 orta, %9 az, %5 en az)

Resim çalışmalarında Rock müzik görsellerini(semboller-logolar vb.) az kullandıklarını belirtmişlerdir. (%0 en çok, %17 çok, %13 orta, %17 az, %43 en az)

Rock müziğindeki tema ve duyguları resimlerine az yansıttıklarını belirtmişlerdir. (%4 en çok, %9 çok, %4 orta, %39 az, %35 en az)

Bu sebeple de çoğunluğu bu soruyu işaretlememiştir. İşaretleyenlerin %57’si ritim-hareket yönünden yansıttıklarını belirtmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuç

Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi'nde gerçekleştirilen bu araştırma ile ortaya çıkmıştır ki; Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri, Rock müzik ve kültürü ile iç içe olmakla birlikte ilgi göstermektedirler. Bu durum yapılan resim çalışmaları ve anket uygulaması ile de saptanmış bulunmaktadır.

Anket çalışması ile, öğrencilerin Rock müziği topluluklarına ilgileri olduğu ve Rock müzik kültürü ile etkileşim içinde oldukları görülmüş olup günlük yaşamda Rock müziğin diğer müzik türlerine göre daha fazla benimsenerek dinlendiği, duygu ve düşünce dünyasında belirgin biçimde yansıdığı tespit edilmiştir.

Popüler kültür içerisindeki yaygın ve egemen bir öge olarak Rock müzik topluluklarının etkisinin Ankara AGSL 9. ve 10.sınıf öğrencilerinin araştırma kapsamında yaptıkları resim çalışmalarında ortaya çıktığı görülmüştür.

Araştırma kapsamında ergenlik dönemi ile ilgili yapılan araştırmalar da, özellikle orta öğrenim döneminde öğrencilerin Rock müzik topluluklarının etkilerine yüksek düzeyde açık olduğunu göstermektedir.

Ergenlik dönemi duygu ve düşünce yapısı belirgin bir şekilde araştırmamızdaki öğrenci resimlerinde görülmekle birlikte, bunun yanı sıra Rock müzik topluluklarının etkisi de resimlerdeki temalarda Rock kültürüne özgü düşünce ve duygularla benzeşim yoluyla ve kullanılan sembollerde de Rock görsellerinin yansması ile görülmüştür. Öğrenci resimlerinde Rock kültürüne özgü bazı mistisizm ve şiddet öğeleri de sınırlı ölçüde olmakla birlikte ortaya çıkmıştır.

Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin çalışmaları ile Rock müzik topluluklarına ait görsellerin genel karakteri karşılaştırmalı biçimde incelenerek; bağlantı ve benzerlikleri ortaya konmuştur.

Öğrencilerin Rock müzik dinlemeden önce ve dinledikten sonra yaptıkları resimler karşılaştırılarak Rock müzik dinlemenin resim çalışmaları yapmaya etkisi saptanmaya çalışılmıştır.

Bu karşılaştırma sonucunda; AGSL 9. Sınıf ve 10. Sınıf öğrencilerinin resimlerinde figüratif çalışmadaki artış, sembol kullanımındaki artış, duygu değişimi ve özel olarak Rock görsellerinin kullanımı yönünden artış görülmüştür.

Araştırmaya konu olan Ankara AGSL öğrencileri, tipik orta öğrenim gençlerinden ayırt edilecek nitelikte, resimde kendini serbest bir şekilde ifade edebilme özelliğine sahip, yetenek bakımından seçilmiş öğrencilerdir. Toplumun kentli, orta ve üst katmanlarından gelmektedirler. Batı kültüründen etkilenme, dijital cihazların ve internetin kullanımındaki yaygınlık açısından Rock müzik tüketimine daha açıktırlar. Dolayısıyla bu araştırma için Rock müzik kültür ve topluluklarının etkisini resim çalışmalarında inceleme ve ortaya koyma bakımından uygun bir ortam oluşturmaktadırlar.

Rock müziğinin genel nitelikleri de bu çalışmamızda genel hatlarıyla ele alınmıştır. Rock müziğin sadece dinlenen bir müzik türü olmaktan öte, gençlerin kendilerini “rakçı”, “metalci” vb. olarak betimledikleri, kendine has özellikleri olan bir alt kültür alanı oluşturması söz konusudur. Tarihsel gelişim süreci içerisinde, günümüzde kökenlerinden farklılaşarak çeşitli etkileşim ve değişimlerle birlikte genişlediği, alt ve ara türler oluşturduğu, internet ve dijital çağın imkânlarıyla yaygınlaşarak, ergenlik dönemindeki gençleri daha çok kendine çektiği gözlemlenmektedir.

Bu alt kültürlerde sıkça görülen, çeteleşme, isyankârlık, saldırganlık, yıkıcılık, tahrip, gerçeklerden uzaklaşma, toplumdan kopma, gençleri olumsuz

duygulara itici, suça ve teşvik edici özelliklerin ihmal edilmemesi gerekir. Rock müzik ve kültürüne dayalı alt kültür topluluklarında sıkça rastlanan mistik, etnik, politik kökenli gruplaşmaların gençleri bu olumsuz sonuçlara iten bir etken olabileceği gözden uzak tutulmamalıdır.

5.2 neriler

Toplumsal, kültürel, eğitsel alanlarda bu olumsuz eğilimleri ve olasılıkları dikkate alarak, etki ve sonuçlarını azaltıcı, en aza indirgeyici önlemler ve çareler geliştirmek yerinde olur.

Bu araştırmada Rock müziğinin saptanan olumsuz olabilecek etkileri sosyoloji, psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarında daha ayrıntılı bir şekilde ele alınarak, alınabilecek önlemler saptanabilir.

Müzik derslerinde, müzik tarihi ile ilgili ünitelerde, ğrencilere Rock müzik türünün olumlu şekilde ele alınabilecek yönleri ve Rock müziğinin diğer müzik türleri içerisindeki yerinin ne olduğu, gelişim sürecinde ortaya çıkışı, felsefesi ve günümüzde aldığı şekil genel bir şekilde ifade edilerek, ders planlarında yer verilerek öğrencilerin bu konuda bilinçlenmeleri sağlanabilir.

Okul denetiminde öğrencilerin ihtiyaçları olan sosyal etkinlikleri karşılayacak şekilde, sıklıkla müziksel faaliyetler planlanarak, öğrencilerin bu ihtiyaç düzeyli ve denetimli bir şekilde giderilebilir.

Rock müzik topluluklarını dinlemenin ğrenci resimleri üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini inceleyen daha derinlemesine ileri araştırmalar yapılabilir. Rock müziğinin belli alt gruplarına yönelik olarak bu araştırma derinleştirilebilir.

Rock müzik topluluklarının resimlere etkisinde cinsiyetin rolü olup olmadığı, varsa ne derecede olduğu araştırılabilir.

Rock müzik toplulukları gittikçe daha küçük yaş öğrencilerine etki ettiği için, daha küçük yaş ğrencilerinin resimlerindeki etkisi araştırılabilir.

Dijital araçların daha da yaygınlaştığı, popüler müzik biçimlerinin ve bu arada Rock müziğin etki ve kullanımının genişlediği göz önüne alınırsa araştırmanın önümüzdeki dönemlerde tekrar yapılmasının daha açık ve değişik sonuçlar vereceği düşünülebilir.

KAYNAKÇA

AKAY, A., FIRAT, D., KUTLUKAN, M., GÖKTÜRK, P. (1995). **İstanbul'da Rock Hayatı: Sosyolojik Bir Bakış**. (Birinci Baskı). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

ATTALI, J. (2005). **Gürültüden Müziğe: Müziğin Ekonomi-Politiki Üzerine**. Fransızca'dan Çeviren: Gülüş Gülcügil TÜRKMEN. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

AYDIN, B. (2005). **Çocuk ve Ergen Psikolojisi**. (İkinci Baskı). İstanbul: Atlas Yayın Dağıtım

BACANLI, H. (2009). **Eğitim Psikolojisi**. (14.Baskı). Ankara: Asa1 Yayınları.

BERGEROT, F. Özgürlüğe Giden Yol. **Destroyed Music**. Doğrul, H. (Ed.) Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

BİNBAŞIOĞLU, C. (1992) **Eğitim Psikolojisi**, (7.Baskı). Ankara: Kadioğlu Matbaası.

BOYDAŞ, Nihat (2004). **Sanat Eleştirisine Giriş**. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık

BOYNIK, S., GÜLDALLI, T. (2007). Erken Dönem Punk. Yurttan Sesler. **Türkiye'de Punk ve Yeraltı Kaynaklarının Kesintili Tarihi 1978-1979**. Boynik S., Güldallı T., (Ed.). İstanbul: BAS (İstanbul Sanat Araştırmaları Derneği için BAS-KI Prodüksiyon)

BRAKE, M. (1980). **Sociology of Youth Culture and Youth Subcultures: Sex, Drugs and Rock 'n' Roll?** New York: Routledge & Kegan Paul PLC.

BUYURGAN, S. (1992)., Anadolu Güzel Sanatlar Liselerine Devam Eden Öğrencilerin Eğitim-Öğretim Durumları, Bu Alanda Karşılaşılan Güçlükler, Eğitim Öğretimden Beklentileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Resim-İş Eğitimi Bölümü.

BUYURGAN, S., BUYURGAN, U., (2007). **Sanat Eğitimi ve Öğretimi.** (2. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

CLOUTIER, R. (1994). Ergenlik psikolojisinde kuramlar. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.** Cilt:27. Sayı 2. Çeviren: Onur BEKİR.

CÜCELOĞLU, D. (2008). **İnsan ve Davranışı.** (17.Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

DISTER, A. (2007). **Rock Çağı.** (2.Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

DOĞAN, İ. (1993). Bir Alt Kültür Olarak Ankara Yüksel Caddesi Gençliği. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.** Cilt:26. sayı:1.

ELİAÇIK, K. (2006). **Müzikal İsyan: Barışa Rock.** (1. Baskı). İstanbul: Mephisto Basım Yay. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Encyclopedia Britannica. (Ultimate Ed.). (2008). Chicago, IL, Encyclopedia Britannica, Inc.

ERBAY, M. (1997). **Plastik Sanatlar Eğitimi'nin Gelişimi.** (1.Basım). İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.

ERHAT, A. (1972). **Mitoloji Sözlüğü**. (Birinci Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

GANS, H. J. (2007). **Popüler Kültür ve Yüksek Kültür**. (İkinci Baskı). İngilizce'den Çeviren: Emine Onaran İncirlioğlu. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

GARRISON, R.C. (1983). Ergenliğin Anlamı ve Tarihsel Gelişimi. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. Cilt:16. Sayı:1. Çeviren : Uğur ÖNER.

GENÇTAN, E., (1981). Ergenlikten Yetişkinliğe Geçiş Dönemi Olarak Gençlik. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. Cilt:14. Sayı:1.

GÜVENÇ, Bozkurt. (1991). **İnsan ve Kültür**. İstanbul: Remzi Kitabevi.

GÜVENÇ, Bozkurt. (1997). **Kültürün ABC'si** . İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

HANÇERLİOĞLU, O. (1975). **İnanç Sözlüğü**. (Birinci Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi Yayınları.

HEBDIGE, D. (2003). **Kes Yapıştır: Kültür, Kimlik ve Karayip Müziği**. (Birinci Baskı). İngilizce'den Çeviren: ÇAĞATAY GÜLABİOĞLU. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

HEBDIGE, D. (2004). **Alt Kültür: Tarzın Anlamı**. (Birinci Baskı). İngilizce'den Çeviren: Sinan NİŞANCI. İstanbul: Babil Yayınları.

JENKS, C. (2007). **Alt Kültür: Toplumsalın Parçalanışı**. (Birinci Basım). İngilizce'den Çeviren: Nihal DEMİRKOL. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

JUNG, C.G. (2007). **İnsan ve Sembolleri**. (Birinci Baskı). İngilizce'den Çeviren: Ali Nahit BABAOĞLU. İstanbul: Okuyanıs Yayınları.

KALAY, A. (2008). **Müziğin Görselliği**. (Birinci Baskı). İstanbul: Kalkedon Yayınları.

KIRIŞOĞLU, O.T. (2002). **Sanatta Eğitim Görmek Anlamak Yaratmak**. 2. Baskı. Ankara: Pegem Yayınları.

KOMAROVSKY, M., SARGENT, S. (1949). Research Into Subcultural Influences Upon Personality. S.Sargent, M.Smith, (Eds) **Culture and Personality**. New York: The Viking Fund.

KOYUNCU, S., (1992). **Rock**. (İlk Basım). Ankara: Alamuk Yayınları.

LAING, D. (2002). **Tek Akorlu Mucizeler: Punk Rock'ın Anlamı ve Gücü**. (Birinci Baskı). İngilizce'den Çeviren: Nigar ÖZLEM. İstanbul: Altıkırkbeş Yayın.

LEE, E., (1982). Popular Music: A Teacher's Guide. New York: Routledge & P.Kegan.

MC GREGOR, C. (1990). **Pop Kültür Oluyor**. (Birinci Baskı). İngilizce'den Çeviren: Gürol ÖZFERENDECİ. İstanbul: Logos Yayıncılık.

Merriam- Webster's NEW INTERNATIONAL DICTIONARY UNABRIDGED. (3th ed.). (1981). Springfield, MA, Merriam-Webster

MILLER, J. (2005). **Çöpteki Çiçekler: Rock'n Roll'un Yükselişi, 1947-1977**. (Birinci Basım). İngilizce'den Çeviren: Pelin SİRAL, Gül Çağalı GÜVEN, Bilge Ceren ŞEKERCİLER. İstanbul: Agora Kitaplığı.

ÖZSOY, V. (2003). **Görsel Sanatlar Eğitimi; Resim-İş Eğitiminin Tarihsel Düşünsel Temelleri.** (Birinci Baskı) Gündüz Eğitim ve Yayıncılık Turizm San. Tic. Ltd. Şti.

PIAGET, J. **Ergenin düşüncesi; somut düşünceden soyut düşünceye,** çeviren: ONUR Bekir yayın tarihi: 1981, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt: 14. Sayı: 1.

Reymond, B. R., (1979). Ergenlikte Dostluk ve Aşk. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi.** Cilt: 12. Sayı:1. Çeviren: Onur BEKİR.

ROWE, D. (1996). **Popüler Kültürler: Rock ve Sporda Haz Politikası.** (1.Basım). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

SAN, İ., (1979). **Sanatsal Yaratma, Çocukta Yaratıcılık.** (2.Baskı). Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

SAN, İ., (2008). **Sanat ve Eğitim Yaratıcılık Temel Sanat Kuramları Sanat Eleştirisi** Yaklaşımları. Dördüncü Baskı. Ütopya Yayınları.

SOLSO,R.L., MACLIN,M.K., MACLIN,O.H., (2007). **Bilişsel Psikoloji.** (7. Baskı.) İngilizceden Çeviri: Ayşe Ayçiçeği Dinn. İstanbul: Kitabevi.

STEINBERG, L. (2007). **Ergenlik.** (1.Baskı). Çevirenler: Figen ÇOK, Hülya ERCAN, Müge ARTAR, Ertuğrul UÇAR, Seher A.SEVİM, Melike BAĞLI, Ayşe AYPAY, Tülin ŞENER, Rukiye PARMAKSIZ, Cem SATMAN, Taner YİĞİT, Emine Gül KAPÇI. İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları.

TOPSES, G. (2003). **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi.** 1.Baskı. Ankara: Nobel Yayınları.

TOPSES, G. (2004). **Ergenlik Döneminde (11- 18 Yaş) Gelişim**. Ataman, A. (Ed.). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

TURGUT, İ. (1991). **Sanat Felsefesi**. (2.Baskı). İzmir: Bilgehan Matbaası.

VARIŞ, F. (1985). Ergenlik Çağına İlişkin Araştırmaların Eğitimsel Önemi. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. Cilt: 18. Sayı: 1.

VARIŞ, F. (1968). Ergenin Gelişimine Etki Yapan Kültürel Faktörler. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. Cilt: 1. Sayı: 1.

WICKE, P., (1990). **Rock Music: Culture, Aesthetics, And Sociology**. Cambridge: Cambridge University Press.

YETKİN, S.K. (1968). Güzel Sanatların Eğitimdeki yeri. **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. Cilt: 1. Sayı:1.

ZİYA, S. (2000) **Gelişim ve Öğrenme**, 7. Baskı, Nobel Yayın dağıtım Ltd. Şti.-Ankara.

Orta Öğretim Genel Müdürlüğü. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri. <<http://ogm.meb.gov.tr>> . 05/04/2009.

EK-I: 9.SINIF ÖĞRENCİ RESİMLERİ

Bu ekte AGSL Resim Bölümü 9.sınıf öğrenci resimleri verilmiştir.

Öğrenci resimlerinin sayfalara düzgün ve görünür şekilde yerleştirilmeleri için bazı resimlerin döndürülerek konulması gerekmiştir.

Her sayfada yukarıda yer alan resimde öğrencinin Rock müzik dinlemeden önce yaptığı resim görülmektedir.

Aşağıda yer alan resimde ise Rock müzik dinleyerek yapılan resim yer almaktadır.

9.Sınıf Öğrencilerinin Resimlerinin Genel Özellikleri

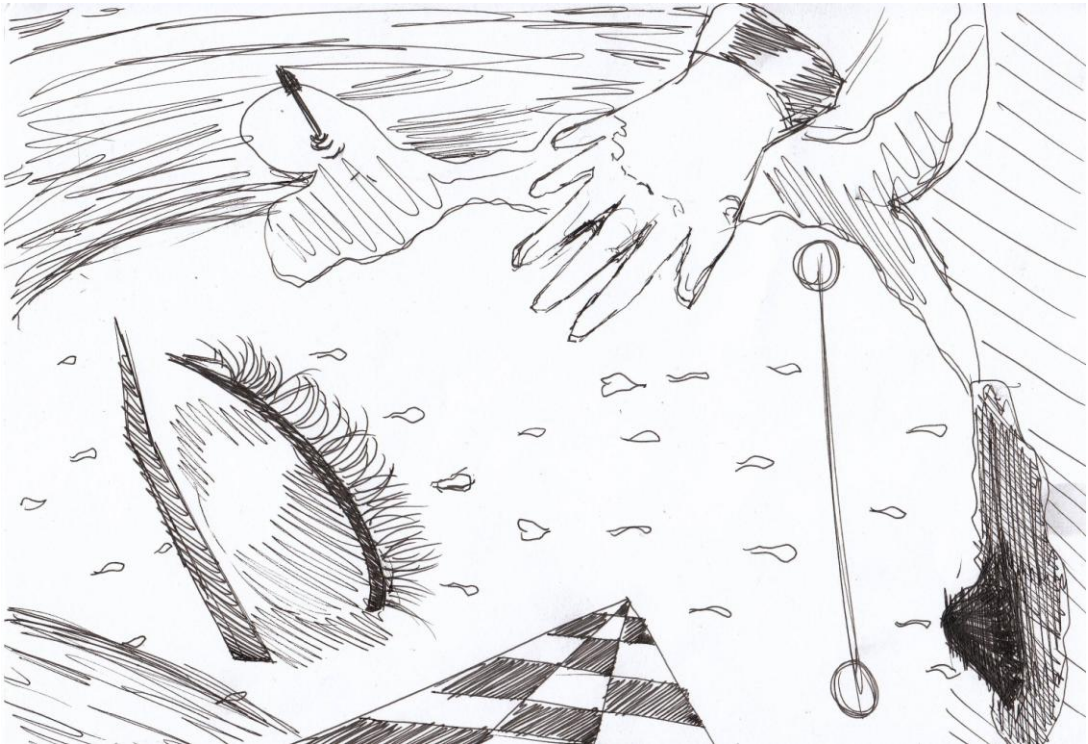
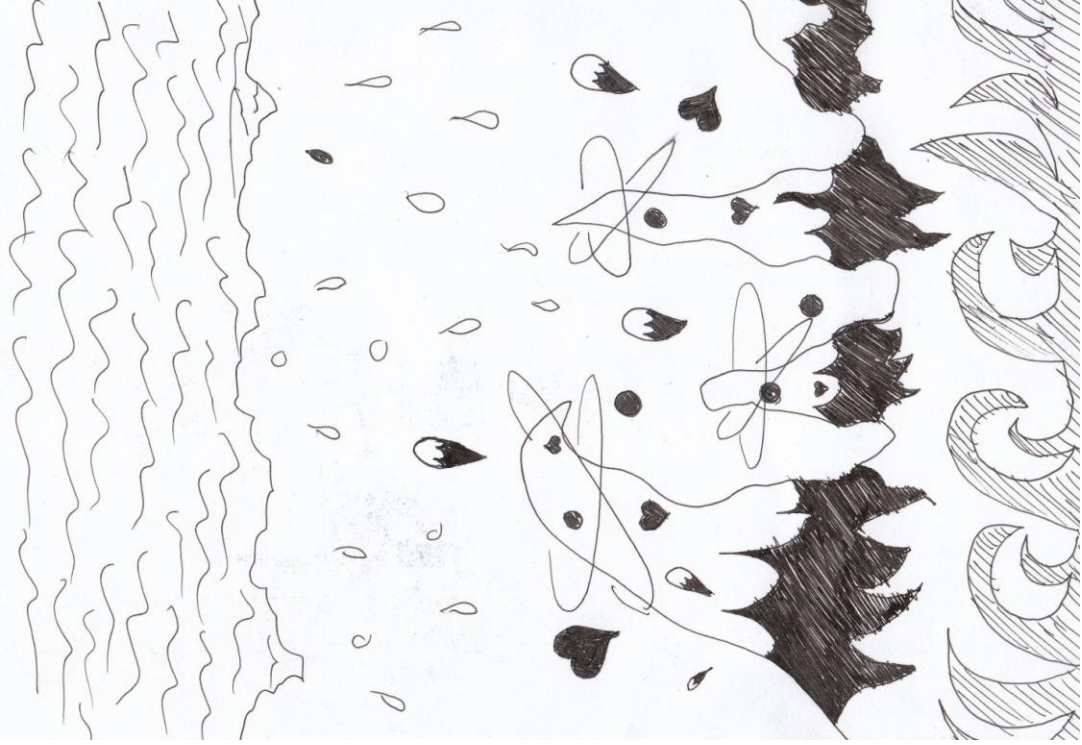
9. Sınıf öğrencileri 14 ve 15 yaş gruplarından oluşmaktadır.

Resim Çalışması yapılacağı konusunda öğrenciler önceden bilgilendirilmekle beraber, öğrencilerin rutin olarak yanlarında bulunan malzemeler kullanılmıştır.

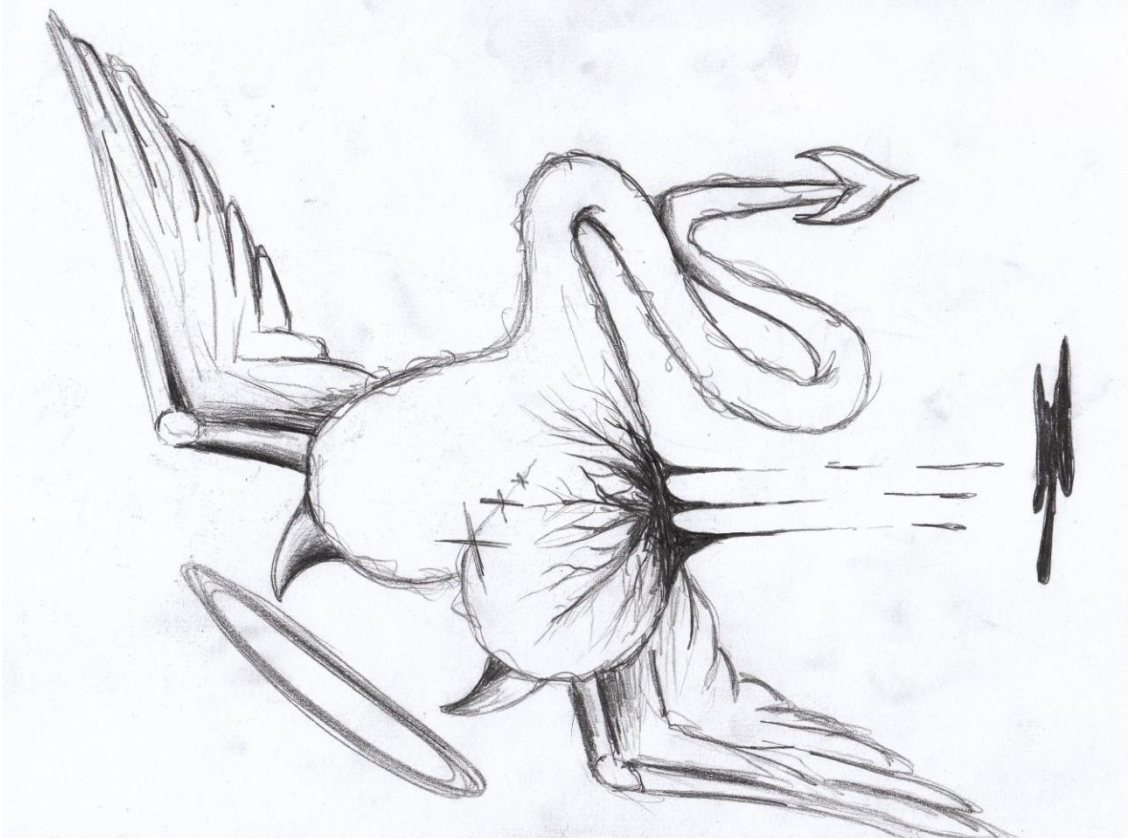
Öğrencilerin resimleri genel olarak karakalem tekniğinde yapılmıştır.

Malzeme olarak resim kalemi dışında siyah keçeli kalem ve siyah pilot kalem kullanılmıştır.

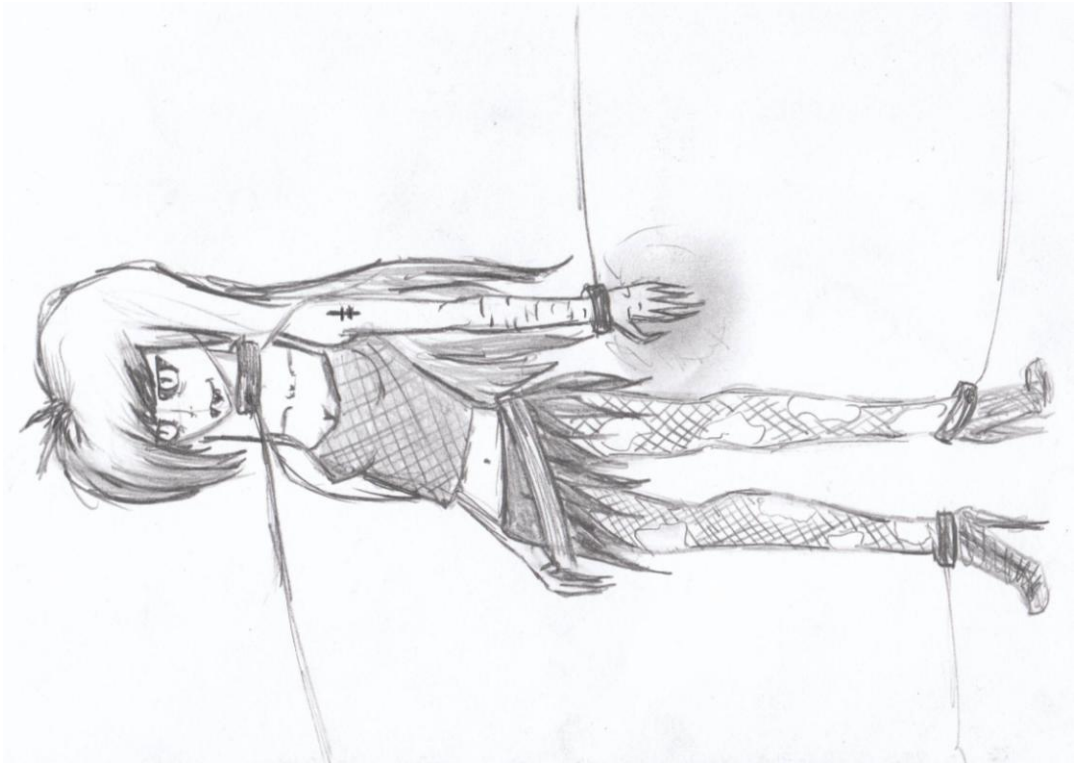
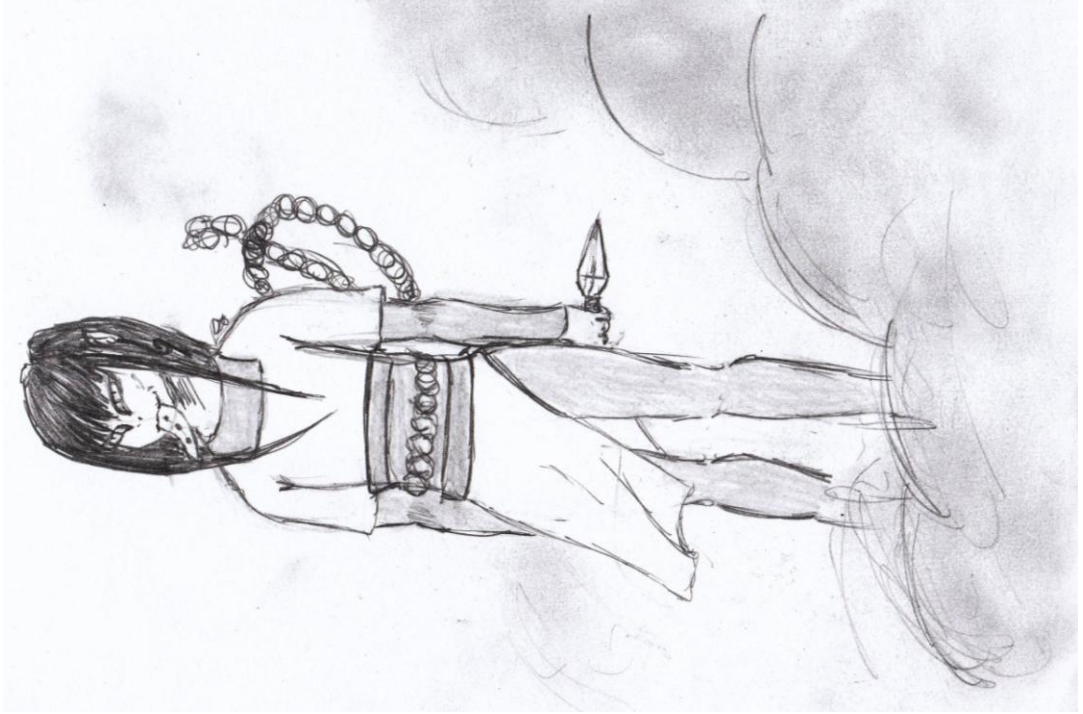
ŞEKİL I-1 9.sınıf kız öğrenci çalışması

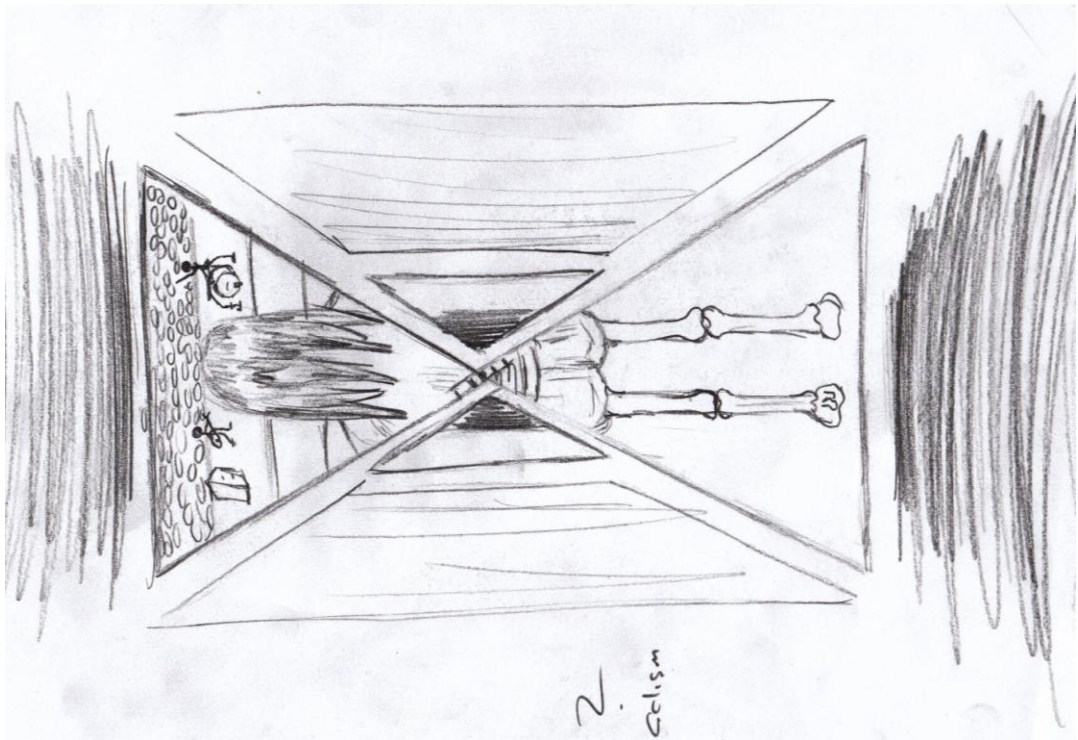
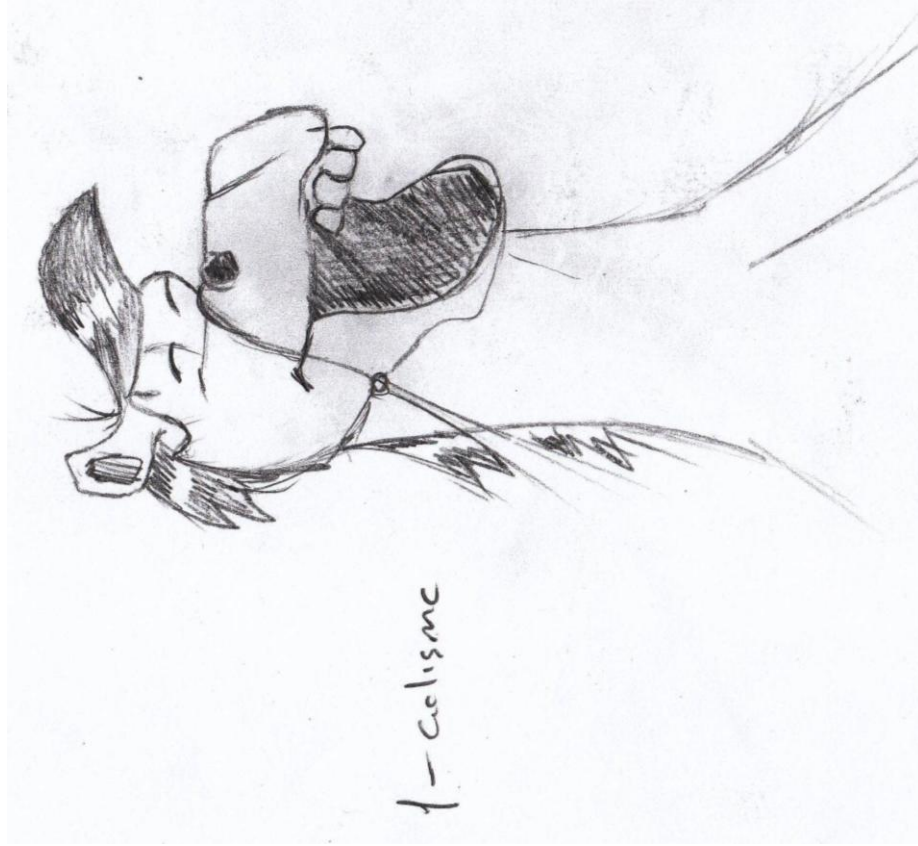
ŞEKİL I-2 9.sınıf kız öğrenci çalışması

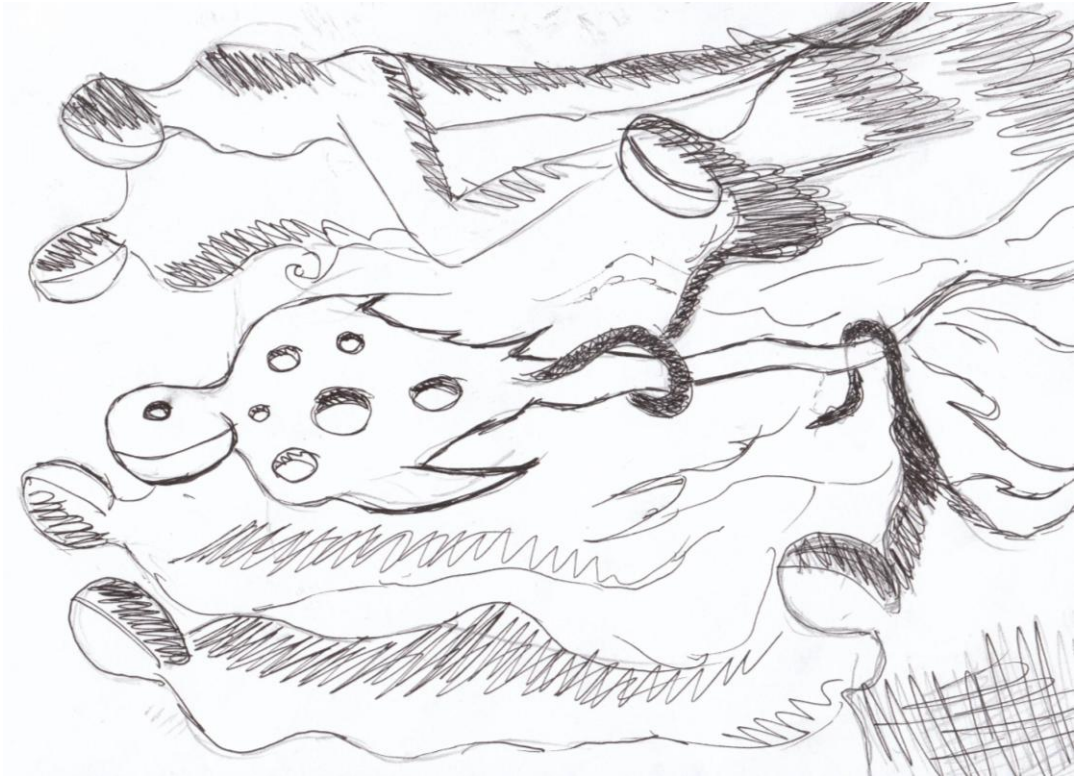
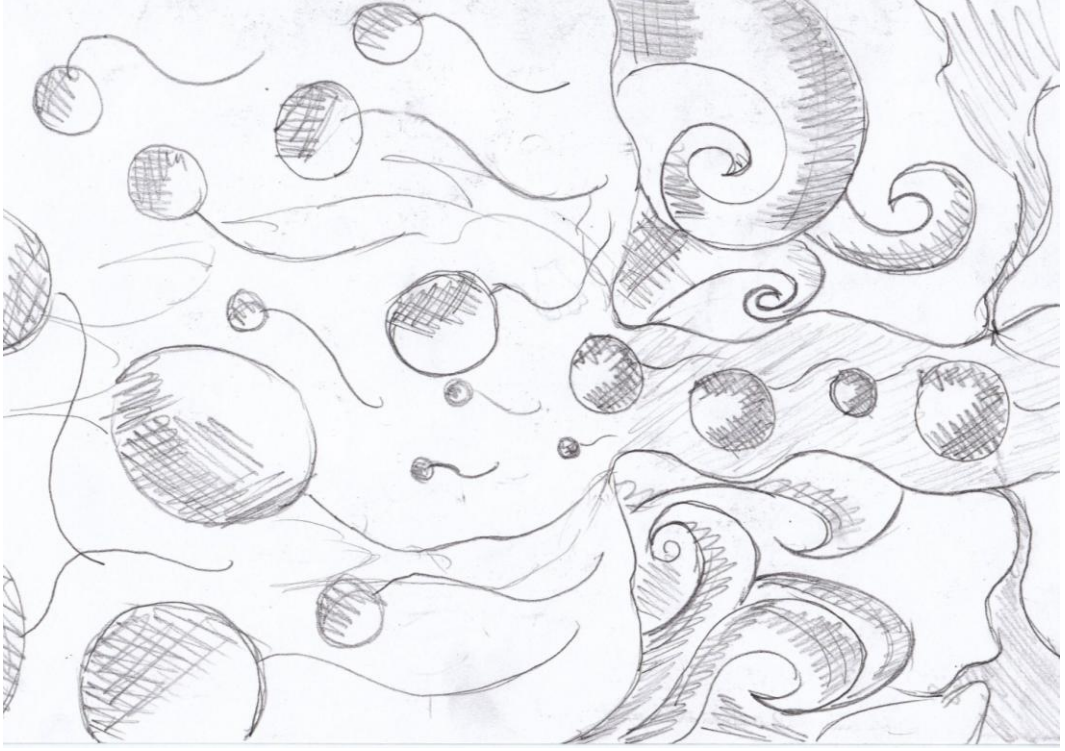
ŞEKİL I-3 9. Sınıf kız öğrenci çalışması

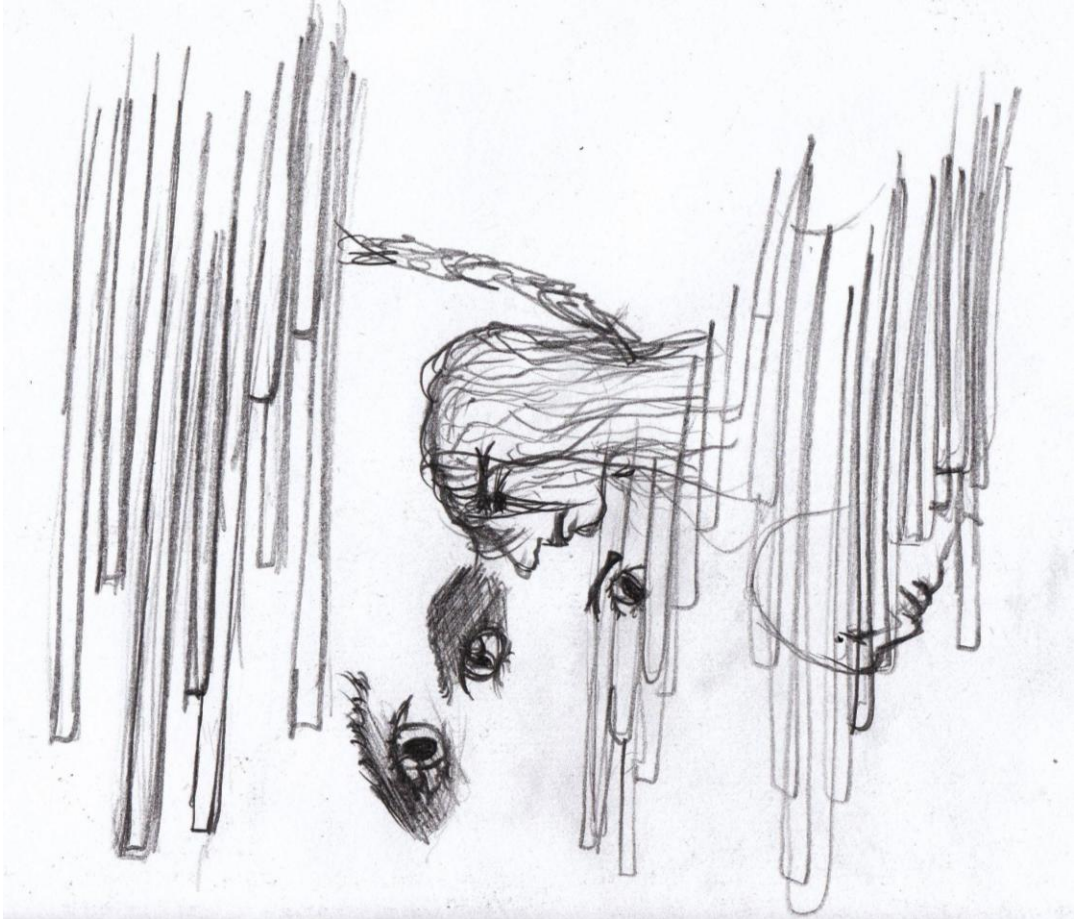
ŞEKİL I-4 9.Sınıf kız öğrenci çalışması

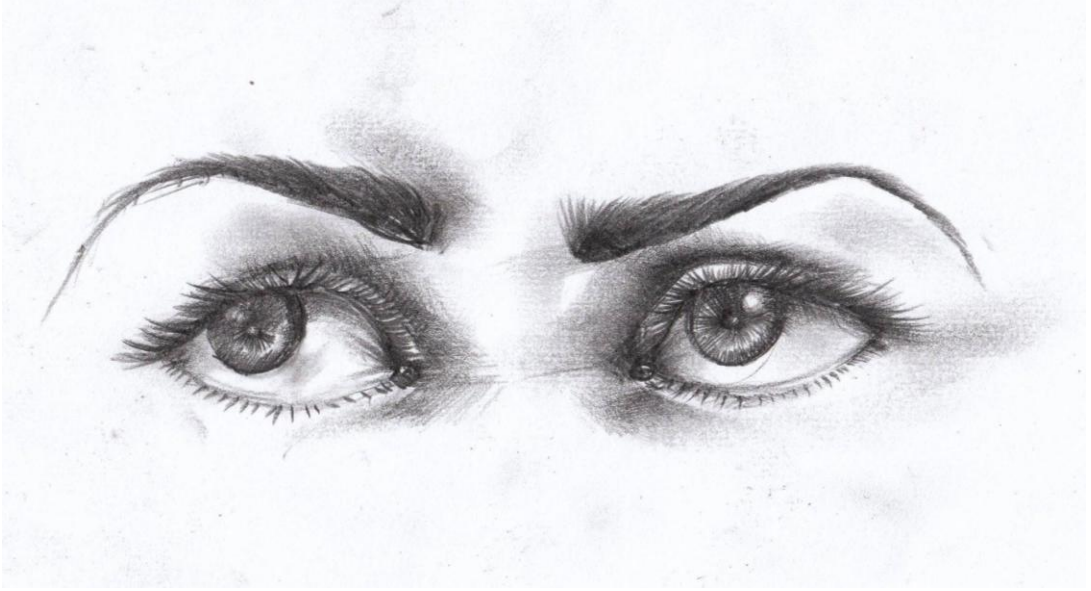
ŞEKİL 1-5

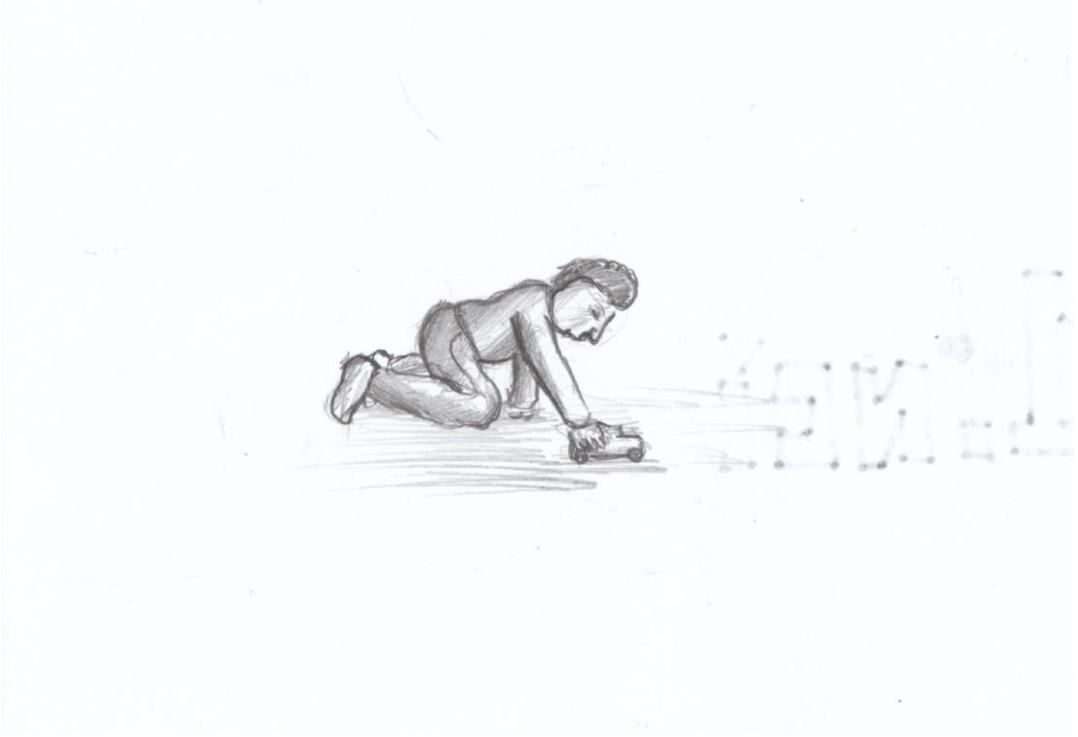
ŞEKİL I-6 9. Sınıf erkek öğrenci çalışması

ŞEKİL I-7 9.sınıf erkek öğrenci çalışması

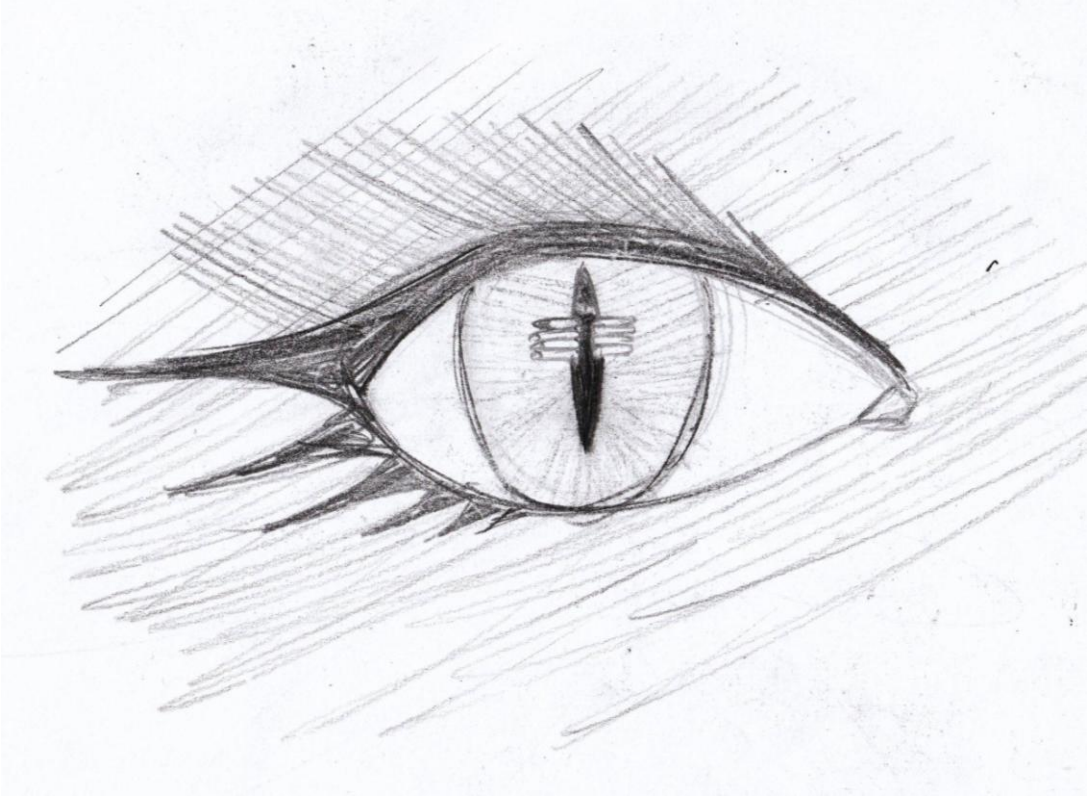
ŞEKİL I-8 9. sınıf erkek öğrenci çalışması

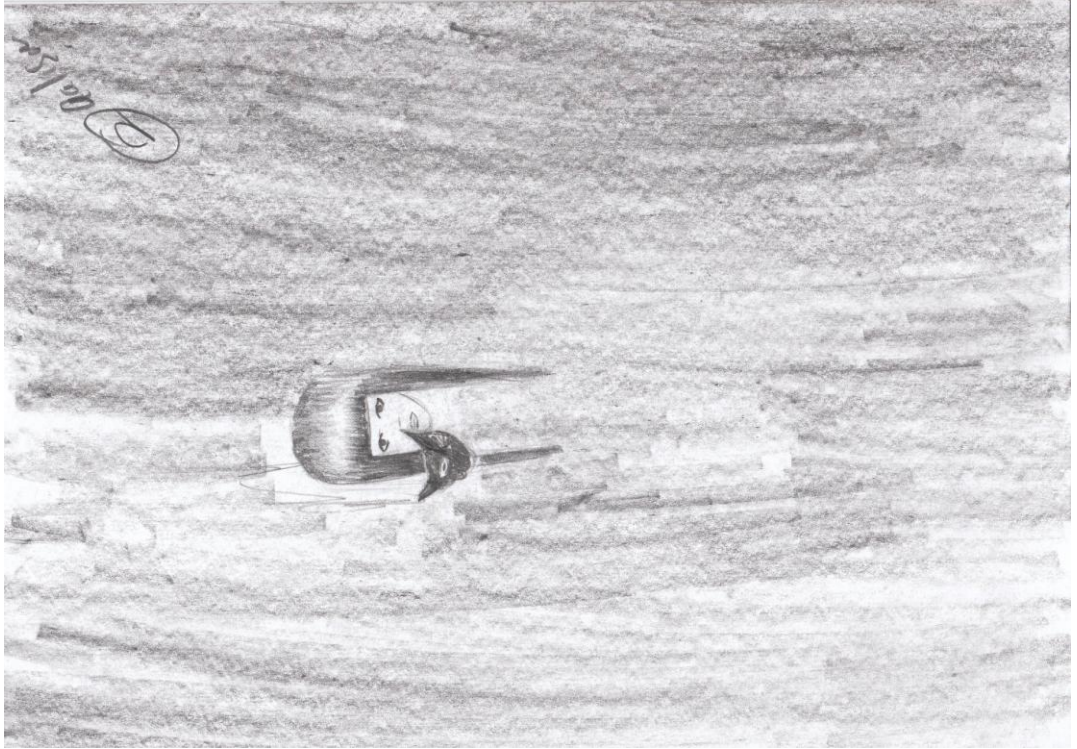
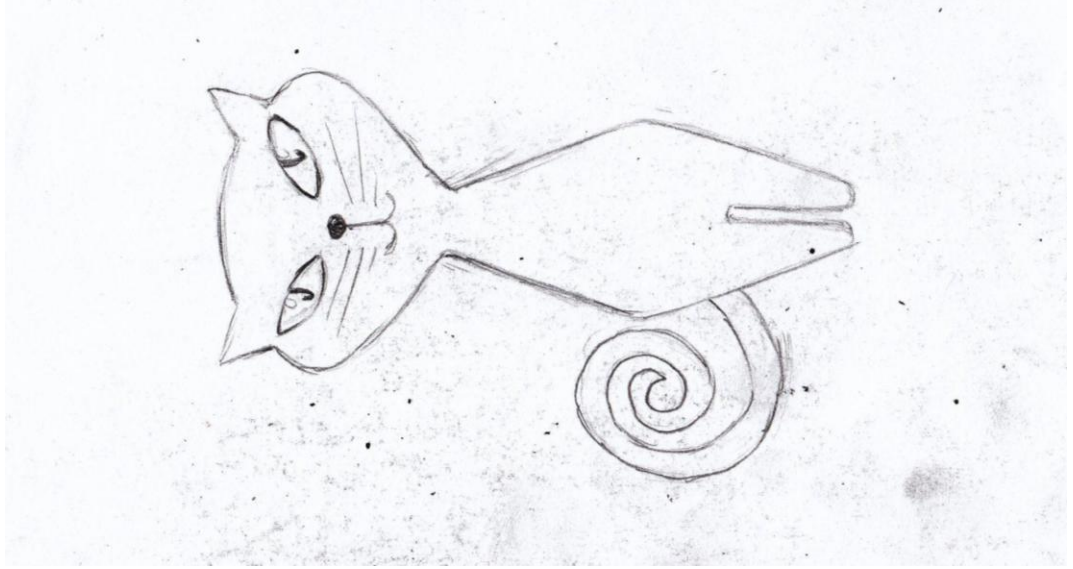
ŞEKİL I-9 9.sınıf erkek öğrenci çalışması

ŞEKİL I-10 9.sınıf kız öğrenci çalışması

ŞEKİL I-11 9.sınıf kız öğrenci çalışması

ŞEKİL I-12

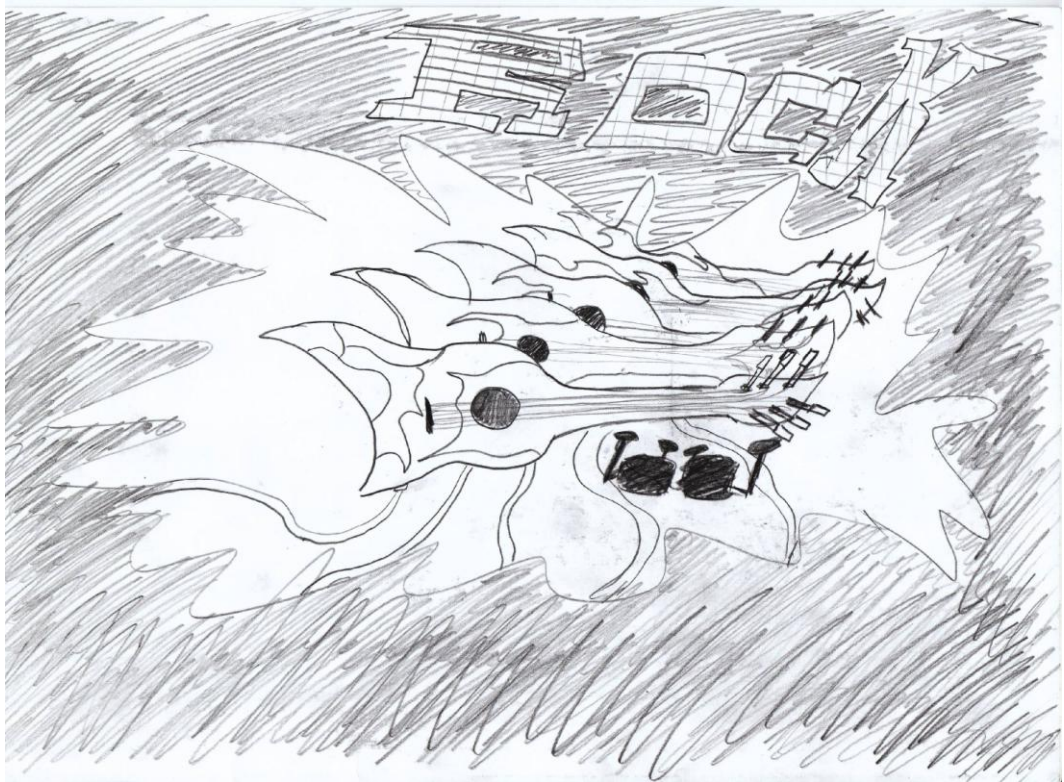
ŞEKİL I-13

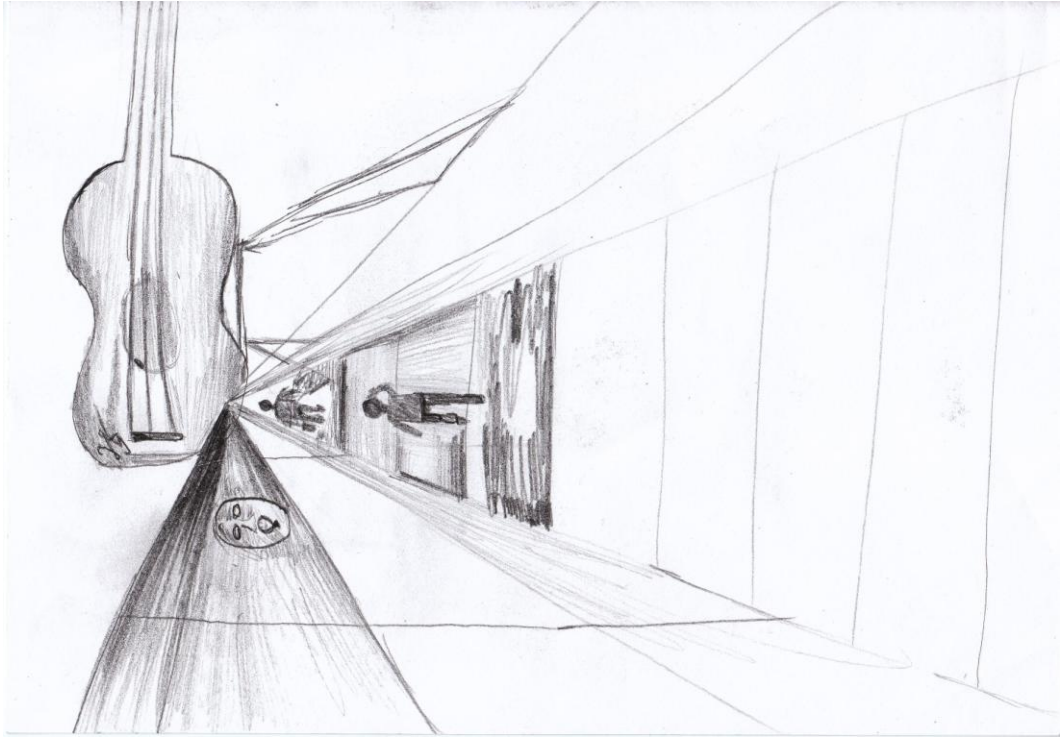
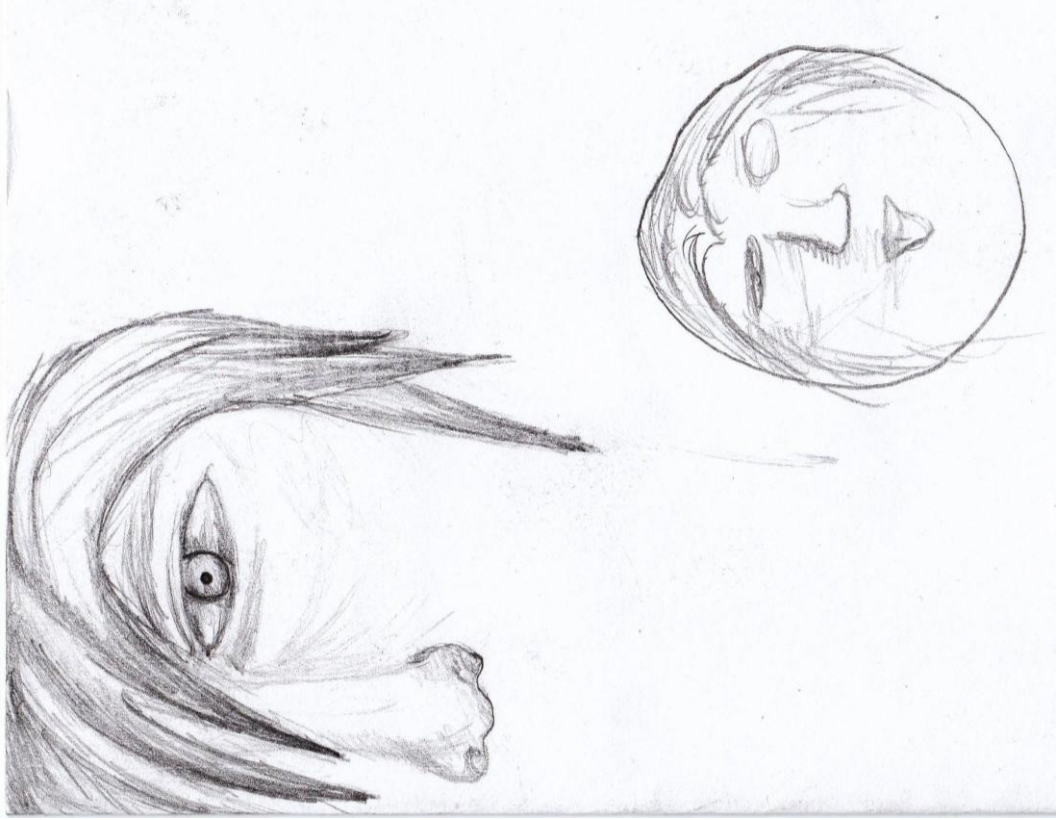
ŞEKİL I-14

ŞEKİL I-15 9.sınıf erkek öğrenci

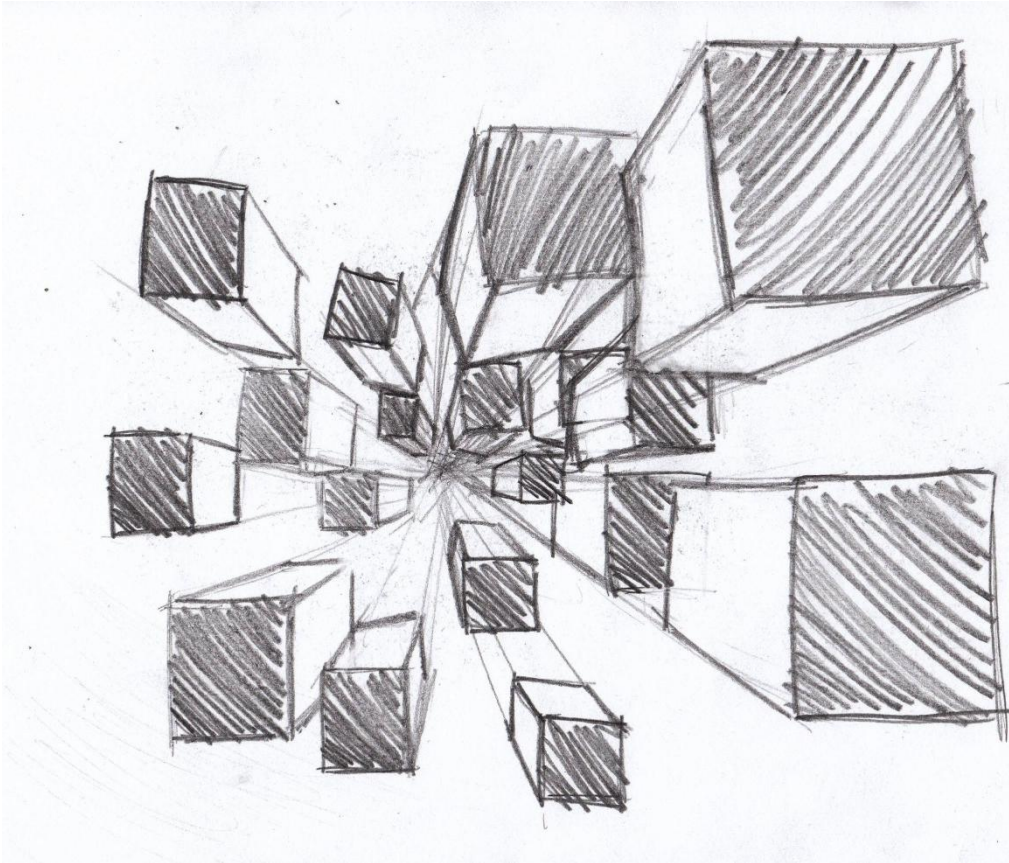
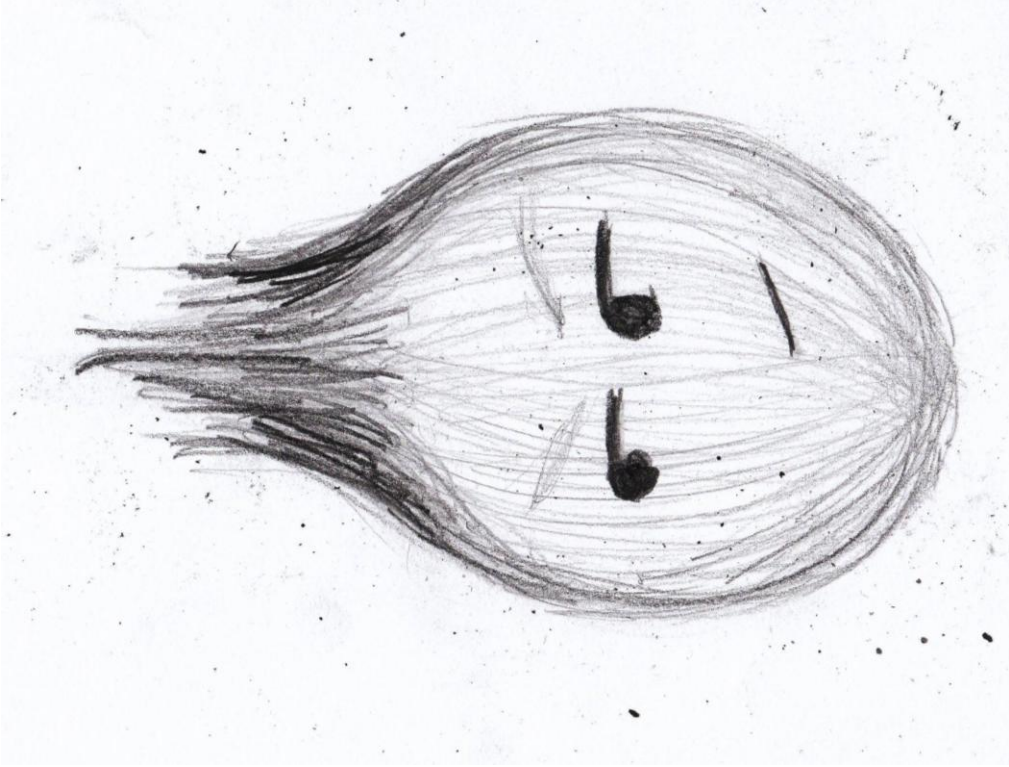
ŞEKİL I-16

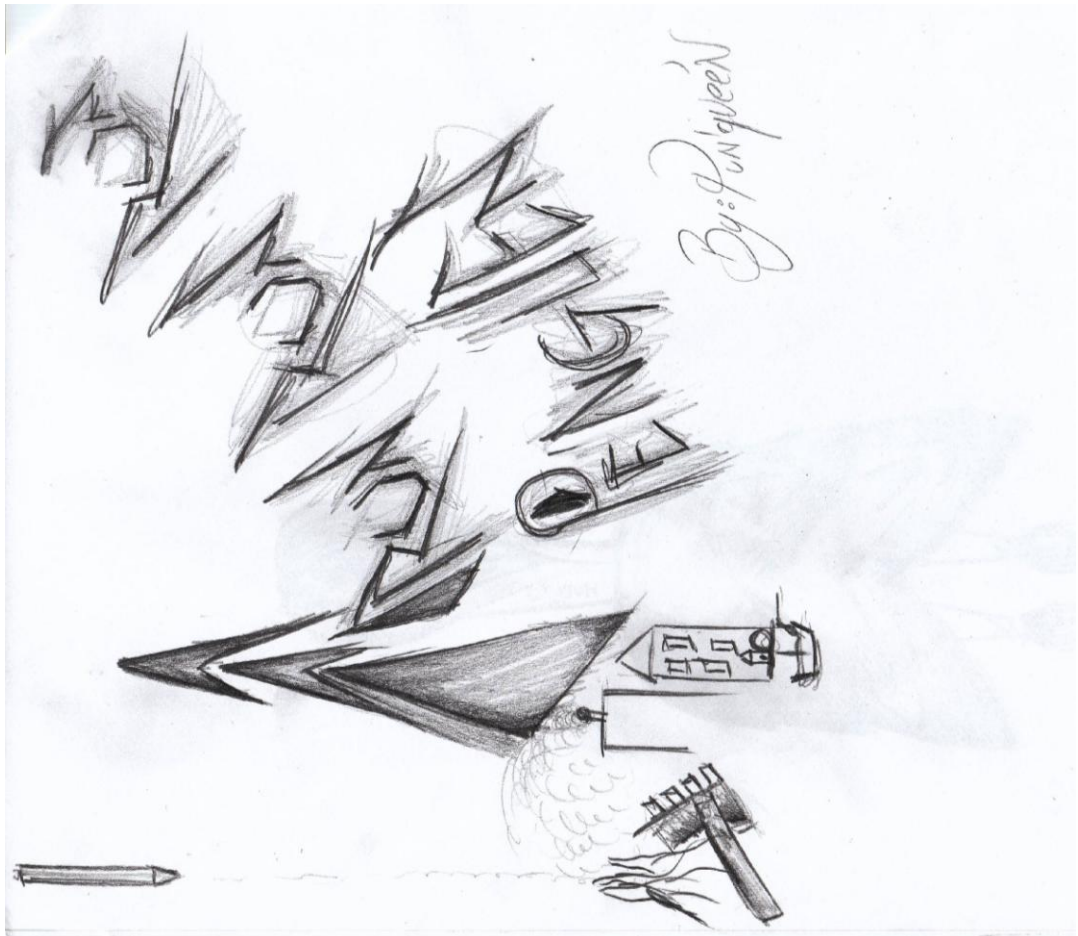
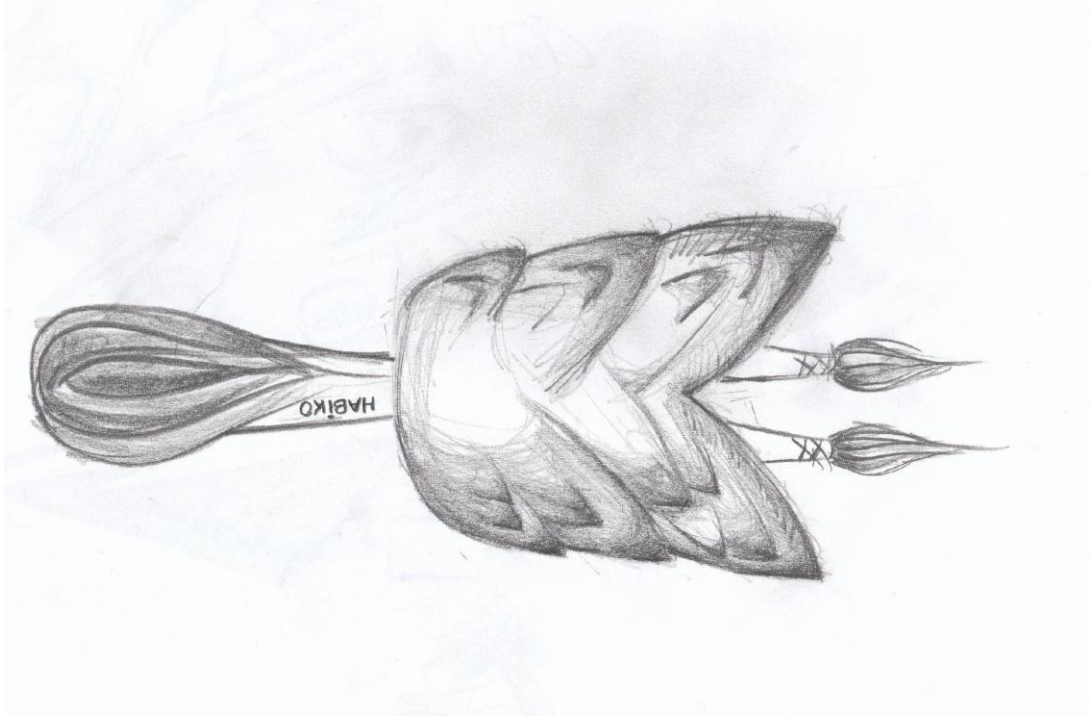
ŞEKİL I-17 9.sınıf erkek öğrenci çalışması

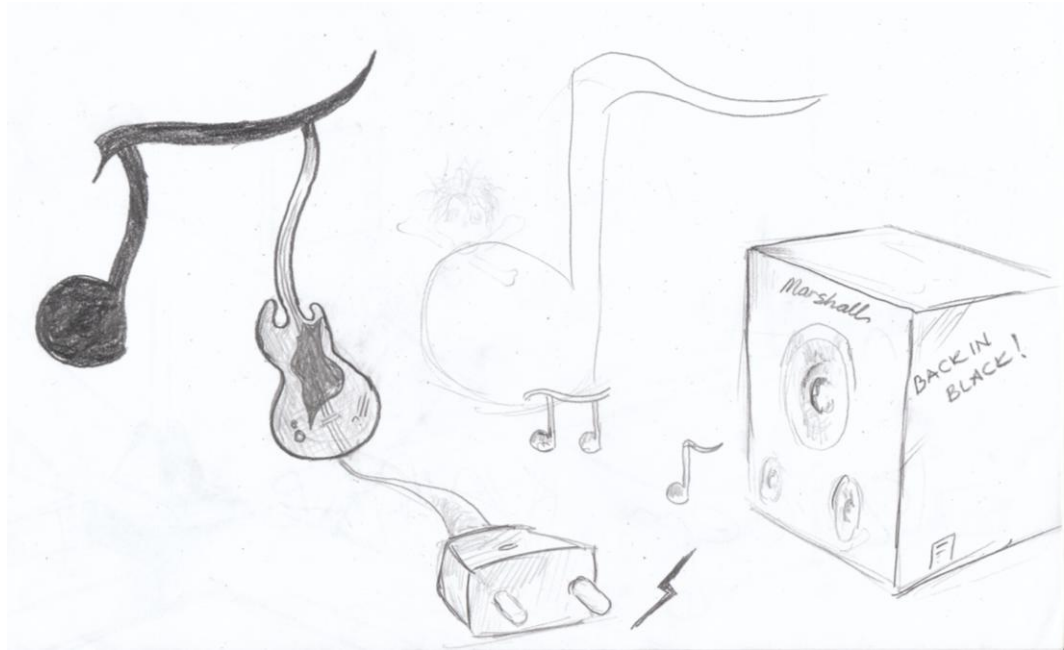
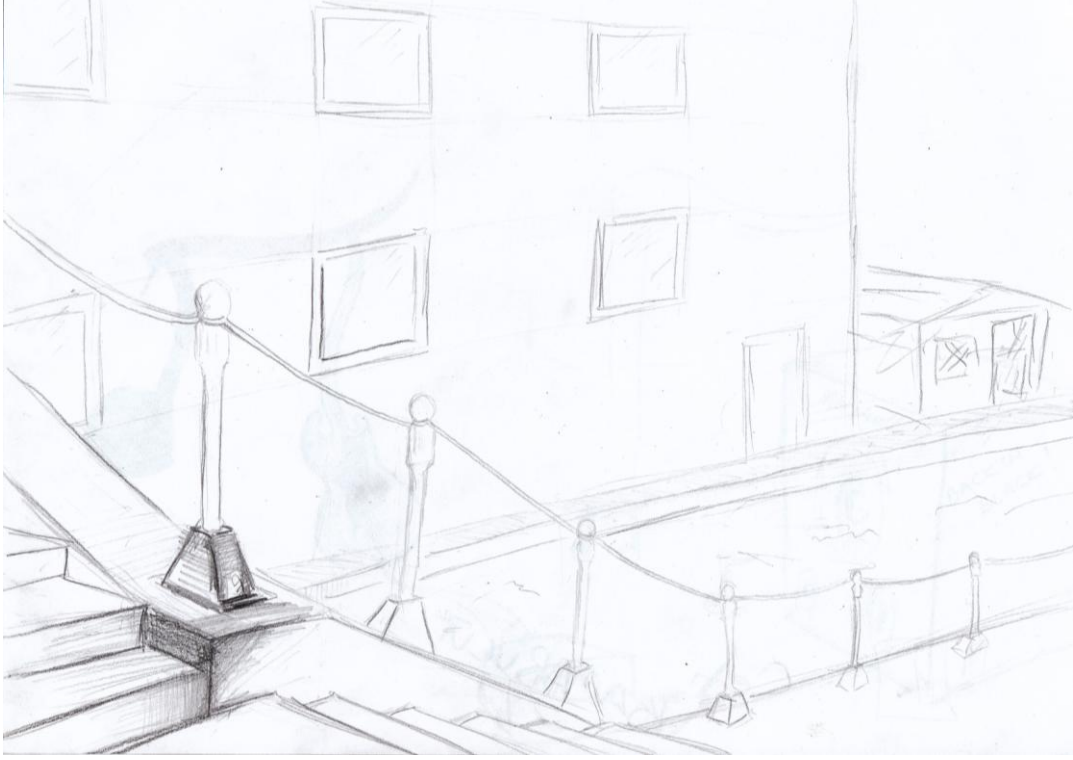
ŞEKİL I-18

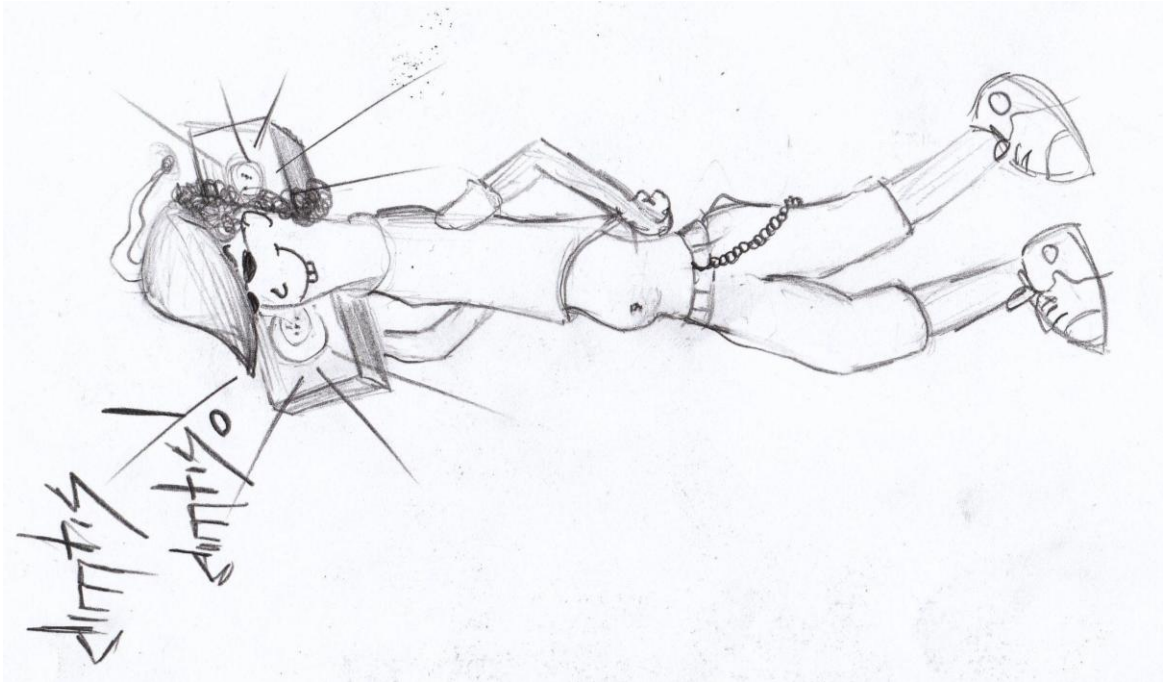
ŞEKİL I-19 9. Sınıf kız öğrenci çalışması

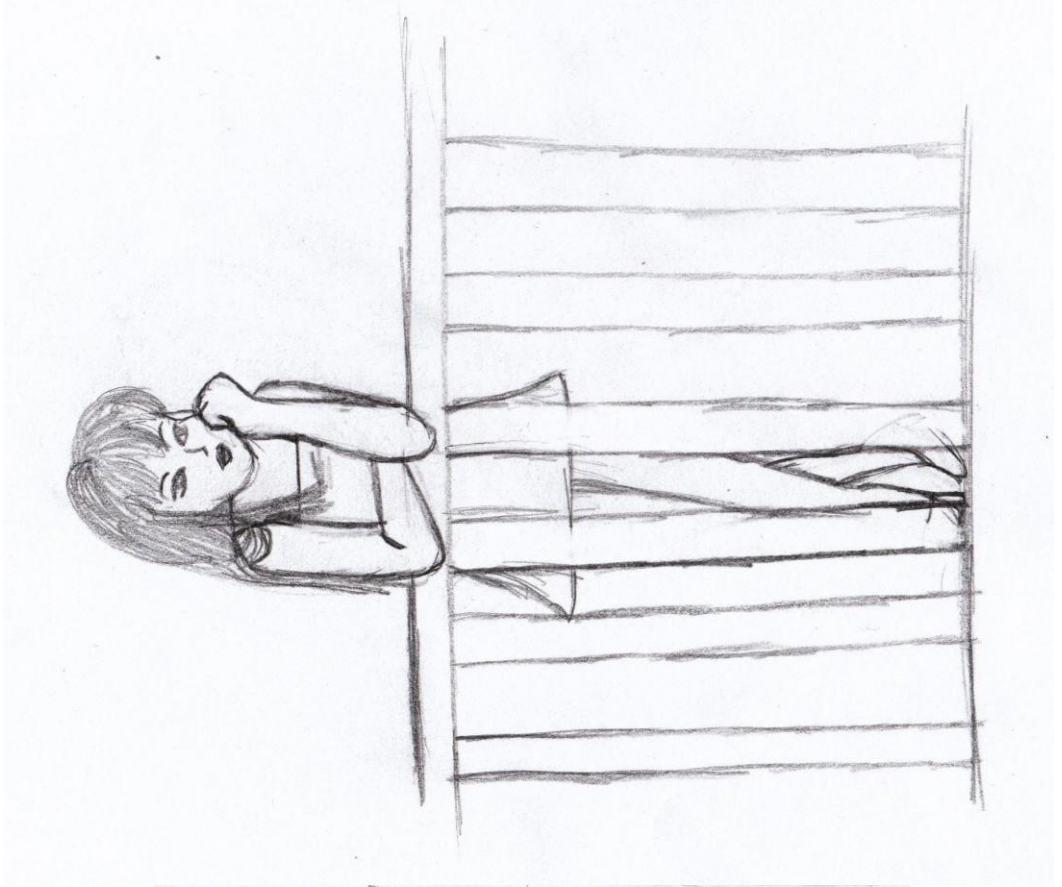
ŞEKİL I-20 9. Sınıf erkek öğrenci çalışması

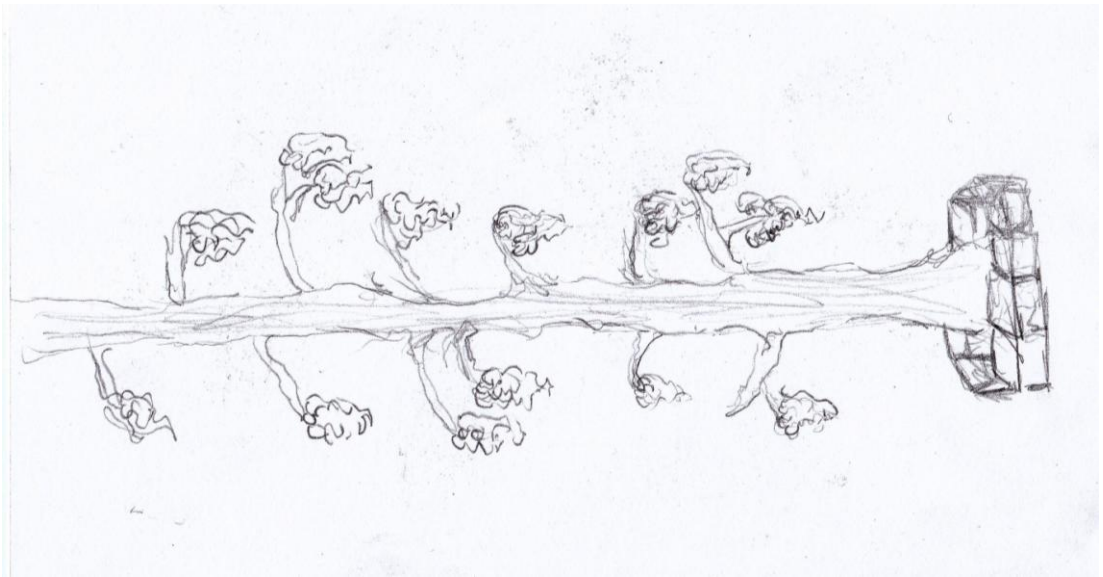
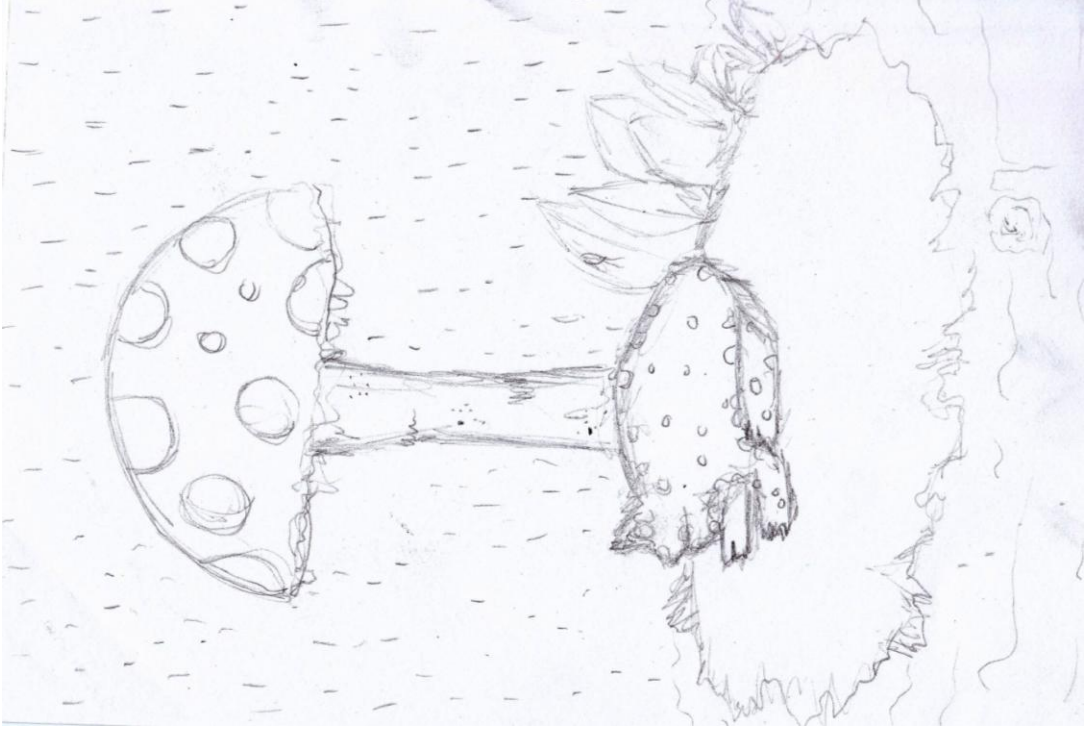
ŞEKİL I -21 9. Sınıf kız öğrenci

ŞEKİL I-22 9. Sınıf kız öğrenci

ŞEKİL I-23

EK-II: 10.SINIF ÖĞRENCİ RESİMLERİ

Bu ekte AGSL Resim Bölümü 10.sınıf öğrenci resimleri verilmiştir.

Öğrenci resimlerinin sayfalara düzgün ve görünür şekilde yerleştirilmeleri için bazı resimlerin döndürülerek konulması gerekmiştir.

Her sayfada yukarıda yer alan resimde öğrencinin Rock müzik dinlemeden önce yaptığı resim görülmektedir.

Sayfanın aşağısında yer alan resimde ise Rock müzik dinledikten sonra yapılan resim yer almaktadır.

10.Sınıf Öğrencilerinin Resimlerinin Genel Özellikleri

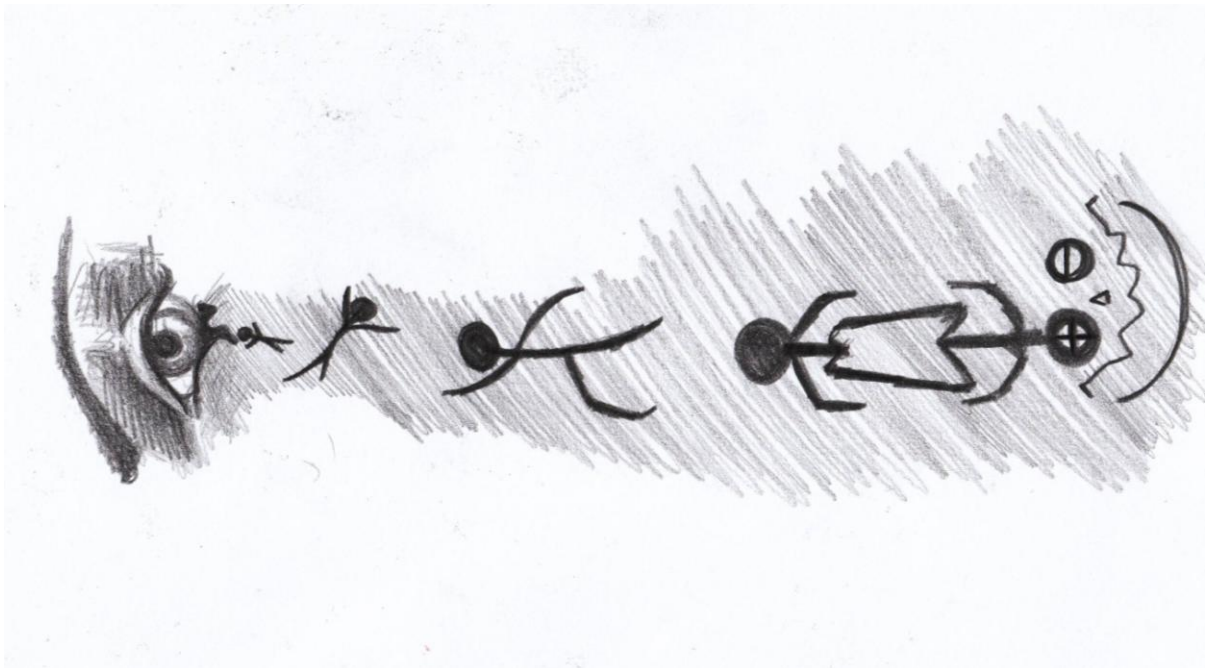
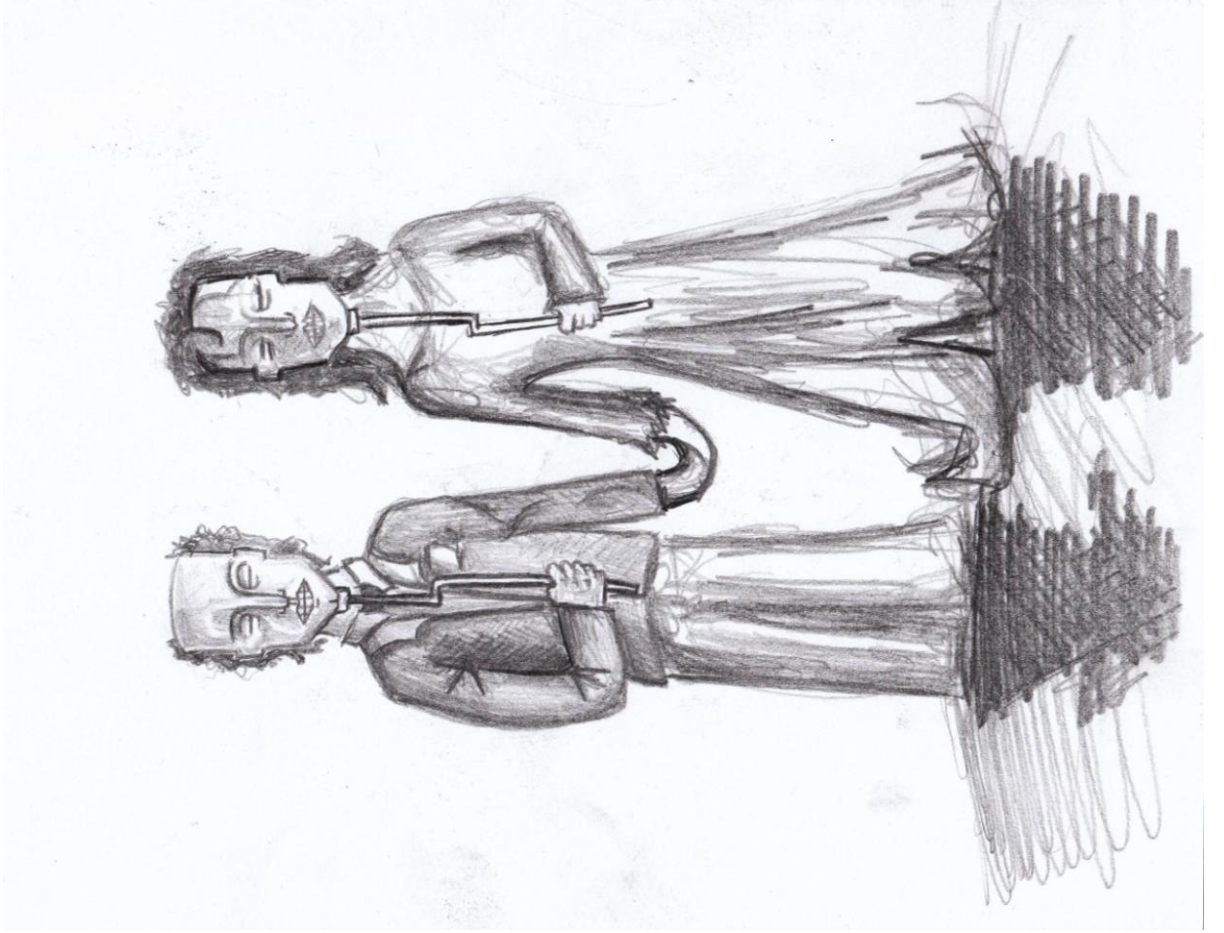
10. Sınıf öğrencileri 15, 16 ve 17 yaş gruplarından oluşmaktadır.

Resim Çalışması yapılacağı konusunda öğrenciler önceden bilgilendirilmekle beraber, öğrencilerin rutin olarak yanlarında bulunan malzemeler kullanılmıştır.

Öğrencilerin resimleri genel olarak karakalem tekniğinde yapılmıştır.

Malzeme olarak resim kalemi dışında suluboya, pastel boya, çini mürekkebi, siyah keçeli kalem, renkli pilot kalem kullanılmıştır.

ŞEKİL 2-1 10.sınıf erkek öğrenci çalışması

ŞEKİL 2-2 10.sınıf erkek öğrenci çalışması

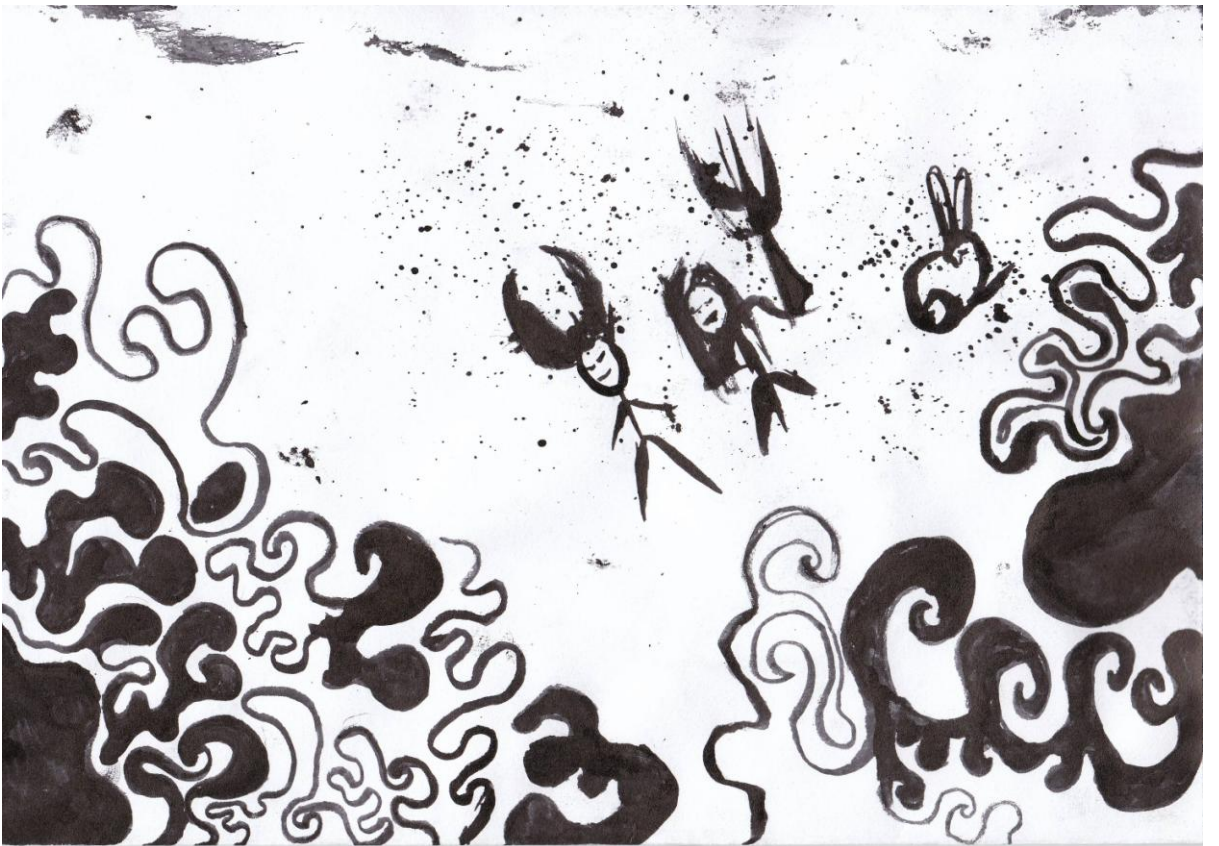
ŞEKİL2-3 10.sınıf kız öğrenci çalışması

ŞEKİL2-4 10.sınıfkız öğrenci çalışması

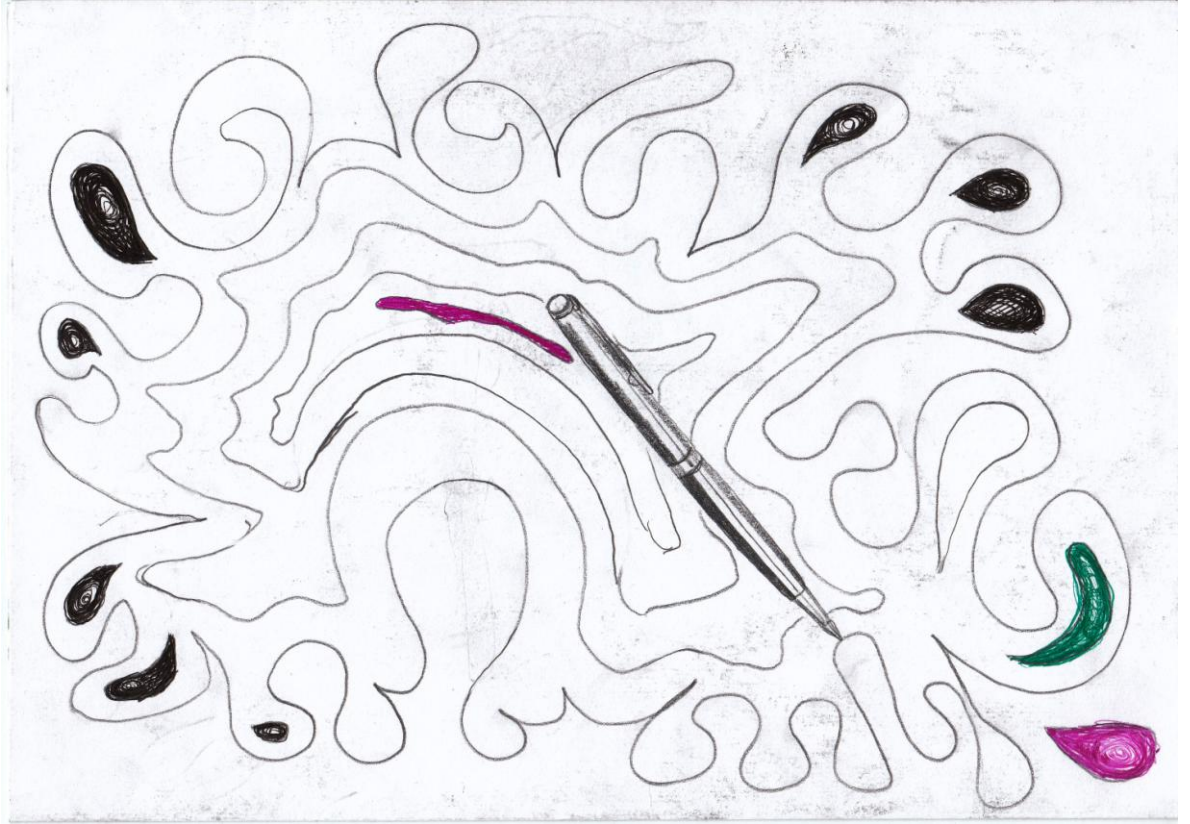
ŞEKİL2-5 10.sınıf kız öğrenci çalışması

ŞEKİL 2-6 10.sınıf kız öğrenci çalışması

ŞEKİL 2-7 10.sınıf kız öğrenci çalışması

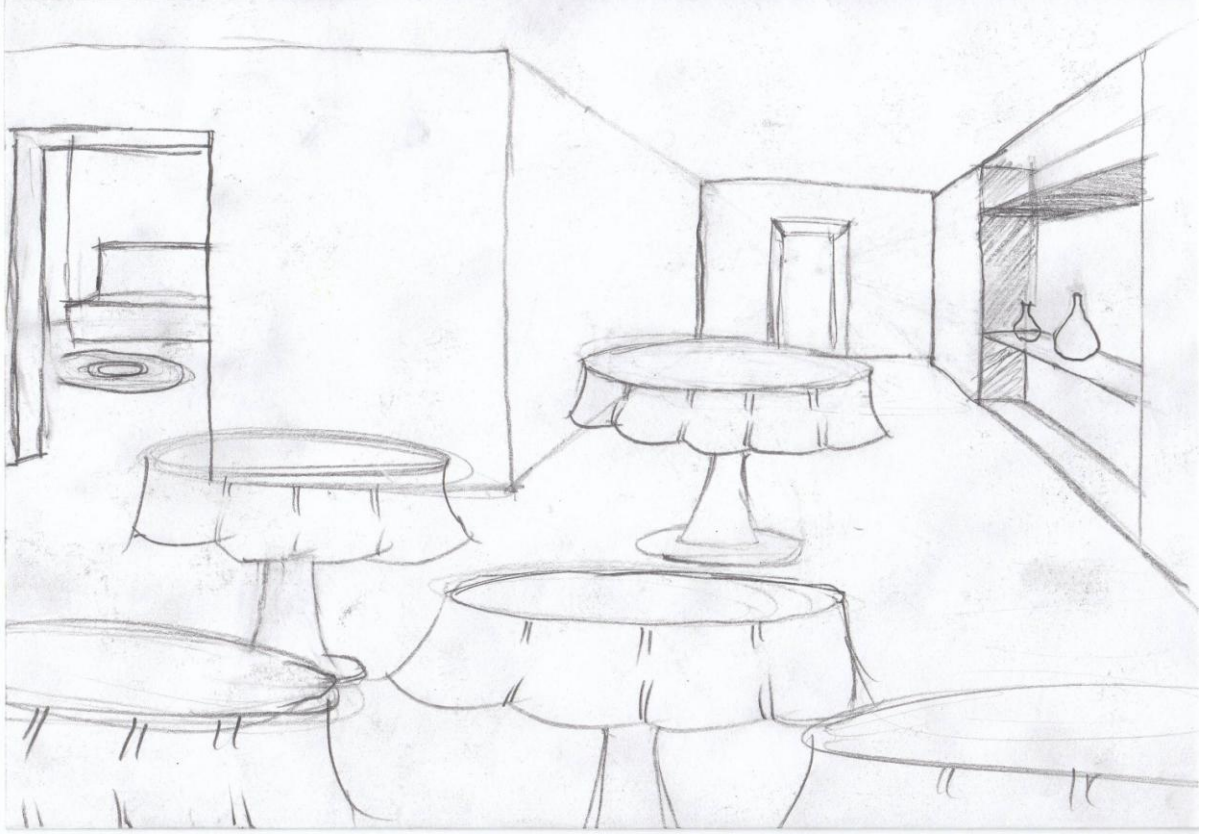
ŞEKİL 2-8 10. Sınıf kız öğrenci çalışması

ŞEKİL 2-9 10.sınıfkız öğrenci çalışması

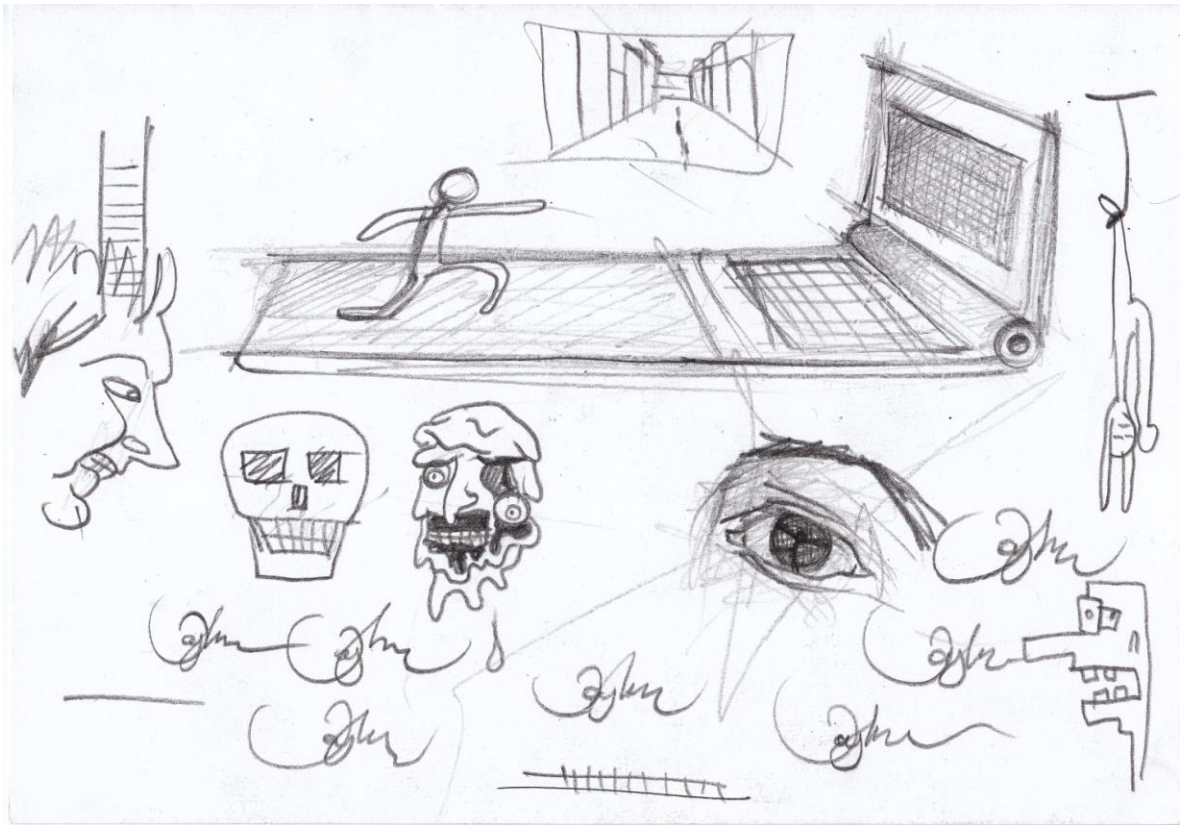
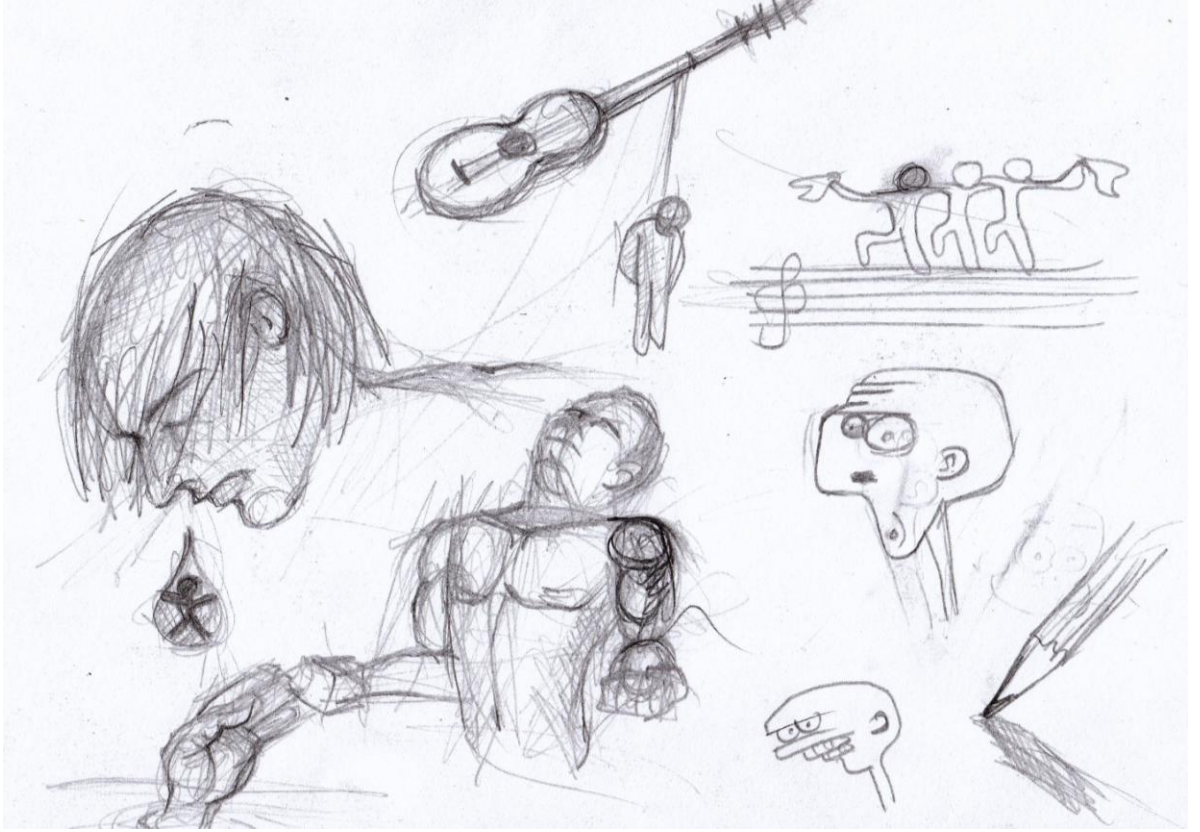
ŞEKİL 2-10 10.sınıf erkek öğrenci çalışması

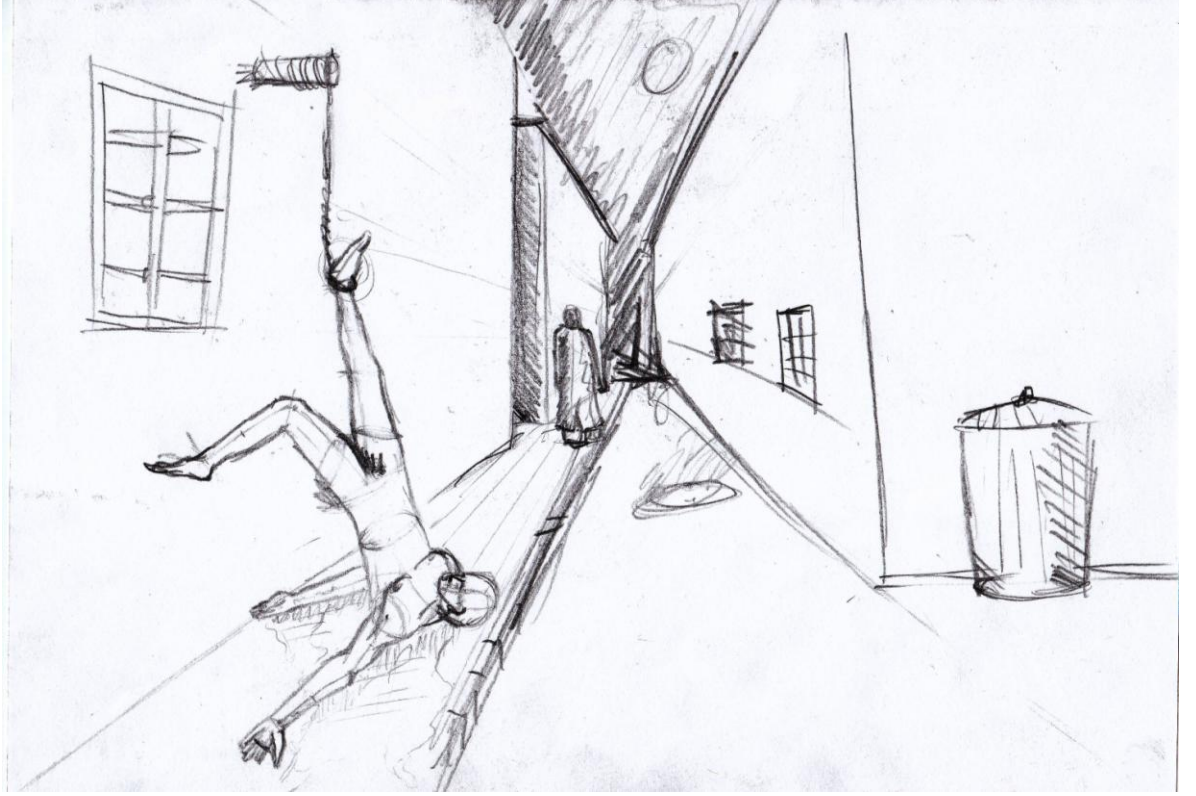
ŞEKİL 2-11 10.sınıf kız öğrenci çalışması

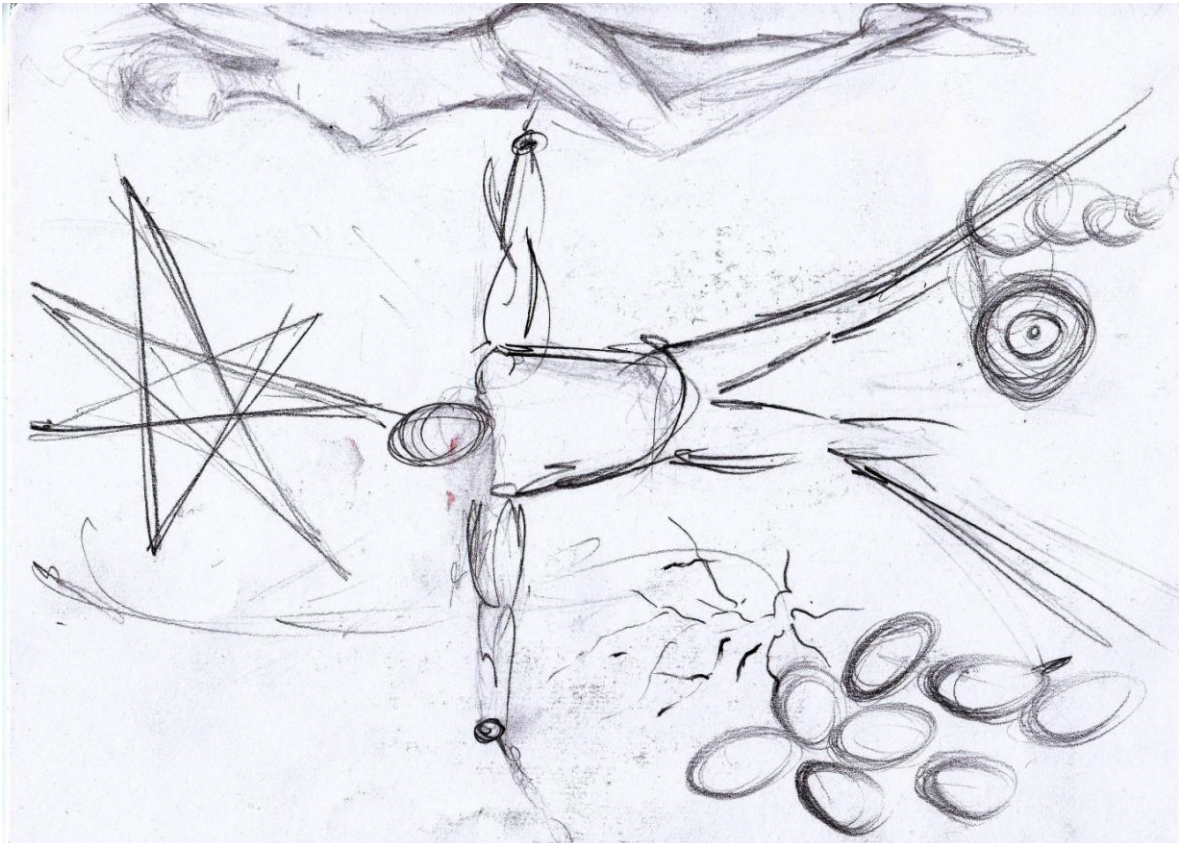
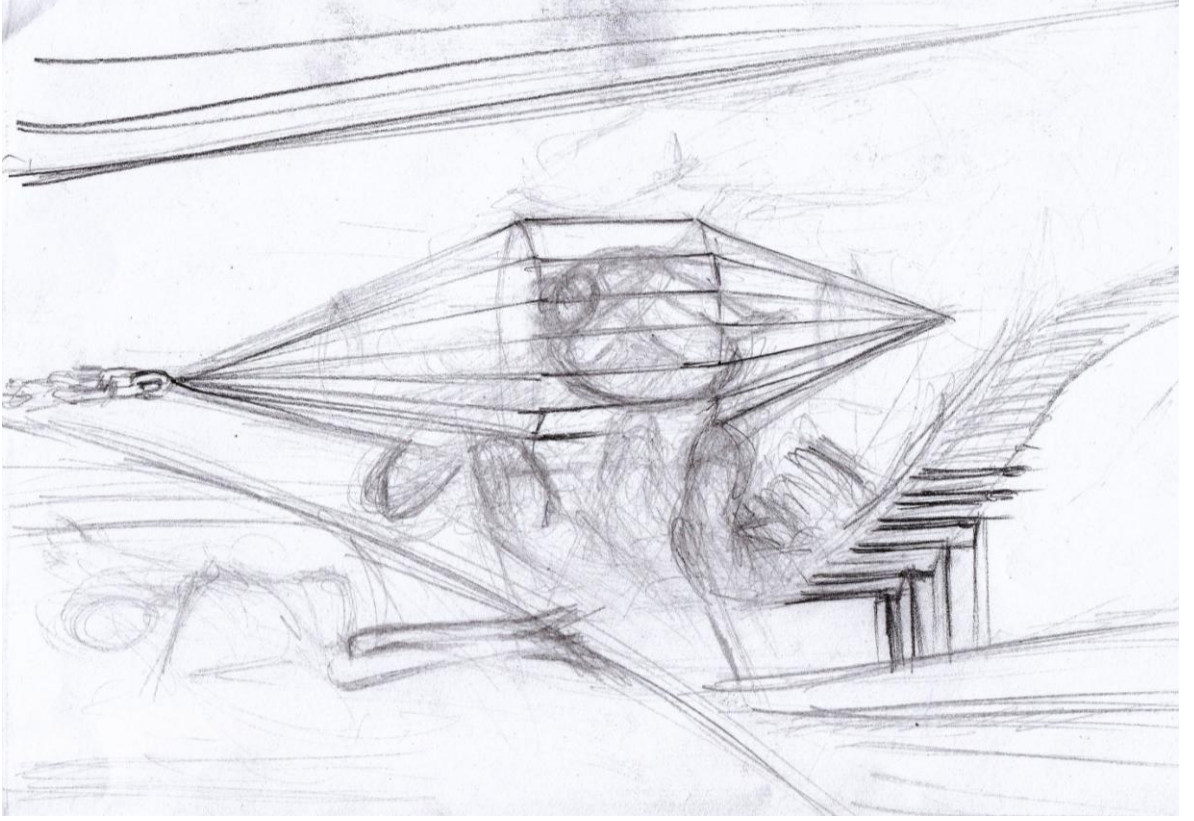
ŞEKİL 2-12 10.sınıf erkek öğrenci çalışması

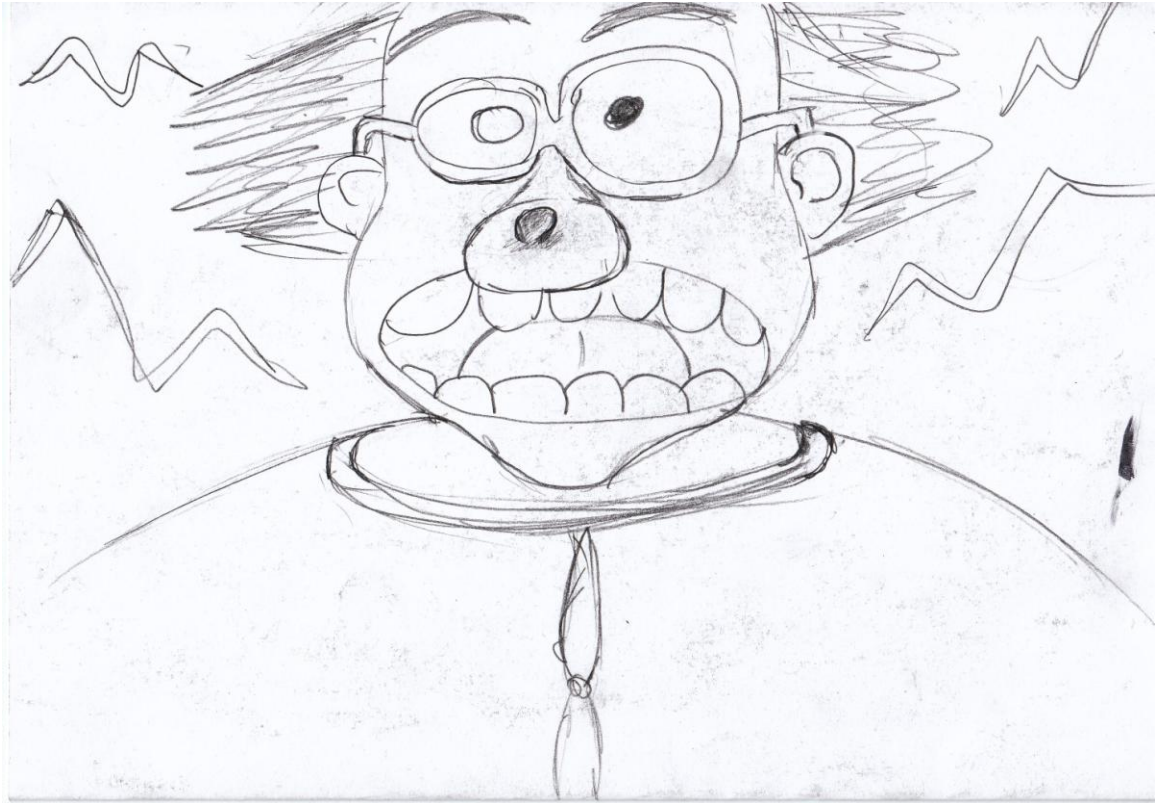
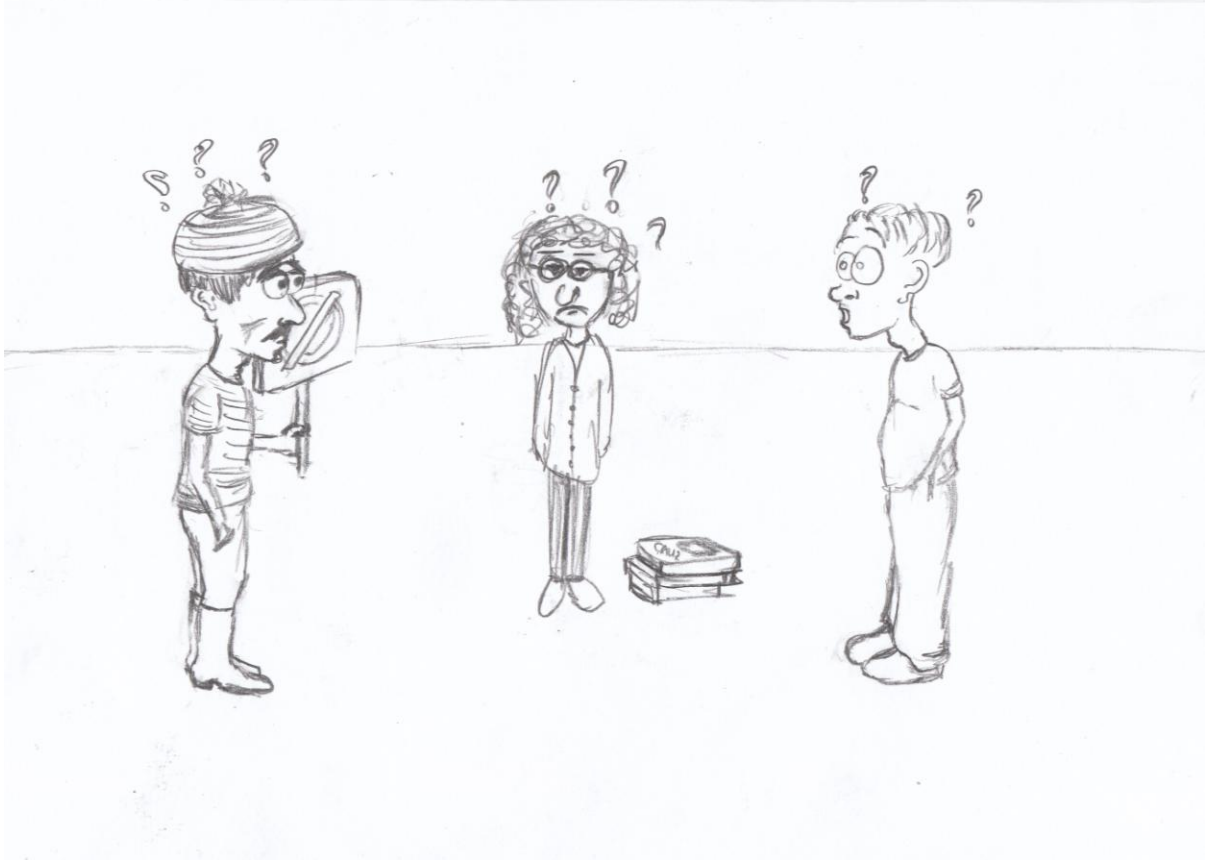
ŞEKİL 2-13 10.sınıf erkek öğrenci çalışması

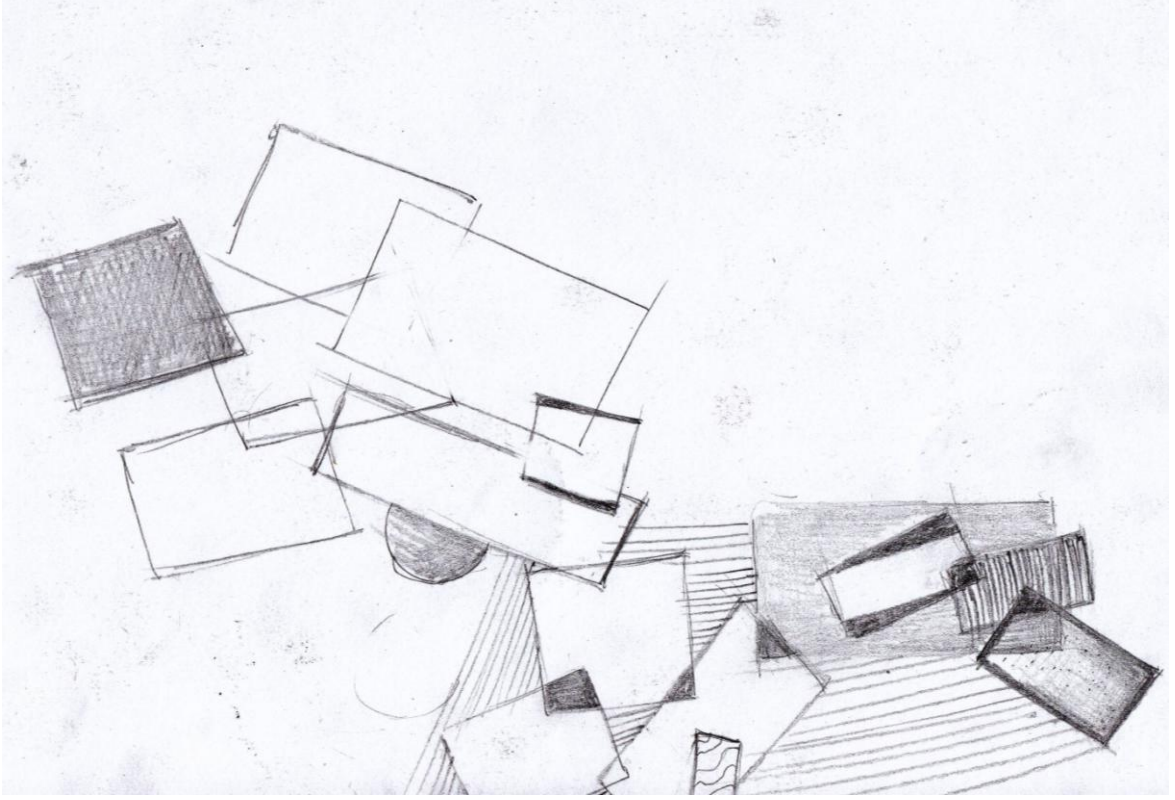
ŞEKİL 2-14 10.sınıf kız öğrenci çalışması

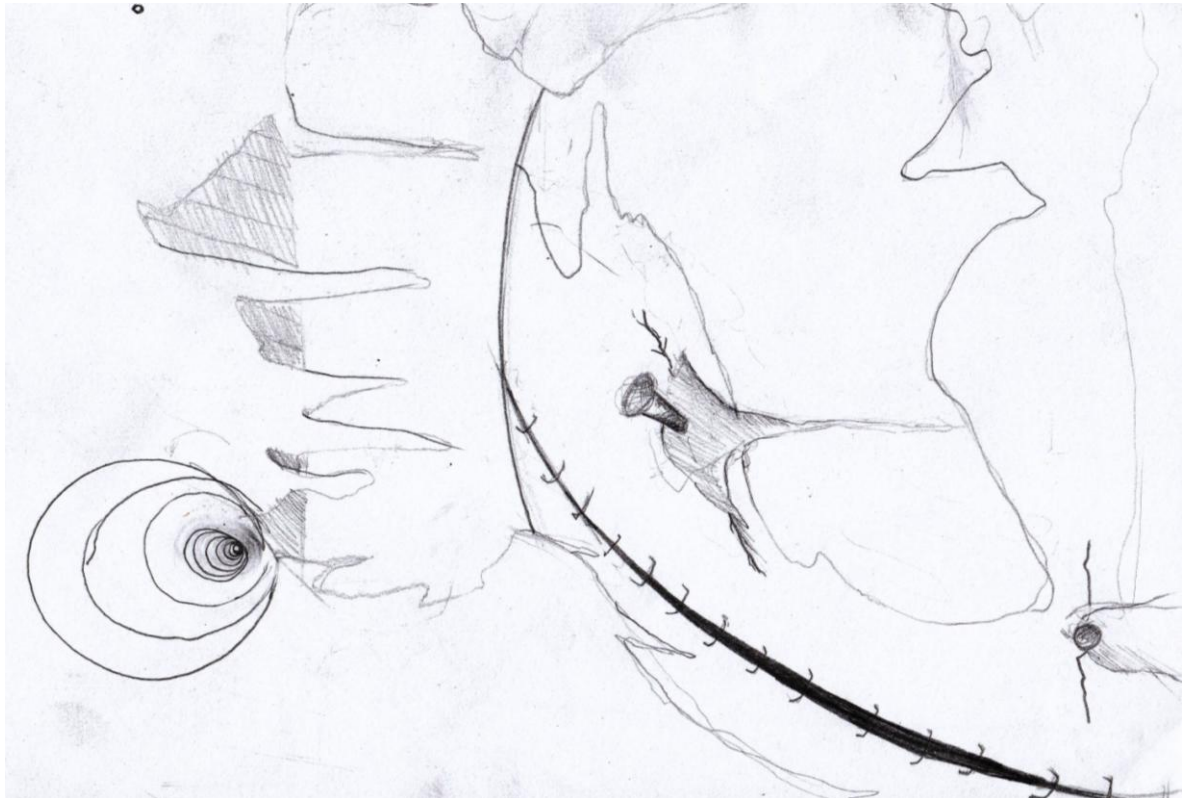
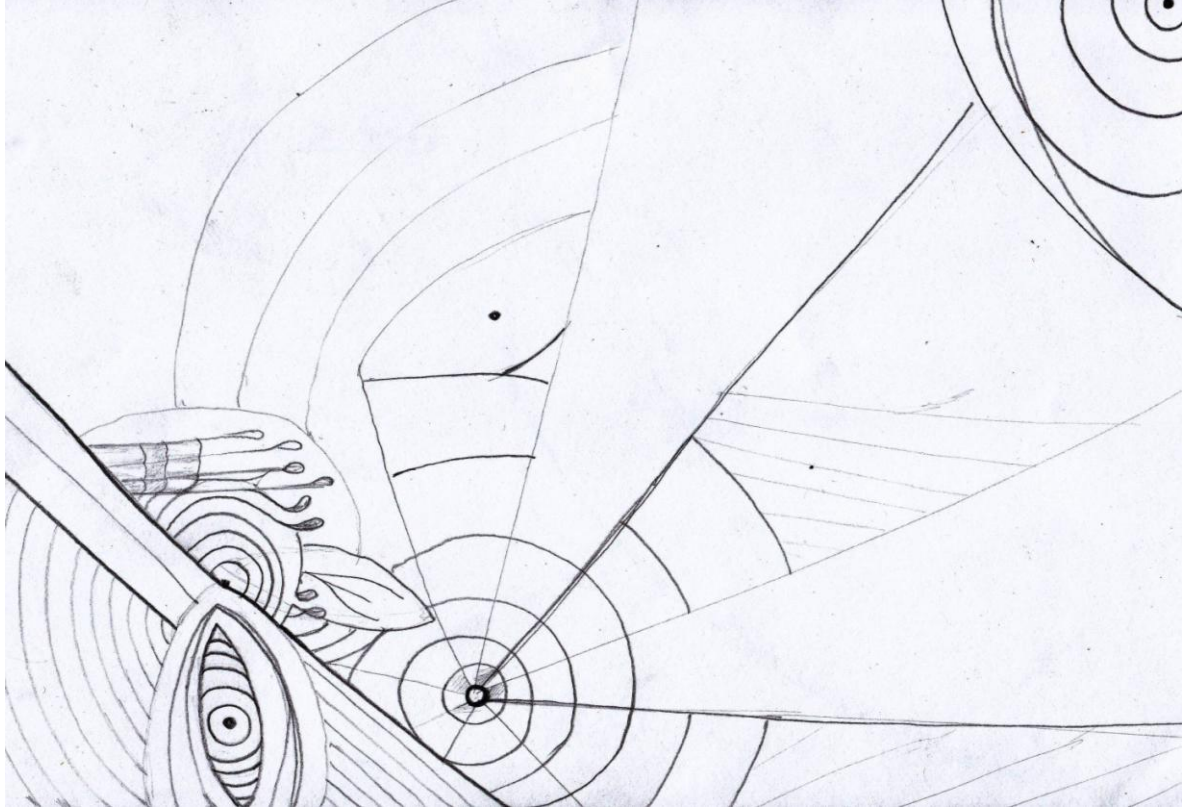
ŞEKİL 2- 15 10.sınıf kız öğrenci çalışması

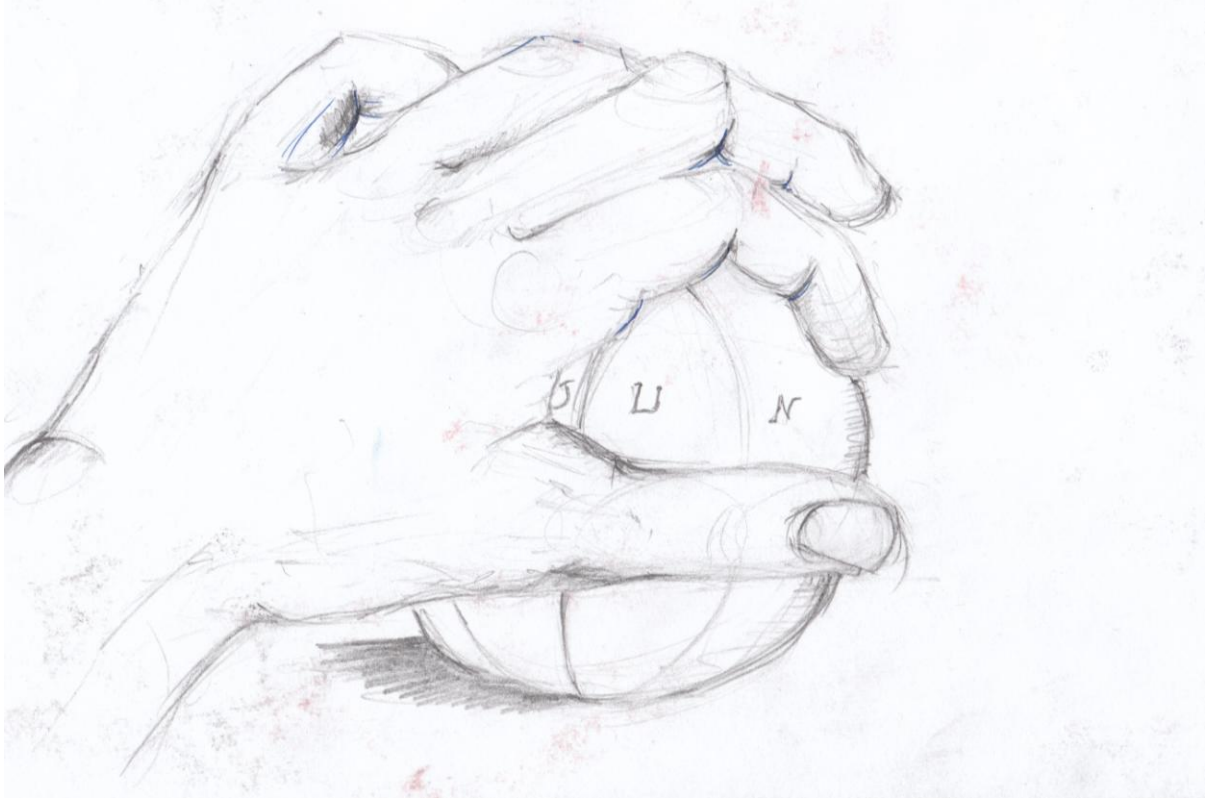
ŞEKİL 2-16 10.sınıf kız öğrenci çalışması

ŞEKİL 2-17 10.sınıf erkek öğrenci çalışması

ŞEKİL 2- 18 10.sınıf kız öğrenci çalışması

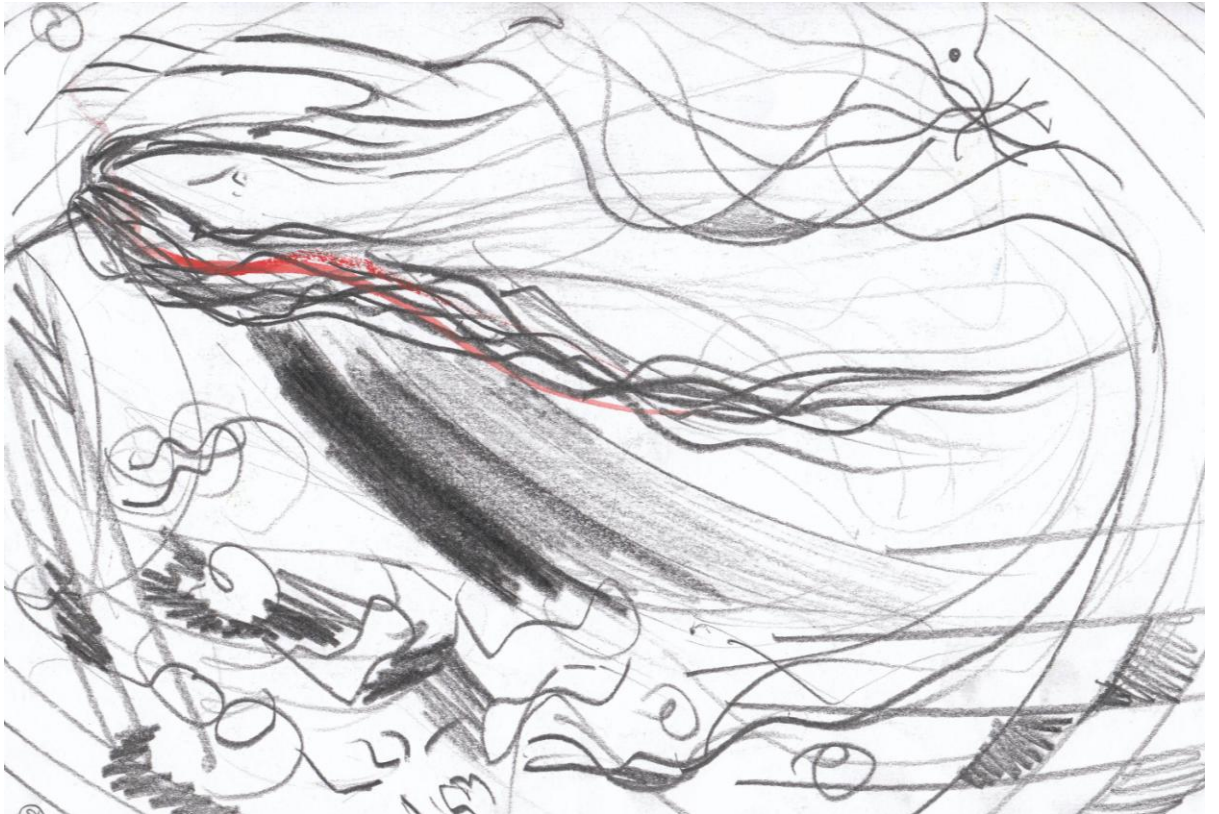
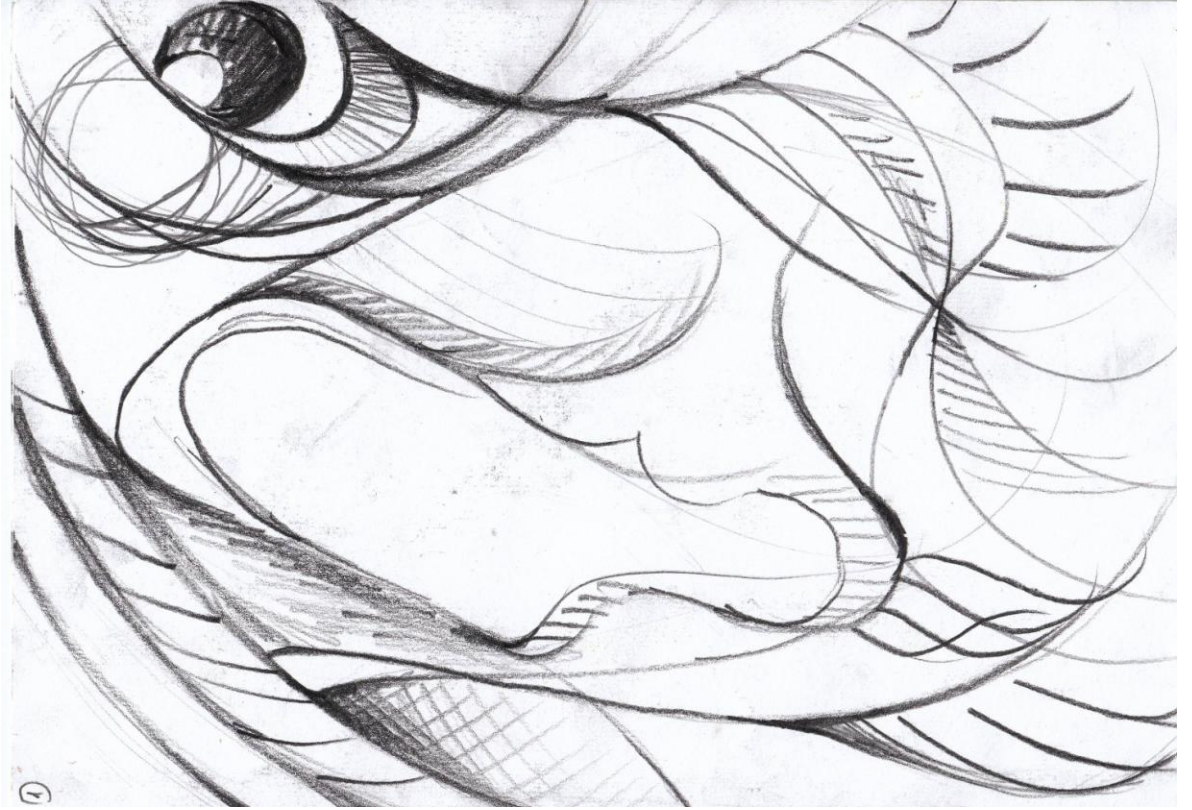
ŞEKİL 2 – 19 10.sınıf kız öğrenci çalışması

ŞEKİL 2-20 10.sınıf kız öğrenci çalışması

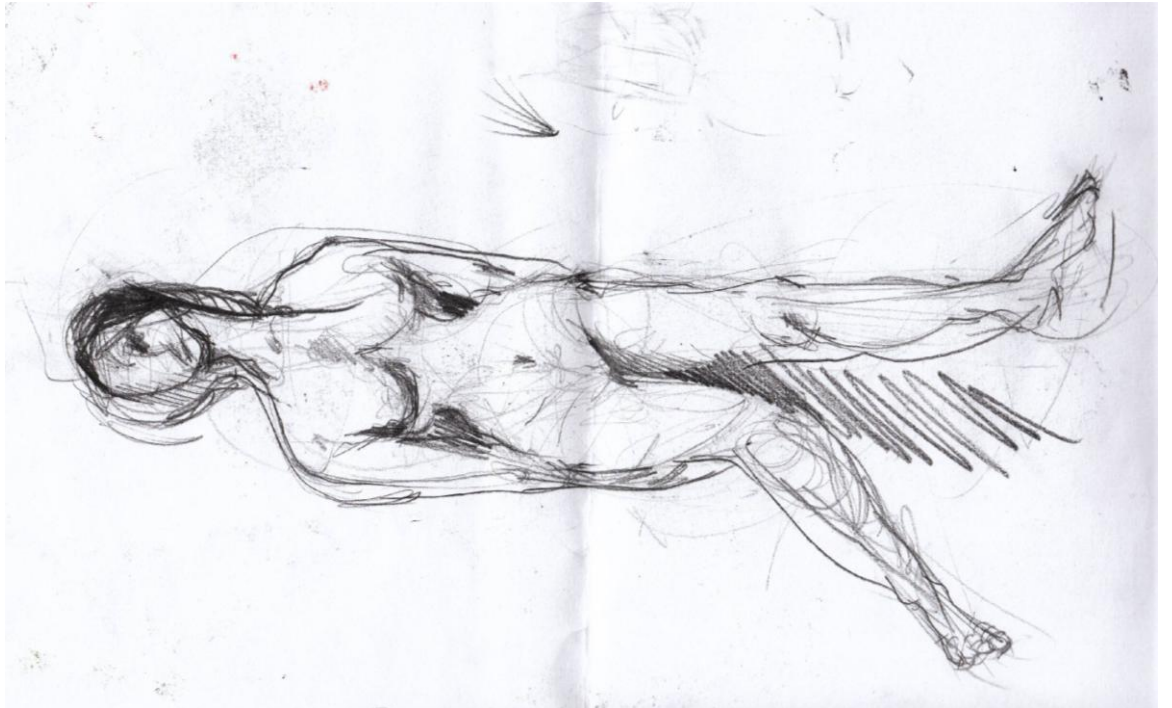
ŞEKİL 2-21 10.sınıf kız öğrenci çalışması

ŞEKİL 2-22

ŞEKİL 2-23 10.sınıf kız öğrenci çalışması

EK 3- ANKET

Sevgili gençler,

Rock müziği ile resim sanatı ve eğitimi arasındaki etkileşimi araştıran bir lisansüstü tez çalışması için aşağıdaki soruları serbestçe, hiçbir yan düşünceye kapılmaksızın içinizden geldiği gibi cevaplandırmanızı rica ediyoruz. Ayırdığınız zaman ve emeğiniz için teşekkür ediyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Deniz SEVİMLİ

ÖĞRENCİYE AİT BİLGİLER				
Sınıfı	9. Sınıf ☐	Yaşı:.....	10.Sınıf ☐	Yaşı:.....
Cinsiyeti	Kız ☐		Erkek ☐	
Yatılı/ Gündüzlü	Yatılı ☐		Gündüzlü ☐	
ÖĞRENCİNİN AİLESİNE AİT BİLGİLER				
Eğitim Durumu	Anne	İlkokul ☐	Ortaokul ☐	Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü ☐
	Baba	İlkokul ☐	Ortaokul ☐	Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü ☐
Çalışma durumu	Anne	Çalışıyor ☐	Emekli ☐	Ev Hanımı ☐
	Baba	Çalışıyor ☐	Emekli ☐	Çalışmıyor ☐
Sosyal Durumu	Anne -Baba	Birlikte ☐	Ayrı ☐	Birisi yaşamıyor ☐ İkisi de yaşamıyor ☐
Gelir Durumu		Alt ☐	Orta ☐	Üst ☐

ANKET SORULARI

Aşağıdaki soruları cevaplandırırken görüş, duygu ve beğenilerinize göre derecelendirerek en çoktan en aza doğru sıralanan seçenekleri işaretleyiniz.

En çok	Çok	Orta	Az	En az
5	4	3	2	1

1- Rock müziğini ve niteliklerini tanımlayınız.

	5	4	3	2	1
Çağımıza ve modern yaşama en uygun müzik türüdür.	☐	☐	☐	☐	☐
Toplumsal dayanışma, barış, kardeşlik duygularını ve özlemlerini dile getirir.	☐	☐	☐	☐	☐
Haksızlıklara, toplumsal baskılara, savaşlara, acılara, tepkiyi dile getirir.	☐	☐	☐	☐	☐
Coşku, enerji ve duygularımı en iyi ifade edebildiğim müziktir.	☐	☐	☐	☐	☐
Arkadaşlarım, grubum, çevremle dayanışmamı ve kaynaşmamı sağlar.	☐	☐	☐	☐	☐
Bunlar dışında bir niteliği belirtmek isterseniz buraya yazınız.					

2- Rock müziği ne zaman, nerede, nasıl dinlemeye izlemeye başladınız ?

Nerede	Ne zaman	Nasıl
Aile <input style="float: right;" type="checkbox"/>	İlköğretim <input style="float: right;" type="checkbox"/>	Klasik araçlar (tv, radyo-müzik seti) <input style="float: right;" type="checkbox"/>
Arkadaşlar, okul çevresi <input style="float: right;" type="checkbox"/>	Ortaöğretim <input style="float: right;" type="checkbox"/>	Müzik çalar, internet-bilgisayar, cep telefonu <input style="float: right;" type="checkbox"/>

3- Farklı müzik türlerine ilgi derecenizi belirtiniz.

Müzik Türleri	İlgi Dereceniz					Müzik çalarınızda ne kadar yer tutuyor?				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
Pop	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Rock (Rock, hard rock, metal, heavy metal vb.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Geleneksel Türk müziği (Sanat müziği, Halk müziği)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Arabesk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Etnik müzik	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Diğer (Klasik müzik, caz vb.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

4- Günlük ve toplumsal yaşamınızda Rock müziğin yerini belirtiniz.

	5	4	3	2	1
Televizyon, radyo, internet vb. araçlarda dinlediğim müziklerde Rock müziğin yeri.	☐	☐	☐	☐	☐
Cd, mp3 alışverişi, arkadaşlarımla değiştirme, internetten indirme ve yüklemelerimde Rock müziğinin yeri.	☐	☐	☐	☐	☐
Rock müzik görsellerine ne ölçüde ilgi duyuyorsunuz? (afiş, poster, albüm kapağı, çıkartma-sticker, amblem-logo vb.)	☐	☐	☐	☐	☐
Rock Müzik konser ve etkinliklerini ne ölçüde izliyorsunuz? (Açık hava ve kapalı salon konserleri ile medya yayınları)	☐	☐	☐	☐	☐
Ulusal ve uluslar arası müzik yarışmalarında Rock müzik ne ölçüde yer almalı?	☐	☐	☐	☐	☐
İlk ve Orta öğretimde Rock müziğe ne ölçüde yer verilmeli? (Müzik dersleri, kulüp çalışmaları, sosyal etkinlikler)	☐	☐	☐	☐	☐

5- Rock Müziğinin sizde en çok uyandırdığı duygu ve izlenimleri derecelendirerek belirtiniz.

(Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

	5	4	3	2	1
Haz ve Mutluluk	☐	☐	☐	☐	☐
Coşku ve Heyecan	☐	☐	☐	☐	☐
Hüzün ve Keder	☐	☐	☐	☐	☐
Şiddet ve Korku	☐	☐	☐	☐	☐
İsyan ve Başkaldırı	☐	☐	☐	☐	☐
Bunlar dışında bir duygu ve izlenimi belirtmek istiyorsanız buraya yazın.					

6- Rock Müzik sanatçılarının yaşam ve davranışlarını tanımlamak isterseniz hangi tanım daha uygun düşer? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)

Özgür - Bağımsız	☐
Asi - İsyankar –Başkaldıran	☐
Aykırı – Sıradışı	☐
Çılgın – Sınır tanımayan	☐
Barış - Kardeşlik- Dayanışma	☐
Bunlar dışında bir tanımlama yapmak isterseniz buraya yazınız.	

7- Resim çalışmalarını yaparken;

5 4 3 2 1

Rock müzik dinliyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
Rock müziği dinlemek sizi resim çalışmalarını yapmaya yönlendirici, ilham verici oluyor mu?	☐	☐	☐	☐	☐
Rock müziği ile yaptığınız resime, çalıştığınız konuya daha iyi konsantre olabiliyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
İçinizdeki duygularla Rock müziği eşleştirebiliyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
Resim çalışmalarınızda Rock müzik görsellerini ne ölçüde kullanıyorsunuz? (semboller, logolar, amblemler vb.)	☐	☐	☐	☐	☐
Rock müzikteki tema ve duyguları resimlerinize yansıtıyor musunuz?	☐	☐	☐	☐	☐
Rock müziğindeki tema ve duyguları resimlerinize hangi yönden yansıtıyorsunuz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)	Konu ☐ Biçim ☐ Renk ☐ Çizgi ☐ Ritim-hareket ☐				

8- Ünlü Rock müzik gruplarını hangi özellikleriyle beğeniyorsunuz?

(Beğendiğiniz toplulukların ve özelliklerin tümünü işaretleyebilirsiniz)

ROCK MÜZİK TOPLULUĞU	MÜZİĞİ, ESERLERİ	TARZI	YAŞAM BİÇİMİ, FELSEFESİ	BEĞENDİĞİNİZ DİĞER YÖNÜ
QUEEN				
SCORPIONS				
METALLICA				
BLACK SABBATH				
GREGORIAN				
ORPHANED LAND				
BLIND GUARDIAN				
SYSTEM OF A DOWN				
PENTAGRAM				
HAYKO CEPKİN				
(Bunlar dışında beğendiğiniz yabancı topluluk)				
(Bunlar dışında beğendiğiniz yabancı veya yerli topluluk)				

YARGICILAR KURULU FORMU DEĞERLENDİRME FORMU

Sayın

“Popüler Kültür içerisindeki Rock Müzik Toplulukları’nın Ankara Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi 9.Sınıf, 10.Sınıf öğrencilerinin resimlerine etkisi” konulu bir tez çalışması hazırlamaktayım. Bu araştırmada öğrenciler; Rock müzik ile etkileşimleri ve bu etkileşimlerin resimlerine yansımaları belirlemek amaçlı bir anket çalışmasına katılmışlardır. Ankette sorulan sorularının ve yapılan değerlendirmelerin uygunluğunun belirlenmesinde bilgilerinize gereksinim duymaktayım.

Yardımlarınıza şimdiden teşekkür ederim.

Deniz SEVİMLİ